

KESKUSKAUPPAKAMARIN
LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS 1/2007

Julkaisija: Keskuskauppakamari
World Trade Center Helsinki
Aleksanterinkatu 17, PL 1000
00101 Helsinki
puh: (09) 696 969
fax: (09) 650 303
www.chamber.fi

Toimitus: assistentti Elina Pesonen (päätoimittaja)
apulaisjohtaja Pasi Horsmanheimo
laskentatoimen asiantuntija Hanna Kattainen
apulaisjohtaja Leena Linnainmaa
varatoimitusjohtaja Pauli K Mattila
varatoimitusjohtaja Pentti Mäkinen
lakimies Paula Paloranta
osastopäällikkö Marja-Liisa Peltola
lakimies Jaakko Turunen

Keskuskauppakamari

ISSN 1456-4246

Paino: Edita Prima Oy, Helsinki 2007

ALKUSANAT

Keskuskauppakamari julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen keskeisistä elinkeinoelämään vaikuttavista lainsäädäntöhankkeista. Hankkeita seurataan niiden vireille tulosta säädösten voimaan tuloon asti. Katsauksessa esitellään lyhyesti kunkin hankkeen sisältö ja Keskuskauppakamarin kannanotto asiassa. Keskuskauppakamarin antamat lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta:

www.chamber.fi

Hankkeet on esitelty ministeriökohtaisesti. EY-lainsäädännön valmistelun seuraamisen helpottamiseksi katsauksessa on tiivis yhteenveto Euroopan unionissa vireillä olevista säädöshankkeista. Katsauksen lopussa on hankekohtainen asiahakemisto.

Lainsäädäntöhankkeita on seurattu 12.4.2007 asti. Joitakin hankkeita koskevia tietoja on päivitetty edellä mainitun päivämäärän jälkeenkin.

Helsingissä 24.4.2007

Keskuskauppakamari

SISÄLLYS

I HALLITUSOHJELMA 2007..... 1

II KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ..... 2

1	TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ.....	2
2	LAINSÄÄDÄNNÖN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TEHOSTAMISPROJEKTI	2
3	KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS.....	2
3.1	IAS-ASETUksen JA TILINPÄÄTÖSDIREKTIIVIEN MUUTOSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	2
3.2	TILINTARKASTUSLAIN KOKONAISUUDISTUS	3
4	TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET.....	5
4.1	TUNNUSMERKKITYÖRYHMÄN MUISTIO	5
4.2	HYVIN TUNNETUT TAVARAMERKIT	6
4.3	TEOLLISOIKEUDELLISEN ASIAMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN.....	7
4.4	KORKEAKOULUKEKSINTÖLAKI.....	7
4.5	HAAGIN SOPIMUKSEN GENEVEN ASIAKIRJA	7
5	KAUPPAREKISTERILAIN UUDISTAMINEN	8
6	STANDARDISOINTIA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	9
7	VALTIONYHTIÖLAIN KOKONAISUUDISTUS	9
8	YRITYSTUKILAIN UUDISTAMINEN	9
9	PÄÄSTÖKAUPPALAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	11
10	JULKISET HANKINNAT.....	11
11	TALOUDELLINEN PUOLUSTUSVALMIUS.....	12
12	YRITYSPALVELUJEN ASIAKASTIETOJÄRJESTELMÄ	12

III LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ 13

1	TELEVIESTINTÄ	13
1.1	SÄHKÖISEN VIESTINNÄN TIETOSUOJALAIN MUUTTAMINEN	13
1.1.1	Sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen.....	13
1.1.2	Tietoturvamaksu.....	13
1.1.3	Tunnistamistietojen käsittely ja luovutus oikeudet	14
1.2	KANSALLINEN LAAJAKAISTASTRATEGIA	14
1.3	LAPSIPORNOGRAFIAN LEVITTÄMISEN ESTOTOIMET	15
2	VIESTINTÄMARKKINALAIN MUUTTAMINEN	15
2.1	YLEISPALVELU.....	15
3	UUSI ARJEN TIETOYHTEISKUNTA	16
4	TIETOTURVASTRATEGIA.....	17
5	LIIKENNEPOLITIikka.....	17
5.1	TAKSILIKENNELAKI	17
5.2	RATALAKITYÖRYHMÄ	19
5.3	SÄHKÖISET TIENKÄYTTÖMAKSUT	19

IV OIKEUSMINISTERIÖ 20

1	PAREMMAN SÄÄNTELYN TOIMINTAOHJELMA.....	20
2	OIKEUSTURVAN PARANTAMINEN	21
3	YHTIÖOIKEUS	21
3.1	ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN	21

3.2	RAJAT YLITTÄVIEN SULAUTUMISIEN JA JAKAUTUMISIEN YHTIÖOIKEUDELLINEN SÄÄNTELY	22
3.3	EUROOPPAOSUUSKUNTA-ASETUKSEEN LIITTYVÄ KANSALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ.....	23
3.4	YHDISTYSLAIN UUDISTAMINEN	23
4	SOPIMUSOIKEUS, KULUTTAJANSUOJA.....	24
4.1	KULUTTAJAVALITUSLAUTAKUNNAN UUDISTAMINEN	24
4.2	KULUTTAJANEUVONNAN KEHITTÄMINEN	25
4.3	SOPIMATTOMAT KAUPALLISET MENETTELYT	26
4.4	SÄHKÖINEN KAUPANKÄYNTI.....	26
4.5	KIINTEISTÖN JA VUOKRAHUONEISTON VÄLITYSTÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTARPEET	26
5	VELVOITEOIKEUS	27
5.1	SAATAVIEN SIIRTO KANSAINVÄLISESSÄ KAUPASSA.....	27
5.2	VAKUUTUSSOPIMUSLAIN MUUTTAMINEN	27
5.3	VALMISMATKALAINSAÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN	28
5.4	SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA (ROOMA I).....	28
5.5	SOPIMUKSEEN PERUSTUMATTOMIIN VELVOITTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA (ROOMA II).....	28
6	PROSESSIOIKEUS.....	28
6.1	RYHMÄKANNE	28
7	MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSAÄDÄNTÖ	32
7.1	ULOSOTTOLAIN KOKONAISUUDISTUS.....	32
7.2	YRITYSSANEERAUSLAIN TARKISTAMINEN	33
7.3	MAKSUKYVYTTÖMYYSJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISTARPEET	34
7.4	LIIKETOIMINTAKIELLON VALVONTA	35
7.5	RIIDATTOMAT VELKOMUSASIAST.....	36
7.6	HENKILÖKOHTAINEN KONKURSSI	36
8	RIKOSOIKEUS.....	36
8.1	TIEOVERKKORIKOLLISUUS	36
8.2	TULLISELVITYSRIKOKSET	37
9	HALLINTO-OIKEUS	37
9.1	UHKASAKKOLAINSAÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN	37
10	JULKISUUS JA TIETOSUOJA	37
10.1	LUOTTOTIETOLAINSAÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	37
10.2	TIETOSUOJALAINSAÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN	38
11	HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS	38
11.1	PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN	38
11.2	HOLHOUSTOIMILAKI.....	38
12	IMMATERIAALIOIKEUDET.....	39
12.1	IMMATERIAALIOIKEUSASIOIDEN KÄSITTELY.....	39
13	ESINEOIKEUS	40
13.1	KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN.....	40
13.2	SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS	40
<u>V OPETUSMINISTERIÖ</u>		41
1	VIRALLISET KÄÄNTÄJÄT.....	41
2	TEKIJÄNOIKEUS.....	41
2.1	TEKIJÄNOIKEUSJÄRJESTELMÄN ARVIOINTI JA TEKIJÄNOIKEUSLAINSAÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN.....	41
2.2	TEKIJÄNOIKEUSLAIN 19 §:N MUUTOS	41
<u>VI SISÄASIAINMINISTERIÖ</u>		42
1	RAHANPESUN ESTÄMINEN.....	42
2	KANSALAISSUUS	42

3	VÄESTÖTIETOLAIN KOKONAISUUDISTUS	42
4	PAIKALLINEN TURVALLISUUSTYÖ	43
5	ALUEELLISET KYSYMYKSET	43
5.1	KANSALLINEN ALUE- JA RAKENNEPOLIITTINEN STRATEGIA	43
5.2	RAKENNERAHASTOLAIN UUDISTAMINEN	44
5.3	KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUS	46
5.4	KUNTAKONSERNIT JA KUNNALLISET LIIKELAITOKSET	46
6	PERUSREKISTERILAINSÄÄDÄNNÖN TARVESELVITYS	47

VII SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ..... 48

1	VAKUUTUSYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN	48
2	YRITTÄJIEN ELÄKEJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN	48
3	PERHEVAPAISTA AIHEUTUVAT KUSTANNUKSET	48
4	POIKKEUSOLOJEN VAKUUTUSTAKUU	49
5	ALKOHOLILAIN MUUTTAMINEN	49
6	TAPATURMAVAKUUTUS— JA AMMATTITAUTILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN	50

VIII VALTIOVARAINMINISTERIÖ..... 51

1	RAHOITUS- JA VAKUUTUSMARKKINAT	51
1.1	KIINTEISTÖRAHASTOLAIN KEHITTÄMISTARPEET	51
1.2	ESITEVASTUU.....	51
1.3	RAHOITUSVÄLINEIDEN MARKKINAT.....	53
1.4	AVOIMUUSDIREKTIIVI.....	53
1.5	OSUUSPANKKILAKI.....	53
2	JULKISET OSTOTARJOUKSET	53
3	VEROTUS	54
3.1	YRITYSVEROTUKSEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄ 2005.....	54
3.2	SIIRTOHINNOITTELUDOKUMENTOINTI.....	55
3.3	KOMENNUSMIESTYÖRYHMÄ.....	55
3.4	VÄLILLISEN VEROTUKSEN MUUTOKSENHAKUJÄRJESTELMÄ	56

IX YMPÄRISTÖMINISTERIÖ..... 57

1	MAANKÄYTTÖ JA RAKENTAMINEN	57
1.1	RAKENNUSTEN ENERGIAATEHOKKUUSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO	57
1.2	TONTTITARJONNAN LISÄÄMINEN	58
2	YMPÄRISTÖNSUOJELU	59
2.1	YMPÄRISTÖVAHINGOT.....	59
2.2	YMPÄRISTÖLUPAJÄRJESTELMÄ	59

X EU:SSA VIREILLÄ OLEVIA LAINSÄÄDÄNTÖHANKKEITA..... 60

1	KULUTTAJANSUOJA	60
1.1	KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN.....	60
1.2	EUROOPAN SOPIMUSOIKEUDEN YHTENÄISTÄMINEN	60
1.3	VIHREÄ KIRJA KULUTTAJANSUOJAA KOSKEVAN YHTEISÖN SÄÄNNÖSTÖN TARKISTAMISESTA	60
1.4	MYYNNINEDISTÄMINEN SISÄMARKKINOILLA	61
1.5	AIKAOSUUSJÄRJESTELMÄ.....	61
1.6	TAVAROIDEN VASTAVUORONINEN TUNNUSTAMINEN	61

1.7	EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY	61
2	YHTIÖOIKEUS JA KILPAILUASIAT	62
2.1	YHTIÖOIKEUDEN MODERNISOINTI JA CORPORATE GOVERNANCE	62
2.1.1	Yhtiöoikeuden toimintasuunnitelma	62
2.1.2	Komission suositus johdon palkkioista	63
2.1.3	Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta	63
2.1.4	Direktiiviehdotus osakkeenomistajien oikeuksista	64
2.1.5	One share, one vote	65
2.1.6	Tilinpäätösdirektiivin muutos: hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien tietojen esittäminen (Corporate Governance Statement)	65
2.2	EHDOTUS KOLMANNEN JA KUUDEN YHTIÖOIKEUSDIREKTIIVIN MUUTTAMISEKSI	65
2.3	VIHREÄ KIRJA VAHINGONKORVAUSKANTEISTA KILPAILUASIOISSA	65
3	TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUDET	66
3.1	YHTEISÖPATENTTI	66
3.2	MALLIOIKEUSDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN	66
3.3	YHTEISÖPATENTTITUOMIOISTUIN	67
3.4	KOMISSION KONSULTAATIO PATENTTIJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISESTÄ	67
3.5	IMMATERIAALIOIKEUKSIEN SANKTIOITA KOSKEVA DIREKTIIVIEHDOTUS	69
4	TYÖOIKEUDET	69
4.1	VUOKRATYÖNTEKIJÄT	69
4.2	TYÖAIKADIREKTIIVIN TARKISTAMINEN	69
5	KIRJANPITO JA TILINTARKASTUS	70
5.1	LAKISÄÄTEISTÄ TILINTARKASTUSTA KOSKEVA KAHDEKSAS YHTIÖOIKEUDELLINEN DIREKTIIVI	70
5.2	IAS-/IFRS-STANDARDIEN HYVÄKSYNTÄ	73
5.3	EU:N KOMISSION TILINPÄÄTÖSDIREKTIIVIEN 2006/46/EY -MUUTOSDIREKTIIVI	73
6	VEROTUS	73
6.1	ARVONLISÄVEROTUS	73
6.2	YRITYSVEROTUS	74
7	ENERGIA JA ILMASTO	75
7.1	VIHREÄ KIRJA EUROOPPALAISEN ENERGIAHUOLLON TURVAAMISESTA	75
7.2	VIHREÄ KIRJA ENERGIATEHOKKUUDESTA	75
7.3	YHTEISÖN ILMASTOSTRATEGIA	75
8	MUUT HANKKEET	75
8.1	KOMISSION VIHREÄ KIRJA JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN YHTEISTYÖSOPIMUKSISTA SEKÄ JULKISIA HANKINTOJA JA KÄYTTÖOIKEUSSOPIMUKSIA KOSKEVASTA YHTEISÖN OIKEUDESTA	75
8.2	EUROOPPALAINEN MAKSUSUORITUSMÄÄRÄYSMENETTELY	76
8.3	DIREKTIIVIEHDOTUS SOVITTELUN EDISTÄMISEKSI SIVILI- JA KAUPPAOIKEUDELLISISSA ASIOISSA ...	77
8.4	PALVELUDIREKTIIVI	77
8.5	VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPERIEHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS	78
8.6	EU:N TUTKIMUKSEN 7. PUITEOHJELMA	78
8.7	TELEVISIODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN	79
8.8	POSTIPALVELUDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN	80
8.9	PALVELUJEN SUORITUSPAIKKA	81
8.10	MAKSUPALVELUT SISÄMARKKINOILLA	81
8.11	KANSAINVÄLINEN VERKKOVIERAILU	81
8.12	SOSIAALIPOLITIikka: GLOBALISAATORAHASTO	81
8.13	MAKSAJAN TIEDOT	82
8.14	PANKKITALLETUSTEN TAKAVARIKOINTI	82
8.15	AUDIOVISUAALISET MEDIAPALVELUT	82
9	EU-VALMISTELU EDUSKUNNASSA	82
XI ASIAHAKEMISTO		85

KÄYTETYT LYHENTEET

EPO	European Patent Office
ETA	Euroopan talousalue
EU	Euroopan unioni
EV	Eduskunnan vastaus
EY	Euroopan yhteisöt
HaVL	Eduskunnan hallintovaliokunnan lausunto
HE	Hallituksen esitys
HSA	Hallituksen strategia-asiakirja
HTM	Kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
IAS	International Accounting Standards
ICC	International Chamber of Commerce, Kansainvälinen kauppakamari
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standard
JHTT	Julkishallinnon ja talouden tilintarkastaja
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KM	Komitean mietintö
KTM	Kauppa- ja teollisuusministeriö
LA	Lakialoite
LaVL	Eduskunnan lakivaliokunnan lausunto
LaVM	Eduskunnan lakivaliokunnan mietintö
LiVL	Eduskunnan liikennevaliokunnan lausunto
LiVM	Eduskunnan liikennevaliokunnan mietintö
OM	Oikeusministeriö
OPM	Opetusministeriö
PeVL	Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
SIC	Standing Interpretation Committee
SiVM	Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö
SFS	Suomen standardisoimisliitto
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
SäädK	Säädöskokoelma
TaVL	Eduskunnan talousvaliokunnan lausunto
TaVM	Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö
TRIPS	Sopimus tekijän- ja teollisoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista
TyVM	Eduskunnan työvaliokunnan mietintö
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law
VaVM	Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan mietintö
WIPO	World Intellectual Property Organization, Maailman henkisen omaisuuden järjestö
YmVM	Eduskunnan ympäristövaliokunnan mietintö

I Hallitusohjelma 2007

Pääministeri Matti Vanhasen toinen hallitus on antanut hallitusohjelman 15.4.2007. Hallitusohjelma on hallitukseen osallistuvien puolueiden hyväksymä toimintasuunnitelma, jossa on sovittu hallituksen tärkeimmistä tehtäväalueista. Hallitusohjelman teemana on vastuullinen, välittävä ja kannustava Suomi. Hallitusohjelma koostuu seuraavista osioista:

1. Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka
2. EU-politiikka
3. Hallituksen talousstrategia
4. Oikeuspolitiikka ja sisäinen turvallisuus
5. Koulutus- ja tiedepolitiikka
6. Maatalouspolitiikka ja elintarviketalous
7. Liikenne ja viestintäpolitiikka
8. Ilmasto- ja energiapolitiikka
9. Elinkeinopolitiikka
10. Kannustaen ja välittäen 2010-luvulle
11. Ympäristöpolitiikka
12. Omistajapolitiikka
13. Hallinnon kehittäminen

Lisäksi hallitus on sopinut kolmesta poikkialinnollisesta politiikkaohjelmasta, jotka ovat:

- Työn, yrittämisen ja työelämän politiikkaohjelma
- Terveystyön edistämisen politiikkaohjelma
- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma

Hallitusohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa valtioneuvoston sivuilta osoitteessa:

<http://www.vn.fi/tiedostot/julkinen/hallitusneuvottelut/fi190670.pdf>

II Kauppa- ja teollisuusministeriö

1 Työ- ja elinkeinoministeriö

Pääministeri Matti Vanhasen II:n hallituksen hallitusohjelman mukaisesti perustetaan työ- ja elinkeinoministeriö siten, että siihen kuuluvat nykyisen kauppa- ja teollisuusministeriön tehtävät, työministeriön tehtävät lukuun ottamatta lähinnä maahanmuutto- ja kotoutusasioita sekä sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto lukuun ottamatta alue- ja paikallishallintoyksikköä. Edelleen uuteen ministeriöön siirretään sosiaali- ja terveystieteiden työstä työelämän vetovoiman ja työikäisten työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi käynnistettyyn valtakunnalliseen ohjelmaan (VETO) liittyvät asiat. Lisäksi selvitetään maaseutuyrittäjyyden toimintojen sijoituspaikka.

Teollis- ja tekijänoikeuksien siirtäminen osaksi työ- ja elinkeinoministeriötä selvitetään uuden ministeriön organisaation valmistelun yhteydessä.

2 Lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamisprojekti

Kauppa- ja teollisuusministeriö on perustanut kolmivuotisen projektin lainsäädännön yritysvaikutusten arvioinnin tehostamiseksi (nk. SÄVY-hanke).¹ Hanke jatkuu pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti. Projektin johtajaksi on 1.12.2004 lukien nimitetty varatuomari Antti Neimala. Hallituksen yhtenä tavoitteena on varmistaa, että lainsäädännössä otetaan huomioon tarve edistää yrittäjyyden edellytyksiä.

Projekti liittyy Vanhasen ensimmäisen hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman toteuttamiseen. Se tukee myös oikeusministeriön johtamaa hanketta lainvalmistelun ja suunnittelun johtamisen tehostamiseksi. Sen tehtävänä on toimia kauppa- ja teollisuusministeriön ja oikeusministeriön yhteisenä asiantuntijaelimenä. Projektissa kehitetään yritysvaikutusten arviointimenetelmiä ja järjestetään eri ministeriöiden ja elinkeinoelämän yhteydenpitoa nykyistä säännöllisemmälle pohjalle. Li-

¹ <http://www.ktm.fi/savy>

säksi projekti osallistuu asiaa koskevaan kansainväliseen työskentelyyn.

Toimintavuotta 2005 koskeva raportti on julkaistu 20.4.2006. Toimintavuotta 2006 koskeva raportti on julkaistu 5.3.2007. Raportissa ja sen asiantuntija-artikkeleissa käsitellään säädosympäristön parantamista sekä kansallisesta että EU-tason näkökulmasta. Asiantuntija-artikkelien kirjoittajana on toiminut myös Keskuskauppakamarin varatoimitusjohtaja Pentti Mäkinen.

Keskuskauppakamarilta SÄVY-hankkeen tukiryhmään kuuluvat varatoimitusjohtaja Pentti Mäkinen ja apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

3 Kirjanpito ja tilintarkastus

3.1 IAS-asetuksen ja tilinpäätösdirektiivien muutosten täytäntöönpano

Tasavallan presidentti vahvisti 30.12.2004 lain kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi (1304/2004). Kirjanpitolainsäädäntöä muuttamalla saatettiin Suomessa voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta (IAS-asetus), ns. fair value -direktiivi sekä modernisointidirektiivi.

EU:n hyväksymän IAS-asetuksen mukaan kaikkien yhteisön alueella julkisesti noteerattujen yhtiöiden on laadittava konsernitilinpäätöksensä IAS-standardien mukaisesti vuoden 2005 alusta lukien. Asetuksen laajempi soveltaminen jätettiin kansallisesti päätettäväksi.

Lähtökohtana Suomen uudessa kirjanpitolainsäädännössä on niin sanottu ”ei estettä, ei pakkoa” -periaate. Sen mukaan kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS-standardien) pakollista käyttöalaa ei Suomessa uloteta yli IAS-asetuksessa säädetyn. Toisaalta miltään kirjanpitovelvollisen ryhmältä ei estetä IAS-standardien käyttöä. Yhtiöllä tulee kuitenkin olla hyväksytty tilintarkastaja.

Nyt myös yritykset, jotka eivät sovelle IAS-standardeja, voivat hyödyntää käypää arvoa tiettyjen tase-eriensä arvostamisessa. Toisin sanoen kirjanpitovelvollinen voi merkitä omistamansa rahoitusvälineet käypään arvoon omissa taseissa samoin kuin mahdollisessa

konsernitaseessa. Lisäksi laissa ulotetaan tilinpäätöksen laatimista koskevat helpotukset nykyistä laajemmalle yritysjoukolle korottamalla pienen yrityksen määrittäviä raja-arvoja.

Hyväksytyt muutokset koskevat kirjanpitolain lisäksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, osakeyhtiölakia, osuuskuntalakia, säästöpankkilakia, lakia osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja lakia hypoteekkiyhdistyksistä. Lisäksi lakeihin on tehty joitakin teknisluonteisia tarkistuksia.

Uusi lainsäädäntö tuli voimaan 31.12.2004 ja sitä tulee soveltaa 1.1.2005 tai myöhemmin alkavilla tilikausilla. Yhtiöillä on kuitenkin mahdollisuus soveltaa säännöksiä jo vuoden 2004 kirjanpitoon.

Asiakirjat:	HE 126/2004 vp
Lain vahvistamispäivä:	30.12.2004
Säädöskokoelman nro:	1304/2004
Lain voimaantulopäivä:	31.12.2004
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Markku Jänkälä

Keskuskauppakamarin lausunto 27.8.2003

Keskuskauppakamari suhtautui kriittisesti työryhmän ehdotukseen siitä, että IAS/IFRS-tilinpäätöksen laatiminen olisi sallittua tietyin edellytyksin myös muille kirjanpitovelvollisille kuin pakollisen soveltamisalan piiriin kuuluville kirjanpitovelvollisille. IAS/IFRS-tilinpäätöksen käyttöön ottamisen verovaikutusten selvittäminen on vielä tekemättä. IAS/IFRS-tilinpäätöksestä eivät ilmene kaikki verotuksessa tarvittavat olennaiset tiedot. IAS/IFRS-tilinpäätöksen soveltamisala on tämän vuoksi aluksi tarkoituksenmukaista pitää mahdollisimman suppeana eli rajoitettava vain IAS-asetuksen pakolliseen soveltamisalaan, kunnes verovaikutukset on selvitetty. Keskuskauppakamari ei ennen jatkoselvitystä kannata "ei estettä"-periaatetta.

3.2 Tilintarkastuslain kokonaisuudistus

Asiakirjat:	HE 194/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	13.4.2007
Säädöskokoelman nro:	-

Lain voimaantulopäivä:	1.7.2007
Valmistelija:	Hallitussihteeri Sanna Alakare

Hallituksen esitys tilintarkastuslaiksi (HE 194/2006 vp) annettiin eduskunnalle loka-kuussa 2006. Eduskunta hyväksyi tilintarkastuslakia koskevan hallituksen esityksen talousvaliokunnan esittämässä muodossa (TaVM 33/2006 vp) 7.2.2007. Tasavallan presidentti vahvisti 13.4.2007 uuden tilintarkastuslain ja samaan uudistukseen sisältyvät 25 lakia.

Lakiuudistuksen myötä maallikkotilintarkastus lopetetaan. Tilintarkastajaksi voi valita vain hyväksytyt tilintarkastajan tai KHT- tai HTM-yhteisön. Kaikkein pienimmät kirjanpitovelvolliset yhteisöt vapautetaan tilintarkastusvelvollisuudesta lukuun ottamatta yhdistyksiä. Yhdistyksissä sovelletaan vanhaa tilintarkastuslakia eli tilintarkastusvelvollisuus säilyy kaikissa yhdistyksissä ja niin sanottu maallikkotilintarkastus jatkuu toistaiseksi. KHT- tai HTM-tilintarkastajan suorittamaan tilintarkastukseen yhdistyksessä kuitenkin sovelletaan uutta tilintarkastuslakia.

Tilintarkastajan erottaminen ja eroaminen kesken toimikauden vaatii asialliset perusteet. Erottamisesta tai eroamisesta on annettava selvitys valvovalle viranomaiselle. Tilintarkastuksen sääntely muuttuu. Tilintarkastus on suoritettava kansainvälisten tilintarkastusstandardien mukaisesti. Tilintarkastuskertomuksen pakollisista viidestä lausunnosta siirrytään kahteen pakolliseen lausuntoon.

Tilintarkastajan riippumattomuussäännöt kiristyvät. Tilintarkastaja ei esimerkiksi enää saa omistaa tilintarkastusasiakkaansa osakkeita tai osuuksia. Listayritysten, pankkien ja vakuutusyhtiöiden tilintarkastajilla on muita tiukemat riippumattomuus- ja avoimuusvaatimukset. Päävastuullista tilintarkastajaa on vaihdettava seitsemän vuoden välein. Tilintarkastajan on julkaistava tietoja toiminnastaan internetissä.

Konsernin päävastuullisen tilintarkastajan tulee varmistaa, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastus on tehty asianmukaisesti. Tilintarkastajan rikosvastuu laajenee. Tilintarkastajien valvonta tehostuu ja kansainvälistyy.

Eduskunta pidensi uuden tilintarkastuslain voimaantulon siirtymäaikaa. Uuden tilintarkastuslain 57 §:n 3 momentin mukaan ennen uuden tilintarkastuslain voimaantuloa perustetuissa yhteisöissä ja säätiöissä sovelletaan vanhan tilintarkastuslain säännöksiä tilintarkastajan valintaan ja tilintarkastukseen niinä tilikausina, jotka päättyvät viimeistään 31.12.2011 (siirtymäsäännös ei koske yhdistyksiä). KHT- tai HTM-tilintarkastajan taikka KHT- tai HTM-yhteisön valintaan ja näiden suorittamaan tilintarkastukseen sovelletaan uutta lakia. Vanhassa tilintarkastuslaissa tarkoitettu muu kuin hyväksytty tilintarkastaja voi siis toimia tilintarkastustehtävässä mainittuna aikana. Yhdistysten tilintarkastusta koskevat säännökset valmistellaan uudelleen oikeusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteistyönä.

Lisäksi eduskunta muutti ja tarkensi joitakin tilintarkastuslain yksityiskohtia. Eduskunta myös hyväksyi kuusi talousvaliokunnan esittämää lausumaa.

Uusi tilintarkastuslaki tulee voimaan 1.7.2007. Uuden tilintarkastuksen sisältöä koskevia 3 luvun säännöksiä sovelletaan 1.7.2007 tai sen jälkeen alkavan tilikauden tilintarkastukseen. Siihen asti tilintarkastuksen sisältö määräytyy kumottavan tilintarkastuslain säännösten mukaisesti.²

Kauppa- ja teollisuusministeriö ryhtyy lähiaikoina valmistelemaan uuden tilintarkastuslain nojalla annettavia asetuksia. Tarkempia säännöksiä annetaan muun muassa tilintarkastajarekisteristä ja tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksista.

Lakiuudistuksella pannaan täytäntöön 17.5.2006 annettu uusi EU:n tilintarkastusdirektiivi 2006/43/EY (ks. jakso XII.5.1). Lisäksi uudistusta valmisteltiin kahdessa työryhmässä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 2002 asettama tilintarkastuslakityöryhmä selvitti tilintarkastuslain muutostarpeita ja muita keinoja lakisääteisen tilintarkastuksen kehittämi-

seksi. Työryhmän puheenjohtajana toimi professori Risto Nuolimaa Tampereen yliopistosta. Tilintarkastuslakityöryhmä luovutti raporttinsa, Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 12/2003 12.11.2003.³ Työryhmä ehdotti tilintarkastajan riippumattomuutta ja esteellisyyttä koskevien säännösten uudistamista EU:n komission suosituksen ja kansainvälisten tilintarkastusstandardien mukaisiksi. Työryhmä ehdotti tilintarkastajan raportointia koskevien säännösten uudistamista ja tarkennuksia tilintarkastajan rikosvastuuta koskeviin säännöksiin. Työryhmä ehdotti, että omistajat saavat kaikkein pienimmässä yrityksissä itse päättää, valitaanko yritykselle tilintarkastaja. Jos tilintarkastaja valitaan lain tai vapaaehtoisen päätöksen perusteella, hänen on oltava hyväksytty tilintarkastaja. Lausuntokierros työryhmän ehdotuksista päättyi 30.1.2004.

Toinen lakiuudistusta valmistellut työryhmä oli Keskuskauppakamarin hallituksen vuonna 2002 asettama työryhmä, jonka selvitti, miten tilintarkastuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä määriteltyjä KHT- ja HTM-tutkintoja ja muita tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksia ja hyväksymismenettelyä on kehitettävä. Työryhmän puheenjohtajana toimi osastopäällikkö Pasi Horsmanheimo Keskuskauppakamarista. Keskuskauppakamarin hallitus hyväksyi kokouksessaan 12.11.2003 työryhmän muistion (Tilintarkastajien hyväksymisvaatimusten kehittäminen) ehdotukset.⁴ Keskuskauppakamari lähetti muistion kauppa- ja teollisuusministeriölle ja ehdotti, että ministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin muistiossa tehtyjen säädösmuutosten toteuttamiseksi. Työryhmän ehdotuksen mukaan säännösten ja menettelyn kehittämisen lähtökohtana on "kehitetty nykymalli", jonka avulla yksinkertaistetaan ja selkeytetään nykyisiä hyväksymisvaatimuksia ja edistetään HTM-tilintarkastajien mahdollisuuksia päästä KHT-tutkintoon. Ehdotuksena on säilyttää kaksijakoinen tilintarkastajajärjestelmä sekä hyväksymisvaatimukset erilaisina. KHT-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksia yksinkertaistetaan, mutta kokonaisuutena vaati-

2

http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/tavm_33_2006_p.shtml

3

http://www.ktm.fi/chapter_files/tilintarkastuslakiraportti.pdf

⁴http://www.keskuskauppakamari.fi/kkk/toimialat/Tilintarkastus/fi/FI/Selvitykset_ja_raportit/

mukset säilyvät ehdotuksen mukaan pääosin nykyisen sisältöisinä. Työryhmä esitti ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksymistä aikaisempaa enemmän ja nykyisten poikkeuksellista hyväksymistä koskevien säännösten kumoamista. Hyväksymismenettelyyn ehdotettiin lisää joustomahdollisuuksia. Lausuntokierros työryhmän muistiosta päättyi 30.1.2004.

Tilintarkastuslain kokonaisuudistusta valmistettiin lisäksi siten, että kauppa- ja teollisuusministeriö teetti LTT-tutkimus Oy:llä selvityksen pienyritysten tilintarkastusvelvollisuutta koskevien lainsäädäntövaihtoehtojen vaikutuksista. Selvitys valmistui maaliskuussa 2006. Ks. www.ktm.fi/julkaisurekisteri --> uudet julkaisut --> Tilintarkastusvelvollisuuden uudistamisen taloudelliset vaikutukset (KTM rahoitetut tutkimukset 2/2006).

Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan (TILA:n) lausunto 8.3.2007 tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta

Kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti osana EU:n komission konsultaatioasiakirjaan "Consultation on Auditors' Liability and its impact on the European Capital Markets" liittyvän keskustelutilaisuuden 17.1.2007 ja lausuntokierroksen. Konsultointi liittyy tilintarkastusdirektiivin (2006/43/EY) 31 artiklan lausumaan, jonka mukaan komissio kuulee asianosaisia tilintarkastajan vahingonkorvausvastuun selvittämisestä ja antaa tarvittaessa suosituksia jäsenvaltioille.

TILA katsoi lausunnossaan, että tilintarkastajan vastuun sääntelyä on edelleen kehitettävä. TILA kannatti vastuusäännösten valmistelun jatkamista. Tilintarkastajan vastuun sääntelyn kehittämisessä on otettava huomioon kehitys Euroopassa. Tavoitteena tulee olla mahdollisimman yhdenmukainen tilintarkastajan vastuun sääntely Euroopassa, etenkin kun kysymys on tilintarkastajan vastuusta listayhtiöissä.

TILA katsoi, että tilintarkastajan tulisi vastata vain siitä osasta vahinkoa, jonka hänen katsotaan aiheuttaneen. Itsenäiset vastuuperusteet eivät kuitenkaan poista mahdollisuutta, että tilintarkastaja joutuisi suorittamaan päälukua tai muuta vastuun jakautumisperustetta suuremman osan syntyneestä vahingosta. Tilin-

tarkastajan vastuu omasta tuottamuksestaan tulisi perustua lakiin eikä yhtiöiden ja niiden tilintarkastajien välisiin sopimuksiin.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.3.2007 tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta

Keskuskauppakamari yhtyi Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan asiasta 8.3.2007 antamaan lausuntoon.

Keskuskauppakamari totesi lisäksi, että tilintarkastajan vastuusääntelyn lähtökohdan on oltava sama kuin muunkin tilintarkastusta ja tilintarkastajaa koskevan lainsäädännön kehittämisessä. Tilintarkastuksella on tärkeä tehtävä elinkeinoelämän ja yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan turvaamisessa. Tilintarkastusfunktion toimivuus on turvattava. Tilintarkastajan korvausvastuusta tehdyt selvitykset ja arviot osoittavat, että tilintarkastajan korvausvastuuseen liittyy riskejä, joiden hallitsemiseksi lainsäädännön kehittäminen on perusteltua. Nykyiset säännökset eri asemassa olevien tilintarkastajien vastuun jakamisesta eivät ole tarkoituksenmukaiset eivätkä kaikilta osin oikeudenmukaisia. Lainsäädännön muutostarpeita on arvioitava lisää Euroopassa tapahtuvasta kehityksestä käsin. Tarvittavat keinot on valittava myöhemmin. Mahdolliset lainsäädäntömuutokset on helpompi tehdä ennen kuin huomattavan suuria korvaustapauksia mahdollisesti esiintyy Suomessa.

4 Teollis- ja tekijänoikeudet

4.1 Tunnusmerkkityöryhmän muistio

Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 6/2001.

Työryhmä ehdottaa, että tavaramerkkilainsäädäntö uudistetaan säätämällä uusi tavaramerkkilaki ja liittämällä nykyinen yhteismerkklaki osaksi tavaramerkkilakia. Ehdotuksen mukaan tavaramerkin rekisteröinti voitaisiin hakemuksesta kumota hallinnollisessa menettelyssä kokonaan tai osittain. Lisäksi tavaramerkkilaisissa säädettäisiin oikeudesta saada vahingosta riippumaton hyvitys tavaramerkin hyväksi käyttämisestä, ja vahingonkorvausta koskevia säännöksiä muutoinakin selvennettäisiin. Elinkeinotoiminnassa käytettävä maantieteellinen merkintä voitaisiin rekisteröidä tavaramerkiksi ja tavaramerkki voitaisiin vakiinnut-

taa myös tietyssä osassa maata, jolloin yksinoikeus olisi voimassa sillä alueella.

Asia on ministeriön hankelistalla, mutta sille ei ole määritelty tarkempaa aikataulua.

4.2 Hyvin tunnetut tavaramerkit

WIPO antoi vuonna 1999 hyvin tunnettuja merkkejä koskevan suosituksen, jonka tarkoituksena oli yhtenäistää hyvin tunnettujen merkkien suojaa Pariisin yleissopimuksen ja WIPO:oon kuuluvissa valtioissa.⁵

Kauppa- ja teollisuusministeriö nimesi maaliskuussa 2005 työryhmän selvittämään hyvin tunnettujen tavaramerkkien suojan edistämisen tarvetta Suomessa. Keskuskauppakamaria työryhmässä edustivat lakimies Paula Paloranta ja yritysten edustajana Vice president, Group Legal Affairs Merja Karhapää, SanomaWSOY. Työryhmän puheenjohtajana toimi hallitusneuvos Marja-Leena Rinkineva kauppa- ja teollisuusministeriöstä. Työryhmä sai työnsä valmiiksi alkuvuodesta 2006.

Työryhmän mukaan Suomessa ei ole osoitettavissa kiistatonta tarvetta toimenpiteille nimenomaan hyvin tunnettujen tavaramerkkien (well known) suojan kehittämiseksi rekisteröinnin tai muun samankaltaisen luetteloinnin nojalla. Kansallisia toimenpiteitä, joihin liittyisi oikeusvaikutuksia, työryhmä pitää ongelmallisena muun muassa yhteisölaainsäädännön näkökulmasta.

Työryhmä katsoo, että voimassa oleva tavaramerkkilain 6 § 2 momentin mukainen laajalti tunnetun tavaramerkin (marks with a reputation) suoja vastaa pitkälti oikeudenhaltijoiden tarpeita saada tavara- tai palvelulajin ylittävää suojaa.

Työryhmä ehdotti, että Suomeen perustettaisiin viranomaisen ylläpitämä luettelo, josta olisi mahdollista saada tietoa tavaramerkkilain 6 § 2 momentin mukaisista laajalti tunnetuista merkeistä ja joka helpottaisi näytön esittämistä. Luettelolla ei olisi varsinaisia oikeusvaikutuksia. Laajalti tunnetun tavaramerkin suojan saaminen on osoittautunut usein työlääksi ja kalliiksi, sillä näyttö suojan saamisen edelly-

⁵ http://www.wipo.int/about-ip/en/development_iplaw/pdf/pub833.pdf

tyksistä joudutaan hankkimaan jokaista yksittäistä tilannetta varten erikseen. Työryhmän ehdotus pyrki vastaamaan tähän käytännön ongelmaan.

Työryhmän muistiosta annetuissa lausunnoissa pääasiassa tuettiin työryhmän ehdotusta oikeusvaikutuksettoman listan luomisesta.

Patentti- ja rekisterihallitus on aloittanut luettelon valmistelua koskevat toimenpiteet. Lainmuutoksille ei ole tarvetta. Luettelo on ainoastaan informatiivinen, joten sillä ei ole oikeusvaikutuksia.

Keskuskauppakamarin lausunto 22.6.2006

Keskuskauppakamari kannatti työryhmän esitystä, jonka mukaan PRH:n yhteyteen perustettaisiin erityinen luettelo laajalti tunnetuista merkeistä.

Laajalti tunnetun merkin tunnettuudelle ei ole asetettu selviä rajoja. EY-tuomioistuimen ennakkotapausten perusteella on katsottu, että merkittävän osan kohderyhmästä on tunnettava merkki. Merkittävä osa tarkoittanee käytännössä yli 25 - 50 % kattavuutta tunnettuudessa riippuen tuotteesta tai palvelusta, kohderyhmästä ja muista asiaan liittyvistä seikoista. Keskuskauppakamari kannatti luettelomerkinnän ulottamista myös suppeampien kohderyhmien pariin.

Luettelomerkinnän voimassaoloajaksi ehdotettiin muistiossa viisi vuotta. Keskuskauppakamari esitti voimassaoloajaksi 10 vuotta, koska luettelomerkintää haettaisiin tyypillisesti merkeille, jotka ovat hyvin pitkäjänteisessä käytössä. Sen vuoksi ei ole perusteltua poiketa varsinaisen tavaramerkkirekisteröinnin 10 vuoden voimassaolosta.

Maksu tulisi jakaa hakemusmaksuun ja luettelointimaksuun, jotta mahdollisen hylkäävän päätöksen saaminen ei tule hakijalle kohtuuttoman kalliiksi. Yritystenkin kannalta on kuitenkin hyvä, että hakemusmaksu on tuntuva, koska selvästi turhien hakemusten tekeminen saattaisi aiheuttaa ylimääräistä työtä viranomaisen ohella myös kilpaileville ja hakemuksia seuraaville yrityksille.

4.3 Teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittäminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti maaliskuussa 2003 työryhmän selvittämään teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittämistarpeita ja valmistelemaan sen pohjalta ehdotuksia tarpeellisista lainsäädännön muutoksista ja muista mahdollisesti tarvittavista toimenpiteistä. Työryhmä on 2.4.2004 luovuttanut muistionsa, joka on julkaistu kauppa- ja teollisuusministeriön sarjassa KTM julkaisuja 9/2004.⁶

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi teollisoikeudellisia toimeksiantoja koskevan lain, jolla luotaisiin kaikkia teollisoikeusalalla toimivia patentti- ja tavaramerkkiasiamiehiäkin koskeva vapaaehtoinen rekisteröintijärjestelmä. Lailla perustettavan rekisteröintijärjestelmän keskeisimmät toiminnot olisivat asiamiesten rekisteröinti ja rekisterin ylläpito, rekisteröitävien asiamiesten ammatillista osaamista arvioivien asiamiestutkintojen järjestäminen sekä asiamieseettisen toiminnan valvonnan ja siihen liittyvän kurinpitomenettelyn organisointi. Rekistereitä olisi kaksi eli rekisterit sekä patenttiasiamiehille että tavaramerkkiasiamiehille. Patentti- ja rekisterihallitus ylläpitäisi kumpakin rekisteriä.

Asiamieskokeiden järjestämistä ja eettistä valvontaa varten perustettaisiin teollisoikeusasiamieslautakunta, joka tulisi toimimaan Keskuskauppakamarin yhteydessä. Asiamieseettisen valvonnan tehostamiseksi lautakunnalla olisi tarvittavat kurinpitomenettelysäännökset.

Teollisoikeusasiamiesrekisteriin merkitty asiamies saisi toiminnassaan käyttää ammatinimikettä teollisoikeusasiamies ja vaihtoehdotisesti patenttiasiamies tai tavaramerkkiasiamies sen mukaan kumpaan rekisteriin hänet on merkitty. Muille kuin rekisteriin merkityille ei ammattinimikkeen käyttö olisi sallittua. Järjestelmän ylläpidosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi tulisi rekisteröintimaksujen ja tutkintomaksujen rinnalle ottaa käyttöön rekisteröidyiltä asiamiehiltä perittävä vuosimaksu.

⁶ http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/

Työryhmän muistio oli lausuntokierroksella syksyllä 2004. Lausunnot tukivat pääosin työryhmän esityksiä. Jatkovalmistelun aikataulu on vielä avoin muun muassa ehdotetun järjestelmän kustannusten vuoksi. Vastuuhenkilö kauppa- ja teollisuusministeriössä on hallitusneuvos Timo Pekkarinen.

4.4 Korkeakoulukeksintölaki

Korkeakoulukeksintölaki ja laki työsuuhdekeksintölain muuttamisesta vahvistettiin 19.5.2006. Lait tulivat voimaan 1.1.2007. (SäädK 369/2006, 370/2006)

Korkeakoulukeksintölain tavoitteena on tehostaa korkeakoulukeksintöjen tunnistamista ja kaupallista hyödyntämistä. Lailla pyritään selkeyttämään korkeakouluissa tehtävien keksintöjen oikeudellista asemaa. Nykytilanne muuttuu lain myötä siten, että korkeakouluissa tehtävä tutkimus jaotellaan sopimustutkimukseen ja avoimeen tutkimukseen. Jos tutkimuksessa on mukana ulkopuolisia tahoja esimerkiksi rahoittajan roolissa, tutkimus katsotaan sopimustutkimukseksi, jolloin korkeakoululla on oikeus ottaa keksintöoikeudet itselleen. Keksijällä on aina oikeus tapauskohtaisesti määräytyvään korvaukseen, kun keksintöoikeudet siirtyvät korkeakoululle. Jos tutkimuksessa ei ole mukana ulkopuolisia tahoja, kyse on pääsäännön mukaan avoimesta tutkimuksesta. Tällöin keksijä saa pitää keksintöoikeudet itsellään kuten nykyäänkin. Lain toimivuuden kannalta tärkein keksijöitä koskeva velvollisuus on korkeakoululle tehtävä keksintöilmoitus.

Työsuuhdekeksintölain muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikkia korkeakoulujen palveluksessa olevia henkilöitä koskevat samat oikeudelliset säännöt. Tämä tapahtuu tutkijapoikkeuksen laajentamisella niin, että työsuuhdekeksintölakia ei sovellettaisi korkeakoulujen palveluksessa oleviin henkilöihin. Työsuuhdekeksintölautakunnalla on jatkossa toimivalta antaa lausuntoja myös korkeakoulukeksintölain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

4.5 Haagin sopimuksen Geneven asiakirja

Komissio antoi joulukuussa 2005 ehdotuksen neuvoston päätökseksi hyväksyä Euroopan yhteisön liittyminen Haagin sopimuksen vuon-

na 1999 tehtyyn Geneven asiakirjaan koskien mallien kansainvälistä rekisteröintiä (KOM (2005) 687). Päätösehdotuksen ja sen edellyttämän yhteisömalliasetuksen muuttamisen tarkoituksena on luoda yhteys yhteisömallijärjestelmän ja Haagin sopimuksen Geneven asiakirjan mallien kansainvälisen rekisteröintijärjestelmän välille. Yhteys mahdollistaisi yhden kansainvälisen mallisuojaohakemuksen toimittamisen Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) kansainväliseen toimistoon ja hakemuksen kohdistamisen valittuihin Haagin sopimukseen liittyneisiin valtioihin, mukaan lukien Euroopan Unioniin yhteisömallisuojan saamiseksi. Mallioikeussuoja turvataan EU:ssa vaihtoehtoisesti yhteisömallijärjestelmän tai kansallisten mallioikeuslakien nojalla. Haagin sopimuksen Geneven asiakirja ei tavoittele kansallisten mallioikeuslainsäädäntöjen yhdenmukaistamista

Komission ehdotuksen käsittely alkoi neuvoston henkisen omaisuuden työryhmässä helmikuussa 2006. Ehdotuksesta on annettu huhtikuussa 2006 valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle (U 19/2006). Talousvaliokunta antoi asiassa lausuntonsa 18.5.2006 (TaVL 16/2006).

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi joulukuussa 2006 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle mallioikeutta koskevan Haagin sopimuksen Geneven asiakirjan hyväksymisestä sekä laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja mallioikeuslain muuttamisesta. Ministeriö oli luonnostellut esityksen yhteistyössä Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa.

Keskuskauppakamarin lausunto 20.12.2006

Muutos yhtenäistää teollisoikeuksia koskevaa sääntelyä. Kansainvälinen rekisteröintijärjestelmä tuo kustannussäästöjä muotoilulle suoja tarvitseville suomalaisille yrityksille. Yksinkertainen, keskitetty ja kustannustehokas rekisteröintimenettely on elinkeinoelämän tarpeiden mukainen.

5 Kaupparekisterilain uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 9.4.2001 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää kaup-

parekisterilainsäädännön uudistamistarpeet. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Työryhmä antoi huhtikuussa 2002 raporttinsa Kaupparekisteri kohti sähköistä asiointia, 5/2002. Työryhmä ehdotti sähköisen asioinnin lisäämistä kaupparekisterissä sekä vuosimaksujärjestelmään siirtymistä.

Raportti oli lausunnolla kesäkuussa 2002.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on yhdessä Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa selvittänyt kaupparekisterilainsäädännön tarkistamistarpeita EU:n ensimmäisen yhtiöoikeudellisen direktiivin eli ns. julkisuusdirektiivin muutoksen pohjalta. Tämän pohjalta kaupparekisterilakia on muutettu siten, että osoitetietojen muutokset jäävät kuuluttamismenettelyn ulkopuolelle. Lisäksi osakeyhtiöillä on oikeus julkistaa pakollisen ilmoittamis- tai asiakirjojen toimittamisvelvollisuuden yhteydessä vastaavat asiakirjat muullakin kielellä kuin suomella tai ruotsilla.

Valmistelun yhteydessä pyydettiin lausuntoja huhtikuussa 2006. Direktiivin edellyttämä sääntely saatettiin voimaan vuoden 2006 lopulla.

Asiakirjat:	HE 109/2005 vp HE 193/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	21.7.2006 22.12.2006
Säädöskokoelman nro:	636/2006 1324/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.9.2006 31.12.2006
Valmistelija:	

Keskuskauppakamarin lausunto 24.4.2006

Keskuskauppakamari kannatti ehdotettujen muutosten tekemistä.

Kaupparekisterilain 20 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisterin virallisilla kielillä julkistettujen asiakirjojen ja vapaaehtoisesti julkistettujen käännösten välillä ilmetessä ristiriitaisuuksia ulkopuolinen henkilö voi vedota vapaaehtoisesti julkistettuun käännökseen, jollei yhtiö osoita, että henkilö tiesi pakollisesti julkistetusta versiosta. Säännös perustuu direktiiviin. Vaikka sinänsä on epätoimennäköistä, että käänöksissä olisi sellaisia

ristiriitaisuuksia, joiden perusteella joku voisi esittää vaatimuksia yhtiötä kohtaan, ongelmien ehkäisemiseen on syytä varautua. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan olisi sekä yhtiöiden että ulkopuolisten edun mukaista, että kaupparekisterin antaessa vapaaehtoisista käännoksistä jäljennöksiä tai otteita niihin merkittäisiin kysymyksessä olevan käännoksen alkuperäisestä pakollisesti julkistetusta versiosta.

Keskuskauppakamarin lausunto 28.6.2002

Keskuskauppakamari kannatti sähköisen asiointin lisäämistä. Vuosimaksujärjestelmää vastustettiin ehdotetussa muodossaan, koska maksurasitus kohdistuisi pieniin yrityksiin.

6 Standardisointia koskevan lainsäädännön uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee virkatyönä uutta standardisointilakia. Tarkoituksena on uudistaa standardisointia koskeva lainsäädäntö kumoamalla vuodelta 1942 peräisin oleva standardisointilaki ja säätää uusi laki, jossa otetaan huomioon nykyiset standardisointitoimintaa ja standardisoinnin hallintoa koskevat vaatimukset. Laki koskisi ns. virallista standardisointia, ei de facto standardisointia.

Uudessa laissa otettaisiin huomioon Euroopan yhteisön lainsäädännössä omaksutut periaatteet sekä asiaa koskevat WTO:n säännöt. Standardien laadinnassa tulisi noudattaa ns. hyvän standardisoinnin vaatimuksia. Varsinainen standardisointityö ja työn organisointi on tarkoitus jättää SFS:n liittoyhteisön vastuulle kuten aiemminkin.

Lakiluonnos on ollut lausuntokierroksella kesällä 2003. Se on palautunut perusvalmisteluun. Lain jatkovalmistelu on elänyt hiljaiseloa, ja sen oli tarkoitus käynnistyä uudelleen aikaisintaan vuonna 2007 Suomen EUpuheenjohtajakauden jälkeen.

Yhteyshenkilönä toimii ylitarkastaja Matti Alasalmi.

7 Valtionyhtiölain kokonaisuudistus

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut hankkeen valtionyhtiölain uudistamiseksi. Pääpaino on vanhojen säännösten modernisoinnissa ajan tasalle.

Uudistamisen tavoitteena on eduskunnan, hallituksen ja omistajaohjauksesta vastaavan ministeriön tehtävänjaon ja roolien selkiyttäminen valtion omistajapolitiikassa.

Asiakirjoista on pyydetty lausuntoja keväällä 2005. Valmistelua ohjaa valtioneuvoston asettama omistajaohjauksen johtoryhmä. Hanketta on valmistellut omistajapolitiikan yksikön neuvotteleva virkamies Pekka Timonen. Uudistus on siirtynyt seuraavalle hallituskaudelle.

8 Yritystukilain uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelee virkatyönä yritystukilain uudistamista. Laki oli määräaikainen, ja sen voimassaolo päättyi 31.12.2006. Hanke on kuitenkin edelleen käynnissä.

Yritystuilla työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä kauppa- ja teollisuusministeriö pyrkivät edistämään pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä.

Hankkeen tavoitteena on erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyyn ja toimintaympäristön parantaminen.

Valmistelijana toimii teollisuusneuvos Heikki Vesa.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.8.2006

Lausunnossaan Keskuskauppakamari kannatti yritystukia koskevan lainsäädännön uudistamista ehdotuksen mukaisesti. Yritysten julkinen tuki on perusteltua suunnata ensisijaisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. Suuria yrityksiä ei kuitenkaan tule kokonaan sulkea tukitoimien ulkopuolelle. Suurten yritysten mukana olo saattaa joissakin tapauksissa olla välttämätöntä koko hankkeen onnistumiselle.

Yritystukia myönnettäessä kilpailun vääristyminen on usein todellinen vaara. Tämän vuoksi kilpailutilanteen analysointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kilpailuvaikutusten arviointia varten julkisista varoista rahoitetta-

vien tukijärjestelmien tulee olla riittävän selkeitä ja läpinäkyviä. Tällöin tukien kilpailuvaikutukset olisivat myös kilpailijoiden arvioitavissa.

Keskuskauppakamari kannatti esitettyä investointituen ja kehittämistuen yhdistämistä yhdeksi tukimuodoksi. Julkisten tukien takaisinperintää koskevien säännösten tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset ja menettelytavoiltaan kevyet. Selkeän määräajan asettaminen tukien takaisinperinnälle on näiden tavoitteiden sekä tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta perusteltua.

Julkisten tukien käytön valvonnan laajuuden ja valvonnasta aiheutuvien kustannusten tulee olla järkevissä suhteissa myönnettävien tukien määrään. Taloudellisten vaikutusten ohella on syytä kiinnittää huomiota myös tukien laadullisiin ja subjektiivisesti arvioitaviin vaikutuksiin.

Keskuskauppakamarin edustajan, johtaja Pentti Mäkisen lausunto 2.2.2006

Investointituen ja kehittämistuen yhdistäminen

Investointituki ja kehittämistuki olisi tarkoituksenmukaista yritystukilakia uudistettaessa yhdistää yhdeksi tukimuodoksi. Tukimuotojen yhdistäminen vähentäisi yritykselle koituvaa byrokratiaa. Investointituilla on keskeinen merkitys pk-yrityksille. Osana Euroopan unionin rakennerahastouudistusta on esillä mahdollisuus investointitukien käyttöön yhtenä yrityksille tarkoitettuna tukimuotona. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa se, ettei kaavailtu tukimuotojen yhdistäminen heikennä mahdollisuuksia investointitukien käyttöön osana EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteutumista.

Aloittavien yritysten huomioon ottaminen

Yritystoiminnan alkuvaihe muodostaa kriittisen vaiheen. Tämä tulee ottaa huomioon yrittäjyyden edistämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Saattaa olla vaikeaa arvioida kuinka pitkään yritystoimintaa voidaan pitää aloittavana. Tukimuotojen välisen rajanvedon seurauksena siirtyminen aloittavasta yrityksestä toimintansa vakiinnuttaneeksi yritykseksi saattaisi tuoda yritykselle uusia velvoitteita. On myös syytä muistaa, että nykyisin on yrityksiä jo aloitusvaiheessa voitu tukea erityistoimilla.

Varsinaisten uusien välittömien tukimuotojen sijasta tulee aloittavien yritysten osalta julkisten tukitoimien painopisteen olla neuvonnan ja muiden yrityspalveluiden kehittämisessä. Aloittavien yritysten tukeminen olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää uuteen pk-yritysten kehittämisrahoitukseen. Aloittavien yritysten kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota tukiehtojen ja muiden tukipäätökseen liittyvien seikkojen selkeyteen ja yksikertaisuuteen sekä tarpeettoman byrokratian välttämiseen. Tasapuolisten kilpailuolosuhteiden turvaamiseksi on aloittavien yritysten kohdalla vältettävä jo toimivia yrityksiä edullisempien rahoitusehtojen käyttöä.

Yritystukilain ja maaseutuelinkeinojen rahoituslain yhteensovittaminen

Maatalouden rakennemuutos tulee ottaa huomioon yritystukilainsäädäntöä uudistettaessa. Yrittäjän näkökulmasta on tarkoituksenmukaista luoda mahdollisimman pitkälle yhdenmukaiset tukijärjestelmät riippumatta siitä, missä yritys sijaitsee ja minkä lainsäädännön puitteissa tukea yritykselle myönnetään.

Valitusmenettely

Mahdollinen valitusoikeus tulisi rajoittaa viranomaisten päätöksentekoa koskeviin muutovirheisiin. Yritystuen myöntämisessä on kysymys tarkoituksenmukaisuusharkinnasta, eikä sitä tulisi saattaa valitusmenettelyn kohteeksi. Lainsäädännössä tulisi mahdollisimman tarkoin rajata se, mitä valitusoikeus koskee.

Takaisinperintäsäännökset

Tukien takaisinperintää koskevien säännösten tulee olla mahdollisimman yksiselitteiset ja menettelytavoiltaan kevyet. Selkeän määräajan asettaminen tukien takaisinperinnälle on näiden tavoitteiden sekä tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta perusteltua. Kuitenkaan takaisinperintä ei saa johtaa yrityksen kannalta kohtuuttomuuteen tilanteissa, joissa toiminnan supistumiselle tai lakkaamiselle on ollut perusteltu syy, kuten yrittäjän sairastuminen.

Yritystukilailla rahoitettavat toimialat

Yritystukilain soveltamisen lähtökohtana tulee olla se, että yritystukia tulisi voida käyttää yrityksen toimialasta riippumatta, mikäli lain yleiset edellytykset täyttyvät.

Suurten yritysten investointituki

Yritystuet on suunnattava ensisijaisesti pk-yrityksille. Suuria yrityksiä ei kuitenkaan tule kokonaan sulkea tukitoimien ulkopuolelle. Suurten yritysten mukana olo saattaa olla välttämätöntä koko hankkeen onnistumiselle.

Rahoituksen kilpailu- ja markkinatilannetta vääristävän riskin minimoiminen

Yritystukia myönnettäessä kilpailun vääristyminen on todellinen vaara, minkä vuoksi kilpailutilanteen analysointiin on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota. Analyysiin käytettävät voimavarat on kuitenkin suhteutettava myönnettävän tuen määrään.

Rahoituksen vaikuttavuuden arviointi

Yritystukien vaikutusten arviointi on olennainen osa järjestelmää. Yritystuen itsenäisiä vaikutuksia ei kuitenkaan aina voida riittävästi erottaa muista tekijöistä. Seurantajärjestelmän laajuuden ja sen aiheuttamien kustannusten tulee olla järkevässä suhteessa myönnettävän tuen määrään. Taloudellisten vaikutusten ohella on kiinnitettävä huomiota tukien laadullisiin ja subjektiivisesti arvioitaviin vaikutuksiin.

Muuta

Yritystukien myöntämistä koskevia menettelytapoja tulisi kehittää siten, että yritys voisi aloittaa hankkeen toteuttamisen mahdollisuuksien mukaan jo ennen kuin lopullinen muodollinen päätös tuen myöntämisestä on tehty.

9 Päästökauppalainsäädännön uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan päästökauppalainsäädännön uudistamista.

Vuoden 2008 alussa alkaa päästökaupparrektiivin mukainen toinen päästökauppauskausi. Tätä koskevat kansalliset voimaannapotoimet tuli toteuttaa 31.12.2006 mennessä.

Kansallinen jakosuunnitelma vuonna 2008 alkavalle viisivuotiskaudelle olisi tullut toimittaa komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään 30.6.2006.

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 29.9.2006. Talousvaliokunta käsitteli asiaa, ja ympäristövaliokunta antoi sille lausuntonsa. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti 24.1.2007.

Työryhmän yhteyshenkilönä toimi erikoistutkija Juha Rajala.

Asiakirjat:	HE 161/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	2.2.2007
Säädöskokoelman nro:	108/2007
Lain voimaantulopäivä:	12.2.2007
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Janka

10 Julkiset hankinnat

Esitykset hankintalaista ja erityisalojen hankintalaista on annettu eduskunnalle 28.4.2006. Hankintalaeilla saatetaan voimaan 31.3.2004 annetut Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. hankintadirektiivi 2004/18/EY ja ns. erityisalojen hankintadirektiivi 2004/17/EY.

Hankintalain mukaiset EU-kynnysarvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa 211 000 euroa ja rakennusurakoissa 5 278 000 euroa. Hankintalain kansalliset kynnysarvot ovat tavara- ja palveluhankinnoissa 15 000 euroa, terveydenhoito- ja sosiaalipalveluissa 50 000 euroa ja rakennusurakoissa 100 000 euroa.

Hankkeeseen liittyen on tehty selvitys esityksen taloudellisista vaikutuksista.⁷

Tasavallan presidentti vahvisti lait 30.3.2007. Hankintalait tulevat voimaan 1.6.2007.

⁷ KTM:n julkaisu 18/2006 on luettavissa osoitteesta: www.ktm.fi/julkaisurekisteri

Asiakirjat:	HE 50/2006 vp HaVL 25/2006 vp StVL 13/2006 vp YmVL 29/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	30.3.2007
Säädöskokoelman nro:	348/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.6.2007
Valmistelija:	Hallitusneuvos Pekkala

Hankintalakien voimaantulo edellyttää parhailaan valmisteltavaa valtioneuvoston asetusta mm. ilmoitusvelvoitteista. Suuri osa asetuksen pykälistä perustuu hankintadirektiivien säännöksiin. Hankintalakeihin sisältyvät lisäksi valtuudet valtioneuvoston asetuksen antamiseksi sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä. Näitä koskeva asetusta valmistellaan erikseen.

11 Taloudellinen puolustusvalmius

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut toimikunnan taloudelliseen puolustusvalmiuteen liittyvän lainsäädännön arvioimiseksi. Toimikunnan on tarkoitus myös valmistella ehdotus taloudellisen puolustusvalmiuden organisaatioksi ja valmistella mahdollisesti tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Mikäli toimikunta katsoo lainsäädäntömuutokset tarpeellisiksi, laatii se mietintönsä tältä osin hallituksen esityksen muodossa.

Toimikunnan toimikausi päättyi 30.11.2006. Toimikunta antoi tällöin mietintönsä ”Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus huoltovarmuustöissä”, joka sisältää ehdotuksen hallituksen esitykseksi taloudellista puolustusvalmiutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.⁸ Toimikunnan puheenjohtajana toimi Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Kari Jalas.

12 Yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmä

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 1.9.2006 työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä. Työryhmän yhteyshenkilönä toimi teollisuusneuvos Marjukka Aarnio.

⁸ Mietintö on luettavissa kokonaisuudessaan [http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/C2B4CA4C1CBF0D70C2257265003284E5/\\$file/jul42mos_2006_netti.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/C2B4CA4C1CBF0D70C2257265003284E5/$file/jul42mos_2006_netti.pdf)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yritysassiakkaiden tietojen käsittelystä kauppa- ja teollisuusministeriön ylläpitämässä tietojärjestelmässä. Esityksen tarkoituksena on parantaa yritysten toimintaedellytyksiä uuden tietojärjestelmän avulla edistämällä ja tehostamalla valtion eri organisaatioiden yhteistoimintaa kauppa- ja teollisuusministeriön toimialan yrityksille suunnatuissa avustus- rahoitus-, kehittämis- ja neuvontapalveluissa. Esitys sisältää myös tarpeelliset säännökset yritysten liike- ja ammatillisuuksien suojaamisesta ja henkilötietojen asiallisesta käytöstä.

Asiassa pyydettiin lausuntoja ja niiden määräpäivä oli 13.10.2006. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 3.11.2006. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti 16.1.2007. Laki tulee voimaan 1.5.2007.

Asiakirjat:	HE 249/2006vp
Lain vahvistamispäivä:	2.3.2007
Säädöskokoelman nro:	240/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.5.2007
Valmistelija:	

Keskuskauppakamarin lausunto 16.10.2006

Keskuskauppakamari pitää myönteisenä esityksen tavoitetta tehostaa julkisin varoin rahoitettujen yrityspalvelujen tarjontaa ja välttää tarjonnan päällekkäisyyttä. Julkisin varoin rahoitettujen organisaatioiden yrityksille tarjottavien palvelujen on oltava kustannustehokkaita ja mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeisiin kohdennettuja.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että tietokantaan rekisteröityjen asiakkaiden oikeudet turvataan. Rekisteriä koskevien tietojen nähtävillä olo on toteutettava siten, että asiakas todella on tietoinen rekisteröinnistä ja tarkastusoikeudella on siten merkitystä myös käytännössä. Asiakkaalle tulisi myös antaa oikeus halutessaan kieltää palvelujen tarjoaminen.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että julkisuuslain yleisperiaatteiden ja yritystietopalvelujen asiakastietojärjestelmää koskevan erityislain yhteensovittamisesta ei aiheudu ongelmia.

III Liikenne- ja viestintäministeriö

1 Televiestintä

1.1 Sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttaminen

1.1.1 Sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 9.2.2004 työryhmän arvioimaan, tulisiko sähköisen viestinnän tunnistamistietoja tallentaa viranomaistarpeita varten ja miten tallennusta pitäisi mahdollisesti säännellä. Työryhmä arvioi tunnistamistietojen tallentamisesta syntyvät haitat ja hyödyt käyttäjien, yritysten, teleyritysten ja viranomaisten näkökulmasta, määrittelee mahdollisesti tallennettavat tiedot ja arvioi tallentamisesta syntyvät kustannukset eri osapuolille.

Taustalla on jo laiksi edennyt lokakuussa 2003 annettu hallituksen esitys sähköisen viestinnän tietosuojalaiksi. Lakiesitykseen ei sisällynyt säädöksiä tunnistamistietojen yleisestä tallentamisesta, vaan kysymys käsiteltiin erillisenä.

Työryhmä asetettiin toimikaudelle 16.2.2004 – 31.12.2004. Kautta jatkettiin 31.5.2005 asti. Työryhmän puheenjohtaja toimi viestintäneuvos Kristiina Pietikäinen ja sihteerinä neuvotteleva virkamies Juhapekka Ristola.

Tällä hetkellä yhteyshenkilönä asiassa toimii neuvotteleva virkamies Juha Perttula.

Asian jatkokäsittely on viivästynyt, koska sen käsittely EU-tasolla on ollut kesken. Maaliskuussa 2006 hyväksyttiin kuitenkin data retention -direktiivi, joka määrittää teleyritysten tallentamisvelvollisuudet.

Asia on liikenne- ja viestintäministeriössä lainvalmisteluvaiheessa. Hallituksen esitys asiassa on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2007. Direktiivi tulee saattaa kansallisesti voimaan elokuuhun 2007 mennessä.

1.1.2 Tietoturvamaksu

Liikenne- ja viestintäministeriö valmisteli hallituksen esityksen tietoturvamaksua koskevan sääntelyn muutoksista.

CERT-toiminnan riittävien resurssien turvaaminen on liikenne- ja viestintäministeriön tärkeä tavoite. Kustannusvastuuta ollaan nyt siirtämässä huoltovarmuuskeskuksen suuntaan.

Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on puolittaa teleyrityksiin kohdistuva tietoturvamaksun aiheuttama maksurasitus siten, että niiden maksama tietoturvamaksu vastaisi niitä kokonaiskustannuksia, jotka Viestintävirastolle aiheutuvat sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta.

Rahoitusvastuuta aiotaan siirtää teleyrityksiltä tekemällä määräaikainen sopimus Huoltovarmuuskeskuksen ja Viestintäviraston välillä kustannusten jakamisesta.

Lausuntoja esityksestä pyydettiin 8.5.2006 mennessä ja hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 1.9.2006. Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Valiokunta ehdotti, että lakiehdotus hyväksytään muuttumattomana. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 17.11.2006.

Asiakirjat:	HE 111/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	1.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1061/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Miettinen

Asiaa valmisteli liikenne- ja viestintäministeriön erityisasiantuntija Kirsi Miettinen.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.5.2006

Lausunnossa todettiin, että Keskuskauppakamari pitää myönteisenä ja kannatettavana sitä, että yrityksiin kohdistuvia tietoturvamaksuja lasketaan. Ehdotuksen mukaan teleyrityksiin kohdistuva tietoturvamaksu puolitettaisiin ja osa Viestintäviraston toiminnasta rahoitettaisiin Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tehtävällä sopimuksella. Korkean tietoturvan ylläpitäminen on koko yhteiskunnan etu ja tietoturvasuus on osa yhteiskunnan varautumista. Lähtökohtana tulee olla, että julkinen valta rahoittaa Viestintäviraston tietoturvaan liittyvät toiminnot esimerkiksi budjettivaroin. Koska tietoturvamaksuja koskeviin muutoksiin liittyy yritysten ristiriitaisia intressejä,

Keskus-kauppakamari ei ota kantaa siihen, miten maksut pitäisi jakaa erilaisten yritysten kesken.

1.1.3 Tunnistamistietojen käsittely ja luovutusoikeudet

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamista täsmentämään yhteisötilaajien oikeuksia käsitellä tunnistamistietoja. Tunnistamistietojen käytön täsmentäminen on tarpeen erityisesti teknistä kehittämistä varten, sekä silloin, kun yhteisötilaajan viestintäverkkoja tai palveluja käytetään luvattomasti.

Ehdotuksella selkeytettäisiin sääntelyä myös teleyritysten, lisäarvopalvelun tarjoajien ja yhteisötilaajien tunnistamistietojen käsittelyoikeuksia tilastointitarkoituksiin ja tietoturvasta huolehtimiseksi.

Ehdotuksesta on pyydetty lausuntoja touku-kuussa 2006.

Ehdotuksen valmistelua jatketaan vielä työryhmätyöskentelyssä. Hallituksen esitys annettaneen eduskunnalle syyskuussa 2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 9.5.2006

Keskuskauppakamari kannattaa yritysten oikeuksien ja velvollisuuksien selkeyttämistä ja täsmentämistä sähköiseen viestintään liittyen. Lakia uudistettaessa tulee kuitenkin huomioda, että ensisijaisena tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen, ei sen lisääminen. Yritykset ovat pitäneet sähköistä viestintää koskevaa lainsäädäntöä ainakin paikoin vaikeaselkoisena, joten viranomaisohjauksen ja -neuvonnan korkea taso ja riittävät voimavarat on varmistettava. Lainvalmisteluvaiheessa tulee perusteellisesti arvioida lainsäädännön taloudelliset vaikutukset yritystoiminnalle ja tehdä kattava kansainvälinen säädösvertailu sen varmistamiseksi, että tehdyt muutokset eivät heikennä suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Lisäksi sähköisen viestinnän tietosuojalakea tulisi lähentää muuhun viestintä ja tietoturvaan koskevaan lainsäädäntöön.

1.2 Kansallinen laajakaistastrategia

Valtioneuvosto antoi periaatepäätöksen kansallisesta laajakaistastrategiasta 29.1.2004. Strategia on keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Laajakaistan leviämiseen pyritään monin eri toimenpitein. Kilpailua edistetään kaikissa viestintäverkoissa ja niiden välillä. Uusien laajakaistatekniikoiden käyttöä nopeutetaan ja palvelujen sekä sisältöjen tarjontaa verkoissa lisätään. Käyttäjien tietoturva ja osaamista kehitetään. Laajakaistastrategian toteuttamiseksi hallituksella on viidenkymmenen toimenpiteen ohjelma.⁹

Valtioneuvosto tarkensi 3.4.2005 periaatepäätöksellään kansallisen laajakaistastrategian tavoitteita, lisäten 50-kohtaiseen tavoitelistaan vielä yhdeksän uutta tavoitetta.

Strategian edistymistä seuraamaan liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut laajakaistatyöryhmän, joka jätti toisen raporttinsa lokakuussa 2005. Työryhmän toimikausi oli 10.12.2003 - 28.2.2007 ja sen puheenjohtajana toimi kansliapäällikkö Harri Pursiainen.

Työryhmä antoi loppuraporttinsa 23.1.2007, Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 3/2007

Loppuraportissa todettiin, että laajakaistastrategian alkuperäiset tavoitteet on saavutettu. Strategian tavoitteeksi asetettu miljoonan liittymän raja ylittyi jo syyskuussa 2005. Tammi-kuussa 2007 liittymiä on noin 1,5 miljoonaa. Kiinteän verkon laajakaistapalvelujen saatavuuden piti nousta vähintään 95 prosenttiin. Saatavuusluku on 96,1 prosenttia tammikuussa 2007. Kolmantena tavoitteena oli, että Suomi säilyisi Euroopan unionin liittymävertailussa vähintään neljäntenä. Suomi on tammikuussa 2007 kolmantena.

Loppuraportin mukaan strategia on onnistunut erityisesti laajakaistayhteyksien lukumäärän kasvattamisessa, hintojen laskemisessa ja alueellisen saatavuuden parantamisessa. Strategiaan sisältynyt kilpailun merkitystä korostava peruslinjaus on osoittautunut hyväksi viestintäverkkopolitiikan yleisperiaatteeksi. Strategian toteutuma on selkeästi osoittanut, että kilpailu

⁹ <http://www.laajakaistainfo.fi/>

on toimiva keino huolehtia edullisista ja hyvistä loppukäyttäjän palveluista.

Keskuskauppakamarin lausunto 4.1.2005

Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on yritysten näkökulmasta yksi keskeisimpiä keinoja kehitettäessä alueiden kilpailukykyä. Kilpailukyvyn kehittäminen korostaa laajakaistatyöryhmän väliraportissa esille tuotujen alueiden kehittämiseksi tarkoitettujen erityistoimenpiteiden merkitystä. Laajakaistayhteyksien kehittämisen tulee olla markkinalähtöistä.

Tehokkaan ja toimivan kilpailun turvaaminen palvelujen tarjonnassa on laajakaistastrategian onnistuneen toteuttamisen keskeinen edellytys. Tämän toteuttamiseksi on huolehdittava ensinnäkin siitä, että laajakaistapalveluita tarjoavien operaattoreiden välillä ylläpidetään toimivaa kilpailua. Toiseksi tulee huolehtia siitä, että julkisen rahoituksen käyttö rajoittuu selkeästi vain niihin tilanteisiin, joissa ei ole edellytyksiä kaupallisesti kannattavalle toiminnalle. Tehokkaan kilpailun avulla voidaan myös parhaiten turvata vaihtoehtoisten tai nykyisten, täydentävien teknologioiden nopea käyttöönotto.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.12.2003

Keskuskauppakamari korostaa, että laajakaistayhteyksien levinneisyyttä on edistettävä markkinaehtoisesti. Julkisen vallan keskeisenä tehtävänä on varmistaa tehokas ja tasapuolinen kilpailuympäristö laajakaistapalveluita tarjoaville yrityksille. Julkisen vallan toimenpiteiden painopisteenä tulee olla kilpailua rajoittavien lainsäädännöllisten esteiden poistaminen.

1.3 Lapsipornografian levittämisen estoimet

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltiin hallituksen esitys lapsipornografian levittämisen estotoimiin pyrkiväksi laiksi. Lain tarkoituksena on sallia toimenpide, jossa poliisi luovuttaa teleyritykselle luettelon ulkomaisista sivustoista, jotka sisältävät lapsipornografista aineistoa.

Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja toukokuussa 2006. Hallituksen esitys

annettiin eduskunnalle 21.7.2006. Asia lähetettiin käsiteltäväksi liikenne- ja viestintävaliokuntaan, joka ehdotti, että lakiehdotus hyväksytään muuttumattomana. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 17.11.2006.

Asiakirjat:	HE 99/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	1.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1068/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Miettinen

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2006

Lausunnossa todettiin, että Keskuskauppakamari kannattaa yritysten ja viranomaisten yhteistyötä lapsipornografian levittämisen estämiseksi. Lakiehdotuksen tavoitteena on poistaa epäselvyys siitä, voiko poliisi luovuttaa teleyrityksille laatimansa luettelon lapsipornografista aineistoa sisältävistä ulkomaisista Internet-sivuista. Tältä osin lakiehdotus selkeyttää toimivaltuuksia. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota muutamaan yksityiskohtaan, jotka koskivat lain määritelmiä, estotoimia koskevaa tiedottamisvelvollisuutta ja teleyritysten vastuuta estotoimien toteuttamisessa.

2 Viestintämarkkinalain muuttaminen

2.1 Yleispalvelu

Viestintämarkkinalain yleispalvelua koskevaa säännöstä on muutettava komission Suomelle antaman virallisen huomautuksen vuoksi. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltiin hallituksen esitysluonnos, jonka tarkoituksena on muuttaa yleispalvelua koskevat säännökset jatkossa mahdollisimman teknologianeutraaleiksi.

Lisäksi viestintämarkkinalakiin lisättäisiin säännökset yleispalveluyrityksen nimeämismenettelystä, yleispalvelun nettokustannusten laskemisesta sekä nettokustannusten korvaamisesta erityistapauksissa.

Yhteyshenkilönä toimi neuvotteleva virkamies Laura Vilkkonen.

Lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin 22.5.2006 mennessä, ja hallituksen

esitys annettiin eduskunnalle 15.9.2006. Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokunnan käsiteltäväksi, joka ehdotti, että lakiesitys hyväksytään asiasisällöltään hallituksen esityksen mukaisesti. Eduskunta hyväksyi lain 16.1.2007.

Asiakirjat:	HE 150/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	2.2.2007
Säädöskokoelman nro:	70/2007
Lain voimaantulopäivä:	15.2.2007
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Laura Viikonen

3 Uusi arjen tietoyhteiskunta

Liikenne- ja viestintäministeriö on tehnyt taustaselvityksen tietotekniikan laajentumisen ja yleistymisen vaatimista poliittisista toimenpiteistä. Tietotekniikan yleistymistä liikenne- ja viestintäministeriön selvitys kuvaa termeillä ubiikitietotekniikka, ubiteknologia tai uusi arjen tietoyhteiskunta.

Selvityksessä ehdotetaan Suomeen perustettavaksi uuden arjen tietoyhteiskunnan innovaatio-ohjelma. Ohjelman tehtävänantona olisi ehdotuksen mukaan laajakaistainfrastruktuurin kehittäminen, tietoturvallisuuden kehittäminen, tietoinfrastruktuurin kehittäminen, avoimien palveluarkkitehtuurien ja -rajapintojen kehittäminen, innovaatiotoiminnan edistäminen, tietotekniikan oikeudellisen sääntelyn kehittäminen, uuden arjen tietoyhteiskunnan tutkimus sekä ubiteknologian Eurooppalainen ulottuvuus.

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallituskauden alussa laaditaan toimintaohjelma, jossa keskitytään laajapohjaisesti valmistellun tietoyhteiskuntastrategian käytännön toteutukseen. Sähköisten palveluiden ja tuotteiden tarjontaa ja yhteentoimivuutta lisätään, mahdollistetaan avointen rajapintojen käyttöä kilpailuneutraalilla tavalla julkishallinnon tieto- ja viestintäjärjestelmissä sekä edistetään kansalaisten ja yritysten osaamista sähköisten palvelujen käyttäjinä. Toteutusta johtamaan asetetaan ministerijohtoinen neuvottelukunta.

Keskuskauppakamarin lausunto 27.3.2006

Keskuskauppakamari on sitä mieltä, että Suomen ja EU:n menestys edellyttää, että tietoyhteiskuntaa kehitetään ja sen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään täysimääräisesti. Elinkeinoelämä on otettava varhaisessa vaiheessa mukaan sellaisiin sääntely- ja muihin viranomais Hankkeisiin, joilla voi olla vaikutusta yritysten toimintaan, vaikka kysymys olisi kapeasta sektorista.

Selvityksessä otetaan esiin kysymys innovaatioministerin tarpeesta. Keskuskauppakamari ei pidä ongelmien ratkaisijana sitä, että perustetaan uusi ministeriö. Tietoyhteiskunnan kehittämistä uhkaa ylisääntely. Työryhmän selvityksessä nostetaan esiin lukuisia ehdotuksia, mutta ei oteta kantaa niiden toteuttamisen rahoittamiseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, ettei sähköistä liiketoimintaa harjoittaville tai edistävälle yrityksille aseteta uusia taloudellisia rasitteita.

Tietoyhteiskunnan kehittämisen edellytys on, ettei tekijänoikeuksille anneta kohtuutonta painotusta sääntelyssä. Yksi pohdittava seikka olisikin tekijänoikeuslainsäädännön valmisteluvastuun siirtäminen opetusministeriöstä kauppa- ja teollisuusministeriöön. Joka tapauksessa on selvää, että sääntelyä ei voi jatkossa valmistella yksipuolisesti tekijänoikeuksien haltijoiden edut varmistaen, mutta muiden osapuolten oikeuksia kaventaen ja maksutaakkaa kohtuuttomasti lisäten.

Selvityksessä ehdotettu Suomessa kustannettun kirjallisuuden vapauttaminen kokonaan tai osittain tekijänoikeuden piiristä ei luonnollisesti ole toteuttamiskelpoinen ajatus. Tietosuoja koskevilta osilta taustaselvitykseen voi pitkälti yhtyä. Usein tietosuoja mielletään tietoyhteiskunnan kehittymisen esteeksi. Tietosuoja- ja muiden viranomaisten, lainsäätäjän ja elinkeinoelämän on yhteistyössä syytä varmistaa, että tietosuoja koskevat säännökset ovat toimivat ja edistävät tietoyhteiskunnan kehittämistä.

Selvityksessä esitetään lukuisia keinoja liikenteen telematiikan kehittämiseksi ja uuden tekniikan käyttöönoton nopeuttamiseksi. Tietotekniikan hyväksikäytön tehostaminen on pitkästä välimatkoista johtuen Suomessa erityi-

sen perusteltua. Myös ruuhkautuvien kaupunkiseutujen liikennejärjestelmien kehittämisessä voidaan tietotekniikkaa hyödyntää. Selvityksessä esitetty tavoite liikenneturvallisuuden lisäämisestä on kannatettava. Turvallisuuden lisäämisen ohella uuden tekniikan tarjoamia mahdollisuuksia liikkujien seurantaan ja valvontaan on arvioitava huolellisesti myös yksityisyyden suojan ja kehittyvän tekniikan käytönnotosta aiheuttamien kustannusten kannalta.

On välttämätöntä tarkastella liikennejärjestelmän kehittämistä ja siihen liittyviä kustannuksia kokonaisuutena. Autoverotus kuuluu edelleen jäsenmaiden toimivaltaan, eikä Euroopan unioni ole tehnyt päätöksiä siirtymisestä yhteiseen jäsenmaita velvoittavaan EU-tason tienkäyttömaksuihin. Tienkäyttömaksujen vaikutuksia Suomessa on syytä arvioida hyvin huolellisesti. Suomen pitkät välimatkat, harva asutus ja muita EU-maita ohuimmat tavara- virrat on syytä ottaa huomioon. Kilpailukykyt puoltavat tiemaksujen osalta nimenomaan Suomen omien kansallisten ratkaisujen ensisijaisuutta.

Arvioitaessa tienkäyttömaksuja on otettava huomioon myös niiden mukaan lukien ruuhkamaksujen haitalliset vaikutukset. Välittömästi maksut lisäävät sekä yksityisten kansalaisten että yritysten kustannuksia. Kysymys ei ole vain maksujen keräämisen teknisestä helppoudesta, vaan niiden käytöstä ja vaikutuksista koko talouteen. Maksujen oikeudenmukainen kohdentuminen vaatii huolellisen arvioinnin. Kysymys olisi liikenteelle kohdennettavasta uudesta ylimääräisestä veronluonteisesta maksusta.

Tienkäyttömaksuilla koko Suomen laajuudessa puolestaan olisi hyvin kielteisiä vaikutuksia koko maan talouden kehitykselle. Pitkät välimatkat ja ohuet tavara- virrat lisääisivät maksujen räsitystä yritystoiminnalle ja heikentäisivät samalla Suomen kilpailukykyä suotuisana sijaintipaikkana yrityksille.

4 Tietoturvastrategia

Valtioneuvosto teki kansallisesta tietoturvasstrategiasta periaatepäätöksen syksyllä 2003. Strategian tavoitteena on lisätä kansalaisten ja yritysten luottamusta tietoyhteiskun-

taan. Strategian linjaukset ja toimet keskittyvät tietoturvallisuuden ja yksityisyyden parantamiseen sähköisessä viestinnässä.

Strategian tavoitteina on kansallisen ja kansainvälisen tietoturvasstrategiayhteistyön kehittäminen, kansallisen kilpailukykyyn ja suomalaisten tieto- ja viestintäalan yritysten toimintamahdollisuuksien edistäminen, tietoturvasstrategiaryskien hallinnan parantaminen, perusoikeuksien toteutumisen ja kansallisen tietopääoman turvaaminen sekä tietoturvasstrategiaryskien lisääminen.

Liikenne- ja viestintäministeriön alaisuudessa toimiva Kansallinen tietoturvasstrategiaryskien neuvottelukunta seuraa strategian toteutumista. Neuvottelukunnan toimikausi on 17.10.2003-31.5.2007.

5 Liikennepolitiikka

5.1 Taksiliikennelaki

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 19.11.2003 taksiliikennelakityöryhmän. Ministeriössä tehdyn selvityksen mukaan luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annettuun lakiin (343/1991) sisältyy säännöksiä, joita on arvioitava perustuslaissa säädetyn elinkeinovapauden kannalta. Työryhmä julkaisi mietintönsä¹⁰ 15.6.2004.

Työryhmän käsityksen mukaan taksien liikenneluvat voidaan säilyttää. Sen sijaan tarveharkinnasta tulee luopua, koska se rajoittaa tarpeettomasti elinkeinovapautta. Taksanvahvistuksesta tulee pidemmällä aikavälillä luopua. Luvan hakijaa koskevat vaatimukset voidaan pääosin säilyttää tai niitä voidaan jossain määrin kiristää. Alan toimintavapautta tulee lisätä luopumalla ajovelvollisuudesta, ajovurojen viranomaisvahvistuksesta sekä tilausjärjestelmiä koskevasta sääntelystä. Luvattoman liikenteen harjoittamisesta koskevan rangastuksen enimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Lisäksi työryhmä ehdotti muutoksia taksikuljettajaa, ajoneuvoa ja hintojen ilmoittamista koskeviin säädöksiin.

¹⁰ http://www.mintc.fi/oliver/upl/770-4304_mietint%F6.pdf

Keskuskauppakamarin edustajana työryh-
mässä toimi johtaja Pentti Mäkinen.

Esityksestä saatujen ristiriitaisten lausuntojen
vuoksi esityksen valmistelua jatkettiin ministe-
riössä virkatyönä. Kiistanalaisimmaksi kysy-
mykseksi nousi esitys taksilupien tarveharkin-
nasta luopumisesta. Ehdotus hallituksen esi-
tykseksi on ollut lausuntokierroksella loppu-
vuodesta 2005.

Asiassa annettiin hallituksen esitys eduskun-
nalle 21.4.2006. Esityksen mukaan taksilupien
tarveharkinnasta ei luovuta. Liikenne- ja vies-
tintävaliokunta käsitteli esityksen. Perustusla-
kivaliokunta antoi valiokunnalle lausunnon esi-
tyksen suhteesta perustuslain elinkeinovapau-
teen. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mu-
kaan taksilupaan liittyvät turvallisuutta ja kulut-
tajansuojaa koskevat perusteet luvanvarai-
suudelle ovat perusoikeusjärjestelmän kannal-
ta hyväksyttäviä. Perustuslakivaliokunta katsoi
myös, että taksiliikennelupien määrällinen ra-
joittaminen on perusteltua ja perusoikeusjär-
jestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyt-
tävää, kun otetaan huomioon alan merkitys ja
erityispiirteet osana Suomen julkisen liiken-
teen kokonaisjärjestelmää.

Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen liikenne-
ja viestintävaliokunnan mietinnön mukaisesti
16.1.2007.

Asiakirjat:	HE 38/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	2.3.2007
Säädöskokoelman nro:	217/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.8.2007
Valmistelijat:	Osastopäällikkö Cavén

Keskuskauppakamarin lausunto 11.11.2005

Lausunnossa todettiin, että luonnos uudeksi
taksiliikennelaiksi ei toisi merkittäviä ratkaisuja
taksitoimintaa koskevan sääntelyn keskeisim-
piin ongelmiin, erityisesti taksilupien määrän
sääntelyyn ja hinnoitteluun. Uudistuksen kil-
pailua lisäävät vaikutukset olisivat vähäiset.
Uudistus ei käytännössä lieventäisi nykyisiä
elinkeinovapautta koskevia rajoituksia.

Luonnoksessa on ilman perusteluja sivuutettu
kesäkuussa 2004 mietintönsä jättäneen työ-
ryhmän mietinnössä esitetyt, hyvin perustellut

muutosesitykset, joista tärkeimmät olivat tar-
veharkinnasta ja taksanvahvistuksesta luopu-
minen. Luonnokseen ei sisälly arviota esi-
tyksen yritysvaikutuksista ja vaikutuksista alan
kilpailutilanteeseen, vaikka kauppa- ja teolli-
suusministeriössä on käynnissä laaja hanke
säädösten yritysvaikutusten arvioinnin tehos-
tamisesta. Ennen hallituksen esityksen anta-
mista on laadittava perusteellinen selvitys se-
kä tämän lausuntopyynnön kohteena olevan
luonnoksen että aiemmin esillä olleen työryh-
män esityksen vaikutuksista taksialan yritys-
ten toimintaan.

Luonnoksessa ei ole osoitettu sellaisia alaan
liittyviä erityisiä ongelmia, jotka puoltaisivat
esitettyä kilpailun rajoittamista ja joita ei muilla
keinoin voitaisi säännellä tehokkaasti. Tiukoil-
la lupaehdoilla ja hakijan taloudellista vastuuta
koskevilla säännöksillä voidaan tehokkaasti
turvata yritystoiminnan vakautteen ja turvalli-
suuteen liittyvät vaatimukset.

Keskuskauppakamari katsoi, ettei hallituksen
esitystä tule antaa lausuntopyynnön kohteena
olleen luonnoksen pohjalta. Lain uudistamisen
lähtökohtana tulee olla vuoden 2004 taksityö-
ryhmän esittämät linjaukset.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.8.2004

Keskuskauppakamari yhtyy työryhmän
enemmistön esityksiin taksiliikenteen uudis-
tamiseksi. Keskeisin uudistus olisi taksilupien
tarveharkinnasta luopuminen. Samalla esite-
tään nykyiseen lupien myöntämiseen muutok-
sia, jotka merkitsisivät taksiluvan saamisen
tiukentamista.

Tarveharkinnasta luopuminen ja lupakäytän-
nön tiukentaminen siihen liittyvine valvonnan
muutoksineen muodostavat kokonaisuuden,
joka tulee Keskuskauppakamarin käsityksen
mukaan toteuttaa sellaisenaan. Näin voidaan
säilyttää nykyisen taksijärjestelmän myöntei-
set puolet ja samalla avata taksijärjestelmä
kilpailulle. Tiukennettu lupakäytäntö ja sen
tehokas valvonta ovat oikeita keinoja taksipal-
velujen korkean laatutason säilyttämiseksi.
Taksilupien tarveharkinnalle ei ole osoitetta-
vissa sellaisia hyväksyttävyyserusteita, jotka
oikeuttaisivat rajoittamaan perustuslaissa tur-
vattua elinkeinovapautta nykyisin voimassa
olevan lupajärjestelmän tarkoittamalla tavalla.
Tarveharkinta merkitsee aina viranomaisten

päätöksellä toteutettua kilpailun rajoittamista lupien määrän osalta. Tarveharkintaan perustuva yrittäjien asettaminen keskenään eriarvoiseen asemaan lupia myönnettäessä merkitsee perusteetonta puuttumista elinkeinonharjoittajien keskinäisiin suhteisiin.

5.2 Ratalakityöryhmä

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti työryhmän valmistelemaan ratatievalyviä koskeva lainsäädäntö ja pohtimaan myös muun raide-liikenneinfrastruktuuria koskevan lainsäädännön tarpeellisuutta.

Työryhmän toimikausi päättyi 31.10.2005. Sen yhteyshenkilönä toimi hallitusneuvos Kaisa-Leena Välipirtti.

Työryhmä laati mietintönsä hallituksen esityksen muotoon. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja alkuvuodesta 2006. Liikenne- ja viestintäministeriö järjesti asiassa kuulemistilaisuuden 5.5.2006.

Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen muuttamattomana 12.12.2006. Lait tulevat voimaan 1.1.2008.

Asiakirjat:	HE 222/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	2.2.2007
Säädöskokoelman nro:	110-113/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2008
Valmistelijat:	hallitusneuvos Välipirtti

Keskuskauppakamarin lausunto 31.1.2006

Keskuskauppakamari totesi, että toimiva rataverkko on keskeinen osa koko liikennejärjestelmää ja rataverkon kehittäminen tukee osaltaan koko Suomen ja sen alueiden kilpailukykyä. Tämän vuoksi rautateiden suunnittelu on toteutettava tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Keskuskauppakamari pitää välttämättömänä, että viranomaisten ohella myös elinkeinoelämä on mukana jo suunnittelun alkuvaiheessa. Tämä tulisi todeta nimenomaisesti laissa.

5.3 Sähköiset tienkäyttömaksut

Liikenne- ja viestintäministeriö valmisteli virkatyönä hallituksen esitystä sähköisten tienkäyttömaksujen järjestelmän toteuttamiseksi Suomen lainsäädäntöön.

Asiasta pyydettiin lausuntoja 22.6.2006. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 1.9.2006. Esitys lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokunnan käsiteltäväksi, joka ehdotti lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 24.10.2006.

Asiakirjat:	HE 109/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	17.11.2006
Säädöskokoelman nro:	995/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.12.2006
Valmistelija:	Yli-insinööri Armi Wilkman

Asian on valmistellut virkatyönä yli-insinööri Armi Wilkman.

IV Oikeusministeriö

1 Paremmen sääntelyn toimintaohjelma

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät ovat ehdottaneet valtakunnallisen projektin käynnistämistä paremman sääntelyn toimintaohjelman laatimiseksi.

Valtioneuvoston kanslia on 13.4.2005 asettanut elinkeino-, työmarkkina- ja kuluttajajärjestöjen sekä hallinnon ja tuomioistuinten edustajista koostuvan hankkeen, jonka tehtävänä on laatia paremman sääntelyn toimintaohjelma.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut silloinen oikeusministeri Leena Luhtanen. Keskuskauppakamarilta ohjausryhmässä on mukana hallituksen puheenjohtaja Antti Tanskanen. Projektiryhmän puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö Kirsti Rissanen. Projektiryhmässä on mukana Keskuskauppakamarilta varatoimitusjohtaja Pentti Mäkinen.

Hankkeen tavoitteena oli saada aikaan konkreettinen ohjelma, joka sisältää yhteisesti hyväksytyt säädöspoliittiset periaatteet ja linjat, jotta lainvalmistelu mahdollisimman hyvin tukisi kilpailukykyä ja yritysten toimintaedellytyksiä sekä edistäisi ja turvaisi kansalaisten toimintamahdollisuuksia. Ohjelman avulla halutaan myös löytää menetelmät sille, että voimassa olevan lainsäädännön laadusta ja toimivuudesta kyetään jatkuvasti huolehtimaan. Paremmen sääntelyn toimintaohjelmaa voidaan käyttää myös perustana laadittaessa eduskuntavaalien jälkeisen hallituksen lainsäädäntöohjelmaa.

Ohjelman määräaika oli toukokuun 2006 loppussa. Valmis toimintaohjelma¹¹ luovutettiin pääministeri Matti Vanhaselle 30.8.2006. Ohjelman yhteydessä julkaistiin myös katsauksia Suomen lainsäädäntökehitykseen vuosina 1985-2005¹² sekä hallinnonalakohtaiset selvi-

¹¹ [http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j08-
paremman-saeantelyn-toimintaohjelma-osa-
1/pdf/Paremmen_saeantelyn_toimintaohjelma_Osa_1_
verkko.pdf](http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j08-paremman-saeantelyn-toimintaohjelma-osa-1/pdf/Paremmen_saeantelyn_toimintaohjelma_Osa_1_verkko.pdf)

¹² [http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j09-
katsauksia-suomen-lainsaeadaentokehitykseen-1985-
2005-parsa-osa-
2/pdf/Katsauksia_Suomen_lainsaeadaentokehitykseen](http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2006/j09-katsauksia-suomen-lainsaeadaentokehitykseen-1985-2005-parsa-osa-2/pdf/Katsauksia_Suomen_lainsaeadaentokehitykseen)

tykset lainsäädäntökäytännöstä samalta ajalta.

Paremmen sääntelyn toimintaohjelma oli lausuntokierroksella ohjelman jatkotyötä ajatellen syksyllä 2006.

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelmaan kirjattiin, että hallitus toteuttaa paremman sääntelyn toimintaohjelman ja laatii hallituskauden merkittävimmät lainsäädäntöhankkeet sisältävän lainsäädäntösuunnitelman.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.10.2006

Lausunnossaan Keskuskauppakamari totesi, että paremman sääntelyn toimenpideohjelma luo hyvän pohjan suomalaisen säädöspolitiikan kehittämiseksi. Toimintaohjelmassa on selkeästi tuotu esille hyvän sääntelyn ja kilpailukyvyn välinen suora yhteys. Suomessa toimiville yrityksille on tärkeää kehittää säädösympäristöä siten, että se tuo kansainvälisessä kilpailussa merkittävää kilpailuetua yrityksille ja koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

Jokaisen uuden lain osalta on arvioitava tuoko se Suomessa toimiville yrityksille sellaisia uusia yritystoimintaan välittömästi liittymättömiä kustannuksia, joita ei ole muissa maissa toimivilla kilpailijoilla. Globaalissa toimintaympäristössä on kaikki keinot kansallisen kilpailukyvyn edistämiseksi käytettävä hyväksi.

Toimintaohjelmassa tuodaan perustellusti esille lainsäädännön ja tehokkaan ja toimivan kilpailun yhteys. Lainsäädäntö ei saa asettaa perusteettomia tai tosiasiallisia esteitä uusien toimijoiden pääsulle markkinoille. Erityisesti verolainsäädännön osalta tällä tavoitteella on suuri merkitys.

Valmisteltavan lainsäädännön vaikutukset yritysten toimintaan on tutkittava järjestelmällisesti. Perusteellinen vaikutusarviointi on otettava osaksi jokaista keskeistä yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöhanketta.

Suomalaisella elinkeinoelämällä on hyviä kokemuksia itsesääntelystä. Itsesääntelyä ja muiden vaihtoehtoisten ohjauskeinojen vähäi-

1985-
2005. Paremmen saeantelyn toimintaohjelma. Osa 2
verkko.pdf

nen käyttö Suomessa johtunee siitä, että lainsäädännöllä on ollut perinteisesti keskeinen asema suomalaisessa yhteiskunnassa.

Paremmen sääntelyn toimintaohjelman käytännön toteuttamiseen on ryhdyttävä viipymättä. Toimintaohjelman toteuttaminen on otettava osaksi seuraavaa hallitusohjelmaa. Ehdotettujen lainsäädäntöperiaatteiden tulee näkyä mahdollisimman nopeasti lainsäädännön valmistelussa ja sisällössä.

2 Oikeusturvan parantaminen

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman 15.4.2007 mukaan hallitus parantaa kansalaisten oikeusturvaa ja oikeuden tasa-arvoista saatavuutta tehostamalla käräjäoikeuksien toimintakykyä, keskittämällä voimavaroja lainkäyttötehtäviin ja siirtämällä oikeudenkäyntien painopiste vahvemmin käräjäoikeuksiin. Lautamiesjärjestelmästä luovutaan muissa kun vakavissa rikosasioissa ja säästyneet varat käytetään pahiten ruuhkautuneiden käräjäoikeuksien vahvistamiseen. Parannetaan hovioikeuksien edellytyksiä kohdentaa voimavarojaan uudistamalla asioiden käsittelymenetelmiä ja korvaamalla hovioikeuksien nykyinen mahdollisuus kirjallisessa menettelyssä seuloa valituksia muutoksenhakulupajärjestelmällä.

Hallitusohjelman 15.4.2007 mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan sekä arvioidaan markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä kokonaisvaltaisesti.

3 Yhtiöoikeus

3.1 Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen

Oikeusministeriö on asettanut 18.5.2004 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen asunto-osakeyhtiölain uudistamiseksi. Säännöksiä pyritään selventämään erityisesti kiinteistön kunnossapidon, osakkaan tekemien muutosten sekä osakkaan ja yhtiön vastuun osalta.

Selvityksen käsittelemät lakimuutokset ovat liittyneet kunnossapitoon, osakkaan muutostöihin sekä vastuuta koskeviin säännöksiin. myös vastikesäännöksiä on käsitelty.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen. Sen määräaika oli ensin 30.11.2005, mutta aikaa jatkettiin 28.2.2006 asti.

Työryhmän lisäksi asiaa on käsitellyt sen toimintaa seurannut seurantatyöryhmä. Seurantaryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola. Keskuskauppakamaria seurantatyöryhmässä edusti apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

Työryhmän mietintö on luovutettu 10.5.2006 oikeusministeri Leena Luhtaselle. Oikeusministeriö järjesti asiasta lausuntokierroksen keuhalla 2006. Lausuntokierros päättyi 1.9.2006.

Hallituksen esitys annettaneen talvella 2007-2008. Uusi laki tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2008 loppupuolella.

Keskuskauppakamarin lausunto 5.9.2006

Keskuskauppakamari pitää ehdotusta pääosin kannatettavana. Keskuskauppakamari pitää erityisen onnistuneena mm. ratkaisua luopua nykyisin viittaustekniikasta ja kirjoittaa tarpeelliset säännökset suoraan asunto-osakeyhtiölakiin.

Joihinkin yksityiskohtiin kiinnitettiin kuitenkin huomiota. Keskuskauppakamari ei kannata mietinnössä esitettyä johdon ja osakkeenomistajan vastuun kiristämistä koskevia säännöksiä.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2005

Keskuskauppakamari suhtautuu väliraportin ehdotuksiin myönteisesti. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että myös vakiintuneet menettelytavat kirjataan lakiin selkeästi. Osakkaan kirjallisen muutostyöilmoituksen sisältövaatimusten tarkempaa sääntelyä tulisi vielä harkita. Keskuskauppakamari pitää josakin määrin ongelmallisena sitä, että ehdotuksessa ei esitetä mitään takarajaa osakkaan muutostyöilmoituksen käsittelemiselle. Lailla tulisi asettaa takaraja, johon mennessä hyväksyminen tai kieltö tulee antaa. Keskuskauppakamari toivoo, että työryhmä pohtii jatkovalmistelussa myös isännöitsijälle kuuluvaa vastuuta. Lisäksi isännöitsijän asemaa suhteessa hallitukseen tulee selventää.

3.2 Rajat ylittävien sulautumisien ja jakautumisien yhtiöoikeudellinen sääntely

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 26.10.2005 direktiivin (2005/56/EY) pääomayhtiöiden rajatylittävistä sulautumisista.¹³ Direktiivi koskee pääomayhtiöiden sulautumista (fuusiota), jos vähintään kaksi sulautuvista yhtiöistä kuuluu eri jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisalaan.

Rajat ylittäviä sulautumisia koskevan direktiivin tarkoituksena on helpottaa eri jäsenvaltioista olevien pääomayhtiöiden välisiä sulautumisia.

Pääomayhtiö on määritelty direktiivin toisessa artiklassa. Pääomayhtiöllä tarkoitetaan julkisten ja yksityisten osakeyhtiöiden lisäksi muita sellaisia rajoitetulla vastuulla toimivia oikeushenkilöitä, joita koskevat tiedot ja edustaminen on järjestetty EU:n ensimmäisessä yhtiöoikeudellisessa direktiivissä (68/151/ETY, ns. julkistamisdirektiivi) tarkoitettulla tavalla. Tämän yleismääritelmän mukaan Suomessa soveltamisalaan kuuluisivat osakeyhtiöiden lisäksi ainakin osuuskunnat.

Oikeusministeriön 11.7.2006 asettama työryhmä on päättänyt 3.1.2007 antamassaan mietinnössään ehdottamaan osakeyhtiölain ja osuuskuntalain sekä asunto-osakeyhtiö-, rekisteri-, luottolaitos- ja arvopaperilainsäädännön lainsäädännön muuttamista niin, että Suomessa rajat ylittäviä sulautumisia koskeva sääntely koskisi yksityisiä ja julkisia osakeyhtiöitä, osuuskuntia, keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä ja säästöpankkeja. Työryhmän ehdottamassa sääntelyssä on vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta pitäydytty kansallisia sulautumisia koskevassa sääntelyssä sekä eurooppayhtiö- ja eurooppaosuuskuntalainsäädännössä. Huomioon on otettu myös uuden osakeyhtiölain asettamat vaatimukset.

Lisäksi työryhmä ehdotti kansallisten tarpeiden ja EY-tuomioistuimen Sevic-tuomion perusteella rajat ylittävän jakautumisen sääntelyä osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa. Ehdotettu säännöstö perustuu pääosin rajat ylit-

¹³ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_310/l_3102005112_5fi00010009.pdf

täviä sulautumisia ja kansallista jakautumista koskeviin säännöksiin.

Mahdollisuus rajat ylittävään sulautumiseen ja jakautumiseen lisää jäsenvaltioiden välistä kilpailua yrityksistä, mikä puolestaan johtanee yhtiö-, vero- ja työlainsäädännön kehittämiseen. Direktiivillä ei ole välittömiä vaikutuksia osakkaiden, jäsenten tai sijoittajien asemaan, eikä liiemmin suomalaisten yritysten henkilöstöön.

Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot 9.3.2007 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa viimeistään syyskuun alussa 2007. Ehdotettavan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 15.12.2007, joka on määräpäivä direktiivin kansalliselle voimaansaattamiselle.

Asiakirjat:	-
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nrot:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen

Keskuskauppakamarin lausunto 11.3.2007

Keskuskauppakamari pitää mietintöä hyvin valmisteltuna ja kannattaa ehdotettujen säännösten antamista.

Yrityksille on tärkeää, että huolellisesti valmisteltu ja toteutettu sulautuminen on juridisesti pätevä. Keskuskauppakamari pitää hyväksyttävänä sitä lähtökohtaa, ettei mietinnössä lueta kaikkia niitä ulkomaisia yhteisömuotoja, joiden katsotaan vastaavan suomalaisia yhteisömuotoja. Mietinnössä kuitenkin todetaan, että sulautumispäätökseen sovelletaan 2/3:n määräenemmistöä tiukempia päätösvaatimuksia, jos vastaanottava yhteisö poikkeaa olennaisesti kotimaisesta yhteisömuodosta. Yritysten kannalta säännösten ennakoitavuutta lisäisi, jos maininnan yhteydessä annettaisiin esimerkkejä siitä, milloin määräenemmistö päätös ei olisi riittävä.

Toiseen valtioon rekisteröitävän sulautumisen täytäntöönpanoa koskevan pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan ehdotetun sulautumislupamenettelyä koskevan säänte-

lyn vastaavan määräajan osalta kansallisia menettelyjä. Uuden osakeyhtiölain myötä kansallisissa sulautumisissa on luovuttu erillisestä sulautumislupahakemuksesta. Jos rajat ylittävissä sulautumisissa katsotaan lupamenettely tarpeelliseksi, säännöksen perusteluja olisi syytä selkiyttää niin, ettei niistä saa sitä käsitystä, että lupamenettely koskee myös suomalaisia fuusioita. Jos lupamenettely ei rajat ylittävissä sulautumisissa ole tarpeellinen, niiden osalta voitaisiin säätää vastaavasta rekisteriviranomaiselle tehtävästä täytäntönpäytämisestä kuin osakeyhtiölain 16 luvun 14 §:n mukaan on tehtävä kotimaisissa sulautumisissa.

3.3 Eurooppaosuuskunta-asetukseen liittyvä kansallinen lainsäädäntö

Oikeusministeriö asetti työryhmän selvittämään Euroopan Yhteisön eurooppaosuuskunta-asetuksen voimaantuloon liittyvän osuuskunta- ja kaupparekisterilainsäädännön muutostarvetta. Esitys muutoksista on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi päättyi 30.11.2005.¹⁴

Eurooppaosuuskuntaa (SCE) koskien annettiin 22.4.2003 neuvoston asetus 1435/2003. Asetus on tullut voimaan 18.8.2006, mihin mennessä jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä on tullut muuttaa asetuksessa edellytetyllä tavalla.

Kyseessä on yhteisömuoto, joka on tarkoitettu osuuskuntamuodossa harjoitettuun valtiolliset rajat ylittävään toimintaan. Sääntelyn mallina on käytetty suurimmalta osin EY:n eurooppayhtiöasetusta¹⁵ ja yhtiöoikeudellisia direktiivejä, jotka koskevat jäsenvaltioiden julkisia osakeyhtiöitä. Asetuksessa on aineellisia säännöksiä SCE:n perustamisesta, vähimmäispääomasta, osuuskunnan kokouksesta, hallinnosta, kotipaikasta ja sen siirtämisestä, SCE:n muuttamisesta kansallisen lainsäädännön mukaiseksi osuuskunnaksi sekä eräistä SCE:n vähemmistöjäsenien suojaan SCE:n purkamiseen liittyvistä asioista.

Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle 19.5.2006, jonka jälkeen asia oli käsiteltävänä talousvaliokunnassa. Eduskunta hy-

¹⁴ työryhmän mietintö <http://www.om.fi/33976.htm>

¹⁵ neuvoston asetus 2157/2001

väkyi lakiehdotuksen talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti muuttamattomana.

Asiakirjat:	HE 54/2006 vp TaVM 9/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	19.10.2006
Säädöskokoelman nrot:	906/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.11.2006
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen

Keskuskauppakamarin lausunto 19.1.2006

Keskuskauppakamari pitää työryhmän mietintöä hyvin valmisteltuna, mutta kiinnittää huomiota muuhun lainsäädäntöön kohdistuviin moniin viittauksiin, jotka tekevät laista vaikealukuisen. Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että sallittuja poikkeamismahdollisuuksia on käytetty hyväksi silloin, kun poikkeamisella on voitu yhdenmukaistaa sääntelyä suhteessa kansalliseen sääntelyyn osuuskunnista. Rajat ylittävissä sulautumisissa käytetään yleensä sopimuskielenä englantia. Keskuskauppakamari pitää siksi suotavana, että kaupparekisteriviranomainen hyväksyisi myös englanninkieliset hakemukset.

3.4 Yhdistyslain uudistaminen

Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaan yhdistyslakia uudistetaan erityisesti hallintoa ja tilintarkistusta sekä päätöksentekoon osallistumisen tapoja koskevilta osin siten, että laki vastaa paremmin nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoininnan vaatimuksia.

Oikeusministeriössä on laadittu arviomuistio yhdistyslain muutostarpeesta. Arviomuistiossa ehdotetaan yhdistyslain osittaista tarkistamista siten, että tarkistus kohdennettaisiin erityisesti yhdistysten hallintoa (mm. toimitusjohtajakysymys), päätöksentekoa (teknisten apuvälineiden käyttäminen) ja tilintarkastusta koskeviin säännöksiin.

Lausunto arviomuistiosta on pyydetty toimitamaan 15.5.2007 mennessä.

4 Sopimusoikeus, kuluttajansuoja

4.1 Kuluttajavalituslautakunnan uudistaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama kuluttajariitatyöryhmä (entinen asumisturva-työryhmä) antoi loppumietintönsä, Erimielisyyksien ratkaiseminen tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä, syksyllä 2002. Työryhmä ehdotti loppumietinnössään kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain (42/1978) korvaamista uudella lailla, joka mahdollistaisi lautakunnan kehittämisen ja joustavamman toiminnan. Samalla työryhmä ehdotti lautakunnan nimen muuttamista kuluttajariitalautakunnaksi. Työryhmä katsoi myös, että asumisturva-asioita samoin kuin arvopaperisijoittamista koskevat riidat tulee saattaa erään poikkeuksin kuluttajariitalautakunnan toimivallan piiriin.

Oikeusministeriö asetti 5.12.2003 työryhmän valmistelemaan lautakunnan siirtämistä oikeusministeriön hallinnonalalle. Työryhmä antoi mietintönsä 30.6.2004.¹⁶

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmassa 2003 todetaan, että kuluttajavalituslautakunta siirrettäisiin oikeusministeriön hallinnonalalle. Samalla lautakunnan toimivaltaa laajennettaisiin koskemaan asuinhuoneiston vuokrauksesta ja asumisoikeudesta syntyviin erimielisyyksiin ja arvopaperisijoittamista koskeviin kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien väliin erimielisyyksiin.

Työryhmä ehdotti mietinnössään lautakunnan toimivallan laajentamista koskemaan erään rajoituksin asuinhuoneistojen vuokrausta ja asumisoikeutta koskevia asioita sekä sijoitustoimintaan liittyviä kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiä erimielisyyksiä. Koska toimivallan laajentamisen edellyttämiä lisäresursseja ei saatu vuosille 2005 - 2006, hallituksen esitystä ei ole annettu.

Työryhmä katsoi, että ryhmävalitusmahdollisuus olisi luontevammin selvitettävissä oikeusministeriön 24.3.2004 asettaman, ryhmäkanteen käyttömahdollisuuksia selvittävässä työryhmässä. Ryhmäkannetyöryhmän mietintö valmistui 1.4.2005. Hallitus päätti iltakoulukä-

¹⁶ <http://www.om.fi/26307.htm>

sittelyssä 15.6.2005, että ryhdytään valmistelemaan ryhmävalituksen käyttöön ottoa kuluttajavalituslautakunnassa.¹⁷

Oikeusministeriö asetti 9.8.2005 uuden työryhmän valmistelemaan kuluttajavalituslautakuntaa koskevan lainsäädännön uudistamista. Työryhmä tutki myös ryhmävalituksen käyttöönoton mahdollisuuksia. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoja kevään 2006 aikana.

Mietinnössä ehdotettiin muun muassa, että sijoitusasiat jätettäisiin lautakunnan toimivallan ulkopuolelle.

Ryhmävalituksen käyttöönoton lisäksi hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kuluttajavalituslautakunnan nimen muuttamiseksi kuluttajariitalautakunnaksi.

Mietinnön perusteella annettiin hallituksen esitys eduskunnalle 12.9.2006. Talousvaliokunta hyväksyi lakiehdotuksen lähes muuttumattomana. Kuluttajavalituslautakunnan oikeutta tehdä katselmuksia tiukennettiin. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 28.11.2006. Laki on tullut voimaan 1.3.2007.

Asiakirjat:	HE 115/2006 vp TaVM 18/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	12.1.2007
Säädöskokoelman nrot:	8/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.3.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma

Keskuskauppakamarin lausunto 4.5.2006

Keskuskauppakamari pitää kuluttajavalituslautakuntaa olennaisena osana kuluttajansuojajärjestelmäämme. Riittävien resurssien varmistamisen ohella lautakunnan toimintaa on tehostettava. Menettely kuluttajavalituslautakunnassa on yksinkertaisten asioiden osalta nykyisellään liian raskasta. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että mietinnössä ehdotetut tehostamistoimet otetaan pikaisesti käyttöön.

¹⁷ Ks. asiasta myös Lainsäädäntökatsauksen kohta ryhmäkannetyöryhmästä.

Lautakunnan nimi

Mietinnössä ehdotetaan kuluttajavalituslautakunnan nimen muuttamista kuluttajariitalautakunnaksi. Nykyinen nimi on kuitenkin laajasti tunnettu ja lautakunnan toimintaa hyvin kuvaava. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan muutokseen ei ole tarvetta ottaen huomioon siitä aiheutuvat kulut.

Asumisasiat

Työryhmä ehdottaa kuluttajavalituslautakunnan toimivallan laajentamista niin, että se kattaisi asuinhuoneistojen vuokrausta koskevat asiat samoin kuin asumisoikeutta koskevat asiat. Keskuskauppakamari kannattaa lautakunnan toimivallan laajentamista tältä osin, sillä kyseisissä asioissa ei tuomioistuinkäsittelylle ole järjestetty vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja.

Sijoitustoiminta

Keskuskauppakamari vastustaa lautakunnan toiminnan laajentamista sijoitustoimintaan liittyviin erimielisyyksiin. Mietinnössä ei ole esitetty ehdotukselle mitään muuta perustelua kuin viittaus vakuutusasioita koskevia riitoja käsitteleviin toimielimiin. Mitään oikeussuojan saatavuuteen liittyvää tarvetta ei ehdotuksen perusteluksi ole esitetty. Ehdotus ei ole kuluttajien edun mukainen.

Käytännössä kuluttajavalituslautakunnan toimivallan laajentaminen sijoitusasioihin merkitsisi sitä, että asiaa ei valmistelisi alaa tunteva henkilöstö. Ehdotus ei ole kuluttajien edun mukainen ottaen huomioon olemassa oleva hyväksi ratkaisuksi osoittautunut arvopaperilautakunta.

Ryhmävalitus

Keskuskauppakamari kannattaa ryhmävalituksen käyttöönottoa. Ryhmävalituksen edellytyksenä tulisi kuitenkin olla, että ryhmävalitus on asiassa tarkoituksenmukainen käsitteilytapa. Tämä vaatimus ei sisälly ryhmävalitusta koskevaan ehdotettuun 4 §:ään eikä sen perusteluihin. Keskuskauppakamari ehdottaa, että jatkovalmistelussa 4 §:ään lisätään vaatimus ryhmävalituksen tarkoituksenmukaisuudesta.

Keskuskauppakamarin lausunto 14.10.2002

Keskuskauppakamarin mukaan uusien tehtävien antamisessa kuluttajavalituslautakunnalle on riski, että valitusten käsittelyajat venyisivät entisestään. Keskuskauppakamari ei kannata ehdotusta arvopaperisijoittamista koskevien riitojen kuulumisesta lautakunnan toimivallan piiriin.

4.2 Kuluttajaneuvonnan kehittäminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään kuluttajaneuvonnan siirtämistä kunnilta valtion toteutettavaksi, ja tähän liittyvästä kehittämistyöstä.

Työryhmä on saanut työnsä päätökseen toukokuussa 2006, ja sen mietinnöstä on pyydetty lausuntoja elokuuhun 2006 mennessä.

Asiaa valmistelee kaupallinen neuvos Ilkka Cantell.

Keskuskauppakamarin lausunto 26.7.2006

Keskuskauppakamari kannattaa kuluttajansuojajärjestelmän mahdollisten puutteiden selvittämistä ja sellaisia toimenpiteitä, joilla järjestelmää voidaan joustavasti ja kustannustehokkaasti kehittää. Uusien monimutkaisten, vaikutuksiltaan tuntemattomien järjestelmien, kuten ryhmäkanteen, käyttöönoton sijasta on syytä kehittää nykyjärjestelmäämme. Näin kuluttajansuojan korkea taso saadaan varmistettua ilman yrityksille ja koko yhteiskunnalle aiheutuvia haittavaikutuksia, joita esimerkiksi raskaasta ja kalliista ryhmäkanejärjestelmästä seuraisi.

Keskuskauppakamari kannattaa työryhmän ehdotuksia kuluttajaneuvonnan kehittämiseksi. Ehdotusten toteuduttua kuluttajien käytössä on asumispaikasta riippumatta kuluttajansuojakysymyksiin erikoistuneiden asiantuntijoiden verkosto.

Lisäksi Keskuskauppakamari pitää kuluttajaviranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä keskeisenä tekijänä kuluttajansuojan edistämässä. Epäselvyyksien tehokas ja juridisesti kestävä ratkaiseminen on sekä kuluttajien ja elinkeinoelämän etu. Kuluttajaneuvonnan kehittämisessä on syytä kiinnittää huomiota nii-

hin mahdollisuuksiin, joita eri tahojen yhteistyö tarjoaa esimerkiksi valistustyön ja ongelmatilanteiden ratkaisun osalta.

4.3 Sopimattomat kaupalliset menettelyt

Komissio antoi 18.6.2003 direktiiviehdotuksen sopimattomista kaupallisista menettelyistä KOM (2003) 356.¹⁸

Tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja saavuttaa korkea kuluttajansuojan taso yhdenmukaistamalla jäsenvaltioiden säännökset sellaisista hyvän tavan vastaisista tai muuten sopimattomista kaupallisista menettelyistä, jotka vahingoittavat kuluttajien taloudellisia etuja.

Direktiiviehdotus perustuu sopimattomat kaupalliset menettelyt kieltävään yleislausekkeeseen. Menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on vastoin elinkeinotoiminnassa yleisesti hyväksytyyn asianmukaisen menettelyn vastainen, ja jos se merkittävästi vääristää tai on omiaan merkittävästi vääristämään keskivertokuluttajan, jolle se on osoitettu tai jonka se tavoittaa, taloudellista käyttäytymistä tai, jos menettely on kohdistettu erityisesti tiettyyn kuluttajaryhmään, ryhmän keskivertojäsenen taloudellista käyttäytymistä. Sopimattomina pidetään erityisesti sellaisia menettelyjä, jotka ovat direktiivissä yksityiskohtaisesti määritellyllä tavalla harhaanjohtavia tai aggressiivisia.

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 12.6.2007, ja kansallisia säännöksiä on ryhdyttävä soveltamaan viimeistään 12.12.2007.

Ministeriö nimesi toukokuussa 2006 työryhmän, jonka tehtävänä on panna direktiivi täytäntöön. Työryhmä valmistelee ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän puheenjohtajana toimii lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä. Työryhmän jäsen lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen toimii työryhmän sihteerinä. Keskuskauppakamaria työryhmässä edustaa varatoimitusjohtaja Pentti Mäkinen. Työryhmän määräaika päättyy 31.5.2007.

¹⁸ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2003/com2003_0356fi01.pdf

4.4 Sähköinen kaupankäynti

UNCITRAL antoi täysistunnossaan heinäkuussa 2001 sähköisen kaupankäynnin työryhmälle¹⁹ tehtäväksi ryhtyä valmistelemaan sähköistä sopimuksentekoa koskevaa kansainvälistä yleissopimusta.²⁰

Yleissopimus koskee eräin poikkeuksin kaikenlaisia liikesopimuksia. Se ei kuitenkaan kata kuluttajasopimusten alaa. Määräykset ovat pääosin teknisluontoisia, ja ne ovat tarkoitettuja varmistamaan viestien pätevyys ja syrjimättömyys sekä sopimuksen tekemisen että suorituksen yhteydessä.

UNCITRAL hyväksyi yleissopimustekstin Wienissä 4-15.7.2005 ja päätti suositella sen hyväksymistä YK:n yleiskokoukselle syyskuussa 2005. Suomessa asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä.

Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt asiasta selvitystä alkuvuodesta 2006. On vielä harkinnassa, ehdottaako komissio sopimuksen allekirjoittamista ja voimaansaattamista.

4.5 Kiinteistön ja vuokrahuoneiston välitystä koskevan lainsäädännön uudistamistarpeet

Oikeusministeriö on alkanut selvittämään kiinteistöjen ja vuokrahuoneistojen välitystä koskevien lakien uudistamista. Muutostarpeista tehtiin viime syksynä kysely intressitahoille ja asia on ollut lausunnolla alkuvuodesta 2007. Vastaukset on saatu, mutta niistä ei ole vielä tehty yhteenvetoa. Mahdollisen hankkeen asettamisessa voi oikeusministeriön mukaan mennä pitkäänkin. Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen.

Keskuskauppakamarin lausunto 22.1.2007

Lausunnossa katsottiin lakien voimassaoloaikana ilmenneen muutamia epäkohtia, jotka kaipaavat korjaamista. Poiketen nykyisestä, mahdollisten tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi, on perusteltua säätää kiinteistöjäväli-

¹⁹ Working Group on Electronic Commerce

²⁰ Työryhmän käsittelyn pohjana ollut luonnos löytyy osoitteesta

<http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/sessions/38th.html>

tykseen ja vuokrahuoneistojen välitykseen kumpaankin erilliset omat säännökset.

Lainsäädäntöä tulee selkeyttää välityspalkkion osalta. Nykylainsäädäntö aiheuttaa sen, että vuokranvälityksessä välityspalkkion aiheuttama kustannus on katettu muun muassa korotetun vuokran avulla, mitä ei sinänsä ole katsottu välityslain hallituksen esityksen perusteissa kielletyksi menetelmäksi. Hallituksen esityksessä on nimenomaan todettu lain johdettavan mahdollisesti osassa tapauksista siihen, että välityspalkkio siirretään sellaisenaan vuokran määrään. Nykyisen lain voimaantulon jälkeen monet välitysliikkeet laativat vuokrasopimuksia, joissa vuokra on ollut aluksi korotettua, sittemmin määräaikaisten vuokrasopimusten laatiminen on yleistynyt.

Vuokranvälityksessä välityspalkkion jakamisen mahdollistaminen on osapuolten kannalta kohtuullista ja perusteltua. Käytännössä lyhytaikaisten, määräaikaisten vuokra-asuntojen saanti on huomattavan hankalaa, koska ymmärrettävästi vuokranantajien intresseissä ei voi olla lyhyt vuokrasuhde kustannusten noustessa liian korkeiksi. Tällöin lyhyempiaikaisten vuokra-asuntojen saanti tosiasiallisesti estyy. Huomioitava on myös se, että nykyisen asuntokannan korjaustarve lisänee lyhytaikaisen vuokrauksen tarvetta. Näin ollen on perusteltua kirjata lainsäädännössä erikseen mahdollisuus välityspalkkioiden jakamiselle, koska näin tehdään jo tosiasiallisesti.

5 Velvoiteoikeus

5.1 Saatavien siirto kansainvälisessä kaupassa

UNCITRALin kansainvälistä sopimuskäytäntöä käsittelevässä työryhmässä on valmisteltu syksystä 1995 lähtien ehdotusta yleissopimukseksi, jonka tarkoituksena on luoda oikeudelliset puitteet lähinnä USA:ssa laajasti käytössä oleville rahoitusmuodoille. Rahoituksen vakuutena käytettäisiin saatavia, jotka siirretään rahoittajalle ja saatavat voitaisiin siirtää edelleen useitakin kertoja peräkkäin. Tarkoituksena on kehittää säännöstö, jonka avulla voidaan varmistaa, ettei siirto heikennä velallisen asemaa. Samalla pyritään turvaamaan muiden velkojien oikeudet.

Yleissopimus hyväksyttiin UNCITRALin 34. istunnossa Wienissä heinäkuussa 2001.²¹ Syksyllä 2001 YK:n yleiskokous hyväksyi sen YK:n yleissopimukseksi ja avasi jäsenvaltioiden allekirjoitettavaksi.

Sopimus kuuluu osittain EU:n toimivaltaan.²²

5.2 Vakuutuslainsäädännön muuttaminen

Oikeusministeriö on asettanut 16.2.2005 työryhmän tutkimaan vakuutuslainsäädännön muuttamistarpeita. Työryhmän mietintö on valmistunut kesällä, ja se on ollut lausuntokierroksella syyskuussa.

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma. Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2006.

Vaikutusarvioinnin mukaan muutosten on tarkoitus liittyä etupäässä sääntelyn selkeyteen, ei luoda osapuolille uusia oikeuksia tai velvollisuuksia. Näillä näkymin lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuslainsäädännön hyödyksi ollaan kuitenkin laajentamassa.

Keskuskauppakamarin lausunto 1.12.2006

Lausunnossa todettiin, että Keskuskauppakamari kannattaa vakuutuslainsäädännön uudistamista. Esityksen tavoitteena on poistaa epäselvyyksiä ja ongelmia, joita vakuutuslainsäädännön käytännön soveltamisessa on tullut ilmi. Selvyys laintulkinnassa lisää vakuutuslainsäädännön oikeusturvaa ja parantaa vakuutuslainsäädännön toimintaedellytyksiä. Pakottavan sääntelyn määrää ja tasoa harkittaessa on tarkasteltava osapuolten oikeussuojan tarvetta suhteessa alan itsesääntelyyn ja sen toimivuuteen. Työryhmän kokoonpanossa olisi pitänyt, ja vastaavia työryhmiä asetettaessa pitää jatkossa huomioida vakuutuslainsäädännön edustajat, jotta elinkeinoelämän edustus on kattavaa.

²¹ <http://www.uncitral.org>

²² Lisätietoa verkko-osoitteesta <http://www.uncitral.org> ("travaux préparatoires" ja "international payments").

5.3 Valmismatkalainsäädännön muuttaminen

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään valmismatkalainsäädännössä ilmenneiden ongelmien poistamista. Työryhmä keskittyy erityisesti seuraaviin ongelma-alueisiin:

Lain soveltamisalan ja käsitteiden selkiyttäminen, vakuusjärjestelmän kehittäminen sekä tiedonantovelvoitteiden täsmentäminen.

Työryhmän oli määrä saada työnsä päätökseen vuoden 2006 loppuun mennessä. Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ajaksi valmistelu keskeytettiin, jolloin päättymisajankoh- ta siirtyy keskeytysaikaa vastaavasti.

5.4 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

Komissio antoi 15.12.2005 ehdotuksen sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista eli niin sanotun Rooma I –asetusehdotuksen (KOM (2005) 650 lopullinen). Asetuksella on tarkoitus korvata EY:n jäsenvaltioiden kesken tehty yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, Rooman yleissopimus.

Asetuksessa säädettäisiin siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valti- oon.

U 7/2006 vp Valtioneuvoston kirjelmä edus- kunnalle 23.2.2006.

Asetusehdotusta käsitellään parhaillaan neu- voston siviilioikeuskomiteassa. Huhtikuussa puheenjohtaja vie neuvostoon kymmenkunta artiklaa, joista on jo saavutettu yhteisymmär- rys. Vaikeimpien kysymysten osalta työryh- mävalmistelu jatkuu. Euroopan parlamentin ensimmäisen lukemisen lausunnon odotetaan valmistuvan kesäkuussa.

Suomen osalta valmistelusta vastaa lainsäädäntöneuvos Antti T. Leinonen.

5.5 Sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II)

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sopimuksenulkoiisiin velvoitteisiin sovellettavasta laista ("Rooma II"), KOM (2003) 427 lopullinen 22.7.2003.

Asetuksen sääntely selkeyttäisi ja helpottaisi sovellettavan lain määräytymistä sekä useimmissa tapauksissa varmistaisi sen, että vahingonkorvausriidassa tai muussa asetuk- sen soveltamisalaaan kuuluvassa riita-asiassa sovelletaan saman valtion lakia riippumatta siitä, minkä jäsenvaltion tuomioistuimessa asiaa käsitellään. Lainvalinnan ennakoitavuuden lisääntyminen ja tuomioistuimen sijainti- paikan merkityksen vähentyminen olisivat omiaan parantamaan oikeusvarmuutta ja vä- hentämään rajat ylittävien riitojen kustannuk- sia.

U 47/2003 Valtioneuvoston kirjelmä eduskun- nalle 25.11.2003.

Neuvoston yhteinen kanta vahvistettiin syksyl- lä 2006 ja Euroopan parlamentti antoi toisen lukemisen lausuntonsa tammikuussa 2007. Hankkeen käsittely jatkuu sovintomenettelys- sä, joka saataneen päätökseen Saksan pu- heenjohtajuuskaudella.

Suomen osalta valmistelusta vastaa lainsäädäntöneuvos Antti T. Leinonen.

6 Prosessioikeus

6.1 Ryhmäkänne

Ryhmäkanteella saatetaan vireille oikeuden- käynti, jossa käsitellään keskitetysti vaatimuk- sia, joita henkilökoukolla on samasta perus- teesta johtuen. Kaikkien ryhmän jäsenten henkilöllisyys ei ole alun alkaen tiedossa. Hei- dän vaatimuksensa ovat keskenään saman- laisia.

Suomessa ryhmäkannetta on valmisteltu 1990-luvulla kahden ja lisäksi 2000-luvulla vie- lä kahden eri työryhmän toimesta. Ruotsissa on tullut vuoden 2003 alusta voimaan ryhmä- kannetta koskeva lainsäädäntö.

Oikeusministeriö asetti 24.3.2004 työryhmän selvittämään ryhmäkanteen käyttömahdolli- suudet. Työryhmän tehtävänä oli arvioida ai- kaisemman valmistelun sekä tapahtuneen ul- komaisen ja kansallisen kehityksen pohjalta

tarve ja mahdollisuudet ryhmäkanteen käyttöön. Työryhmän tuli tarkastella ryhmäkanteen käytettävyyttä kuluttajakauppaa ja ympäristövahinkoja koskeissa asioissa. Lisäksi oli pohdittava tarvetta menettelyyn muissa asiarhmissä sekä harkita, olisiko menettely käytettävissä kaikissa riita-asioissa vai ainoastaan tietyissä asiarhmissä. Lisäksi selvitettiin, millaisten yhteisten riitakysymysten ja vaatimusten käsittelemiseen ryhmäkanteen soveltuutta huomioon nykyinen vahingonkorvauslainsäädäntö ja -käytäntö. Lähtökohtana oli, että ryhmäkanteen voisivat panna vireille ryhmään kuulumaan tulevat yksittäiset henkilöt, eri edunvalvontajärjestöt tai toimivaltaiset viranomaiset. Työryhmän tuli tarkastella, miten määräytyisi, keitä henkilöitä ryhmäkanteeseen annettava ratkaisu koskisi ja miten oikeudenkäynnin kustannukset tulisi kattaa ja korvata. Työryhmän tuli myös selvittää, mitä mahdollisia ongelmia ryhmäkannemenettelyyn voisi liittyä ja miten niitä voidaan torjua. Selvityksessä ei tehty säännösehdotuksia.

Työryhmän määräaika oli alun perin 30.10.2004, mutta sitä pidennettiin 31.1.2005 asti. Mietintö annettiin oikeusministeriölle lopulta 1.4.2005. Työryhmä ei päässyt asiassa yksimielisyyteen, vaan mietinnössä päädyttiin esittämään vaihtoehtoja ryhmäkanteen toteuttamiselle. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Elinkeinoelämän edustajat vastustivat ryhmäkannetta, ja kannattivat ryhmäkanteen sijaan kuluttajavalituslautakunnan toiminnan tehostamista ja pilottioikeudenkäyntien kehittämistä. Itse ryhmäkanteen toteuttamisvaihtoehdoista olivat esillä yleinen ryhmäkanteen tai vain tiettyihin oikeudenaloihin rajattu toteutus.

Oikeusministeriö on 9.8.2005 asettanut uuden työryhmän valmistelemaan ryhmäkannelainsäädäntöä. Työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 16.3.2006. Työryhmällä oli työvaliokunta. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä oli apulaisjohtaja Leena Linnainmaa.

Työryhmän tehtävänantona oli valmistella ehdotus ryhmäkannelaiksi, jota sovellettaisiin kuluttajasuhteita koskeviin riita-asioihin kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksien mukaisessa laajuudessa. Ryhmäkanteen olisi viranomaisaloitteinen ja kantajana toimisi kuluttaja-

asiamies. Ryhmään kuulumisen edellyttäisi lähtökohtaisesti erillistä ryhmään ilmoittautumista.

Ympäristövahinkojen osalta ensisijainen kanneoikeus olisi Länsi-Suomen ympäristökeskuksella ja toissijainen kanneoikeus olisi erilaisilla ympäristöjärjestöillä. Kanteen piirissä olisivat sekä kuluttaja-asioiden että ympäristövahinkojen osalta vain ne, jotka ovat ilmoittautuneet kantaa tavoittelevaan ryhmään (opt-in).

Työryhmän mietintö annettiin riitaisena. Se sisälsi viisi eriävää mielipidettä ja kaksi lausumaa. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja 2.5.2006 mennessä.

Työryhmän mietinnön antamisen jälkeen asiasta käytiin ministeritason keskustelua. Hallituksen esitys asiassa on annettu eduskunnalle 29.9.2006, ja se on lähetetty lakivaliokunnan käsiteltäväksi. Lakivaliokunta ehdotti lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana. Eduskunta hyväksyi lain 13.2.2007 ja sen on tarkoitus tulla voimaan syyskuussa 2007.

Asiakirjat:	HE 154/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Välimaa

Pääministeri Vanhasen hallitusohjelma 2003

Pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelman oikeuspolitiikkaa koskevassa jaksossa 14 todetaan, että ryhmäkanteen käyttömahdollisuudet selvitetään mm. kuluttajakauppa-asioissa. Oikeusministeriön strategia-asiakirjassa vuosiksi 2003-2013 on todettu tarve parantaa oikeussuojan saatavuutta kuluttajakauppaan, vakiosopimukseen ja ympäristövahinkoihin liittyvissä asioissa, joissa on asianosaisryhmä, jolla on samasta perusteesta johtuvia vaatimuksia.

Keskuskauppakamarin apulaisjohtaja Leena Linnainmaan eriävä mielipide 16.3.2006 annetussa työryhmän mietinnössä

Työryhmässä ei ole tullut esille seikkoja, joiden perusteella ryhmäkannetta voitaisiin pitää tarpeellisena. Merkittävä lainmuutos edellyt-

tää, että muutoksen tarpeellisuus on selvitetty ja että saatavat hyödyt ovat olennaisesti haittoja suuremmat. Kuluttajansuojajärjestelmämme tarjoaa jo nykyisellään suuren määrän oikeussuojakeinoja, ja niiden täydennykseksi valmistellaan parhaillaan ryhmävalitusta. Toisaalta pilottikanteen kehittäminen on jäänyt kokonaan syrjään, vaikka edellisen työryhmän kuulemat laajoja oikeudenkäyntejä hoitaneet asiantuntijat pitivät pilottikannetta toimivana ja toisaalta ryhmäkannetta raskaana, kalliina ja hitaana menettelynä.

Työryhmän enemmistön tavoitteena on mahdollistaa hyvinkin pienten vaatimusten käsittely oikeudenkäynnissä. Tämä tavoite poikkeaa siitä yleisesti hyväksytystä ajatuksesta, että oikeudenkäynnin edellytyksenä on oltava oikeussuojan saamisen tarve. Ei voida pitää oikeana, että valtion varoilla ja kuluriskillä käydään oikeutta mahdollisesti hyvinkin pienistä erimielisyyksistä. Ruotsin kokemuksiin viittaaminen on ennenaikaista eikä perustu tietoon. Ruotsin lain vaikutukset selvitetään vuonna 2007, kun on kulunut neljä vuotta ryhmäkannelain voimaantulosta.

Valmisteilla oleva kuluttajavalituslautakuntaa koskeva ryhmävalitusmenettely edistää pienten kiistojen käsittelyä. On erikoista, jollei ryhmävalitusmenettelyn toimivuutta ja vaikutuksia selvitetä ennen kuin mahdollistetaan muita, huomattavasti raskaampia menettelyjä.

Erityisen vahingollinen ryhmäkanteen on arvopaperimarkkinoiden kannalta. Suomen kansantalous on riippuvainen ulkomaisesta osakeomistuksesta, onhan listayhtiöidemme ulkomainen omistus suurempi kuin missään muussa maassa. Työryhmän enemmistö kuitenkin uskoo mietinnön mukaan, että kansainväliset sijoittajat ottavat selvää suomalaisesta lainsäädännöstä. Ajatus ei ole realistinen, mistä on osoituksena se, että suomalaiset osakkeet ovat jo nykyisellään kilpailijamaihin verrattuna alemmalla arvostustasolla.

Hankkeen riskejä lisää merkittävästi se, että sijoitusasiat kuuluvat lakiehdotuksen soveltamisalaan. Arvopaperimarkkinoiden jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta ja esitevastuuta koskevat säännökset ovat monimutkaisia ja vaativat erityistä perehtyneisyyttä alan säännöksiin ja käytäntöön. On yllättävää, että työryhmän enemmistö katsoo Kuluttajaviraston sopivaksi viranomaiseksi käsittelemään näitä asioita.

Silloinkin kun arvopaperimarkkinoihin liittyviä asioita hoitavat niihin erityisesti perehtyneet alan asiantuntijat, oikeudenkäynnin lopputulos ei ole ennalta selvä. On myös huomattava, että mietinnön toteuttaminen johtaisi siihen, että sijoittajien oikeudenkäyntejä voitaisiin hoitaa valtion kuluriskillä.

Ehdotetun ryhmäkannemenettelyn ongelmallisuutta lisää se, ettei kanteen soveltuvuutta ryhmäkannemenettelyssä käsiteltäväksi päätetä erillisellä valituskelteisellä päätöksellä. Siten vastaaja voi joutua pitkälliseen oikeudenkäyntiin, ja vasta sen päätteeksi todetaan, ettei tapaus soveltunutkaan ryhmäkanteena käsiteltäväksi. Tätä ei voida pitää mielekkäänä myöskään kantajan kuluvaluusta kannalta. Viitataan myös edellisen ryhmäkannetyöryhmän mietintöön sisältyvään elinkeinoelämän edustajien lausumaan, jossa perustellaan ryhmäkanteen tarpeettomuutta ja haitallisuutta.

Ympäristövahingot

Ympäristöoikeudessa yleisiä etuja suojataan ympäristölainsäädännöllä, jossa on yksityiskohtaiset säännökset ympäristövaikutusten selvittämisestä ja kuulemismenettelyistä. Suomen poikkeuksellisen tiukat ympäristölupaa koskevat säännökset ehkäisevät varsin tehokkaasti vahinkojen syntymistä. Onkin erikoista, että mietinnössä annetaan ymmärtää, ettei ympäristövastuu toteudu vaikutuksiltaan laajoissa ympäristövahingoissa, vaikka yhtään esimerkkitapausta nykyjärjestelmän toimimattomuudesta ei ole onnistuttu löytämään.

Vahingonkorvaus- tai prosessioikeudellisia säännöksiä ei ole tarkoituksenmukaista käyttää yleisten etujen suojaamiseksi ympäristöoikeudessa. Jos epäkohtia havaitaan, niihin on puututtava ympäristöoikeudellisia säännöksiä tarkistamalla. Työryhmän tietoon ei ole tullut ainoataan esimerkkitapausta, jossa nykyinen oikeussuojajärjestelmä ei ole osoittautunut toimivaksi. Siten ryhmäkanteen tarpeellisuutta on ympäristöasioissa perusteltu pelkillä mielipiteillä ilman mitään selvitystä nykytilan muuttamisen tarpeellisuudesta.

Erityisen ongelmallinen on työryhmän enemmistön ehdottama toissijainen kanneoikeus. Kun ympäristövahinkojen osalta ei ylipäätään ole selvitetty tarvetta ryhmäkanteelle, ei ole perusteltua, että koti- ja ulkomaisille järjestöille

annettaisiin mahdollisuus nostaa ryhmäkanteen sellaisessa tapauksessa, jossa toimivaltainen viranomaislainen ei ole kanteen nostanut. Toissijainen kanteen oikeus lisää merkittävästi ryhmäkanteen epäasiallisen käytön mahdollisuuksia painostustarkoituksessa. Mietinnössä ei juurikaan perustella sitä, miksi toissijainen kanteen oikeus olisi tarpeellinen. Lisäksi ryhmäkanteen riskitekijöitä käsiteltäessä toissijainen kanteen oikeus sivuutetaan ja korostetaan viranomaisaloitteisuuden merkitystä, vaikka samalla ehdotetaan järjestöille kanteen oikeutta.

Mietinnön teksti

Olen joutunut äänestämään paitsi ryhmäkanteen menettelyn tarpeellisuutta myös mietinnön tekstiä vastaan. Työryhmä perustettiin kaksitasoiseksi siten, että varsinaisen työryhmän lisäksi toimi mietintöä valmisteleva työvaliokunta, johon elinkeinoelämän edustajilla ei ollut oikeutta osallistua. Työskentelytapa johti käytännössä siihen, että mietinnön kannanotot olivat pitkälle sovittuja ennen kuin ne tulivat työryhmän käsiteltäväksi eikä työvaliokuntaan kuulumattomilla työryhmän jäsenillä ollut liiemmästi mahdollisuuksia vaikuttaa mietinnön sisältöön. Siten tekstissä on lukuisia kohtia, jotka antavat virheellisen kuvan nykytilasta ja ryhmäkanteen tarpeellisuudesta.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.5.2006

Työryhmän mietinnöstä ei ilmene seikkoja, joiden perusteella ryhmäkanteen voitaisiin pitää tarpeellisena. Merkittävä lainmuutos edellyttää, että muutoksen tarpeellisuus on selvitetty ja että saatavat hyödyt ovat olennaisesti haittoja suuremmat. Kuluttajansuojajärjestelmämme tarjoaa jo nykyisellään suuren määrän oikeussuojakeinoja, ja niiden täydennykseksi valmistellaan parhaillaan ryhmävalitusta.

Viime vuosina annetuissa Euroopan yhteisön kuluttajansuojasäädöksissä on säännöllisesti asetettu jäsenvaltioille velvollisuus edistää kuluttajariita-asioiden ratkaisemista tuomioistuinten ulkopuolisissa valitus- ja oikeussuojamenettelyissä. Tämä periaate todetaan oikeusministeriön ryhmävalitusmenettelyä koskevassa työryhmämietinnössä. Ryhmäkannetyöryhmän enemmistö ei ole perustellut, miksi se on nähnyt aiheelliseksi poiketa tästä periaatteesta.

Mietinnössä todetaan, että menettelyn käytönotolla olisi myös oikeudenloukkauksia ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Epäselväksi jää, mihin väite perustuu. Jos joku rikkoo tahallisesti lakia, asiaan ei vaikuta ennaltaehkäisevästi se, mitä prosessikeinoja vahingonkärtsijöillä on käytettävissä. Pitkäjänteisesti markkinoilla toimivat yritykset noudattavat lakia ja muita säännöksiä.

Samalla todetaan myös, että kansantalouden tasolla eräänä yleisenä tavoitteena on säädosjärjestelmän kehittäminen siten, että yritysten toimintaympäristö olisi kilpailukykyinen. Mietinnön mukaan ryhmäkanteen säätämällä pyrittäisiin siihen, että lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneet menetykset nykyistä tehokkaammin kohdentuisivat kyseisen toiminnan harjoittajan kannettavaksi. Perustelu ei osu oikeaan, sillä järjestelmällinen lainvastainen toiminta ei kuulu sellaiseen yritystoimintaan, johon voidaan prosessisäännöksillä vaikuttaa.

Työryhmän enemmistön tavoitteena on mahdollistaa hyvinkin pienten vaatimusten käsitteily oikeudenkäynnissä. Tämä tavoite poikkeaa siitä yleisesti hyväksytyistä ajatuksista, että oikeudenkäynnin edellytyksenä on oltava oikeussuojan saamisen tarve. Ei voida pitää oikeana, että valtion varoilla ja kuluriskillä käydään oikeutta mahdollisesti hyvinkin pienistä erimielisyyksistä.

Valmisteilla oleva kuluttajavalituslautakuntaa koskeva ryhmävalitusmenettely edistää pienten kiistojen käsittelyä. On erikoista, jollei ryhmävalitusmenettelyn toimivuutta ja vaikutuksia selvitetä ennen kuin mahdollistetaan muita, huomattavasti raskaampia menettelyjä.

Se mietinnön lähtökohta, ettei asian soveltavuudesta ryhmäkanteena käsiteltäväksi tehtäisi erillistä valituskelpoista päätöstä, ei ole hyväksyttävissä. Tämä johtaa turhaan prosessaamiseen niissä tapauksissa, jotka päättyvät koko prosessin läpikäymisen jälkeen lopulta siihen, ettei ryhmäkanteen edellytyksiä ollut.

Keskuskauppakamarin lausunto 20.5.2005

Keskuskauppakamari vastustaa ryhmäkanteen säätämistä. Ryhmäkanteen on Suomessa paitsi tarpeeton, myös haitallinen. Työryhmän

mietinnössä ei ilmene perusteita sille, miksi ryhmäkannelain säätämiseen olisi Suomessa ryhdyttävä. Työryhmän mietintö ei tue sitä lähtökohtaa, että jatkovalmisteluun tulisi ryhtyä. Jatkovalmistelun suunnittelu ei siten voi rajoitua vain sen selvittämiseen, minkälaista ryhmäkannelakia tulisi valmistella, kun ryhmäkanteen tarpeellisuudesta edelleenkin ei ole esitetty perusteltua selvitystä. Keskuskaupkamari kannattaa sen sijaan nykyisen kuluttajansuojajärjestelmän toimivuuden ja tehokkuuden varmistamista ja pitää tärkeänä kuluttajaviranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä.

Keskuskaupkamari katsoo, että ryhmäkanteen on tarpeeton riippumatta siitä, onko kysymys viranomaisaloitteisesta vai yksityisten tai järjestöjen nostamasta ryhmäkanteesta. Käytännössä ryhmäkanteen haitallisuus korostuu yksityisten ja järjestöjen nostamissa ryhmäkanteissa verrattuna viranomaisaloitteisiin kanteisiin. Keskuskaupkamari vastustaa sekä opt-in että opt-out –vaihtoehtoon perustuvaa ryhmäkannetta. Ryhmäkanteen haitallisuutta kuitenkin rajoittaisi se, että käytössä olisi opt-in –menettely.

Elinkeinoelämän edustajien lausuma 1.4.2005 äätetyn työryhmämietinnön yhteydessä

Työryhmän jäsenet lakiasiainjohtaja Anne Leppälä-Nilsson ja Keskuskaupkamarin osastopäällikkö Leena Linnainmaa lausuvat mietinnössä ryhmäkannetta vastaan. Lausunnossa ryhmäkannetta pidetään tarpeettomana ja haitallisena. Ryhmäkanteen ei korjaisi ongelmayritysten toimintaa, vaan aiheuttaisi tarpeettomia kuluja vakavaraisille yrityksille kuluttajien kiristäessä näiltä perusteettomia korvauksia. Ryhmäkanteen toimii painostuskeinona, jolla yritys saadaan maksamaan korvauksia välttääkseen kielteistä julkisuutta. Myös Suomen kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla kärsii, jos ryhmäkanteet tuovat täällä toimiville yrityksille kustannuksia.

Ryhmäkanteen on kallis ja hidas menettely, jossa resursseja sidotaan mm. aikaa vievään ryhmän muodostamiseen. Se ei sovellu vahingonkorvauksien määräämiseen, sillä jokaisella ryhmään kuuluvalla täytyy olla samanperusteinen, samansuuruinen vaatimus vastajalta. Kansainväliset kokemukset mm. Ruotsista ja Yhdysvalloista osoittavat, että ryhmä-

kanteella on haitallisia vaikutuksia, joita Yhdysvalloissa parhaillaan yritetään lieventää (Class Action Fairness Act 2005). Elinkeinoelämän edustajat pitävätkin nykyisen kuluttajansuojajärjestelmän kehittämistä ensisijaisena vaihtoehtona.

7 Maksukyvyttömyyslainsäädäntö

7.1 Ulosottolain kokonaisuudistus

Ulosottolain vaiheittainen uudistaminen on ollut käynnissä vuodesta 1996 alkaen. Vuonna 1996 voimaan tullessa ensimmäisessä vaiheessa uudistettiin lähinnä viranomaisjärjestelmää. Toisessa vaiheessa uudistettiin yleiset säännökset, kolmannessa vaiheessa ulosmittaus. Neljännessä vaiheessa uudistetaan realisointi ja tilitys, viidennessä vaiheessa verojen ulosotto ja viimeisessä kuudennessa vaiheessa sakkojen täytäntöönpano. Lopuksi on tarkoitus kumota koko vanha ulosottolaki ja korvata se uudistetulla ulosottokaarella.

Ensimmäinen, toinen ja kolmas vaihe ovat valmistuneet, ja tällä hetkellä työskennellään neljännen vaiheen parissa, johon on yhdistetty viidennen ja kuudennen vaiheen asiat.

Neljäs vaihe

Kokonaisuudistuksen neljännen vaiheen tavoitteena oli ottaa lakiin säännökset ulosotto laitoksen organisaatiosta, joka tulee olemaan kaksipuolinen. Tarkoituksena oli järjestää valtakunnallinen ulosoton hallintovirasto, jonka alaisuudessa toimivat paikalliset ulosottovirastot.

Myös turvaamistoimenpiteitä ja täytäntöönpanokuluja koskevaa lainsäädäntöä on tarkistettu.

Neljännen vaiheen ehdotus valmistui 27.6.2005. Ehdotus oli lausuntokierroksella 15.9.2005 asti. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2006. Asia oli käsiteltävänä eduskunnan lakivaliokunnassa. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 31.1.2007 lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti. Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2008.

Neljännen vaiheen uudistukset on päädytty toteuttamaan siten, että ne on yhdistetty vii-

denteen ja kuudenteen vaiheeseen. Hallituksen esitys pitää näin ollen sisällään myös ehdotuksen ulosottolain korvaamiseksi uudella ulosottokaarella.

Asiakirjat:	HE 83/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Tuula Linna

Keskuskauppakamarin lausunto 20.9.2005

Lausunnossa todettiin, Keskuskauppakamari edellyttää laajempaa yritysvaikutusten tutkimista sekä perustuslainsäätämistä, mikäli ulosottokaaren yhteydessä säädetään ehdotuksen mukaisesti velan lopullisesta vanhentumisesta. Keskuskauppakamari oudoksuu myös ehdotusta siitä, että asiamiehen eli käytännössä perintätoimiston käyttö kielletäisiin julkisten saatavien perinnässä. Alaikäistä velallista koskevan kohdan osalta Keskuskauppakamari kyseenalaistaa ehdotuksessa vaadittavien ilmoitusten ja selvitysten tarpeellisuuden. Alaikäisen puolesta tehtävä velkasitoumus edellyttää holhousviranomaisen suostumusta, eikä näin ole perusteltua olettaa edunvalvojan tekevän omatoimisia velkasitoumuksia päämiehensä puolesta.

7.2 Yrityssaneerauslain tarkistaminen

Tavoitteena oli yrityssaneerauslain tarkistaminen. Hanke liittyi osaltaan pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmaan 2003, johon sisältyvän yrittäjyyden politiikkaohjelman mukaan tarkoitus on kehittää konkurssi-, yritysaneeraus- ja muuta maksukyvyttömyyslainsäädäntöä elinkelpoisten yritysten tarpeettomien konkurssien välttämiseksi.

Yrityssaneeraustyöryhmän mietinnössä esitettyjen muutosten tavoitteena on, että saneerauskelpoiset yritykset voitaisiin erottaa saneerauskelvottomista mahdollisimman tehokkaasti. Saneerausmenettelyyn hakeutuvalta yritykseltä vaaditaan jatkossa nykyistä tarkempaa selvitystä keinoista, joilla yritystoimintaa voidaan tervehdyttää. Lisäksi ehdotus sisältää muita saneerausmenettelyn parantamiseksi tarkoitettuja muutosesityksiä.

Yhteys henkilöinä ministeriössä toimivat erityisasiantuntija Riitta Hämäläinen ja lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki.

Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2005. Sen mietinnöstä pyydettiin lausunnot 28.4.2006 mennessä. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 29.9.2006. Asia käsiteltiin lakivaliokunnassa ja eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen valiokunnan mietinnön mukaisesti 23.1.2007.

Asiakirjat:	HE 152/2006 vp LaVM 22/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	2.3.2007
Säädöskokoelman nro:	247/2007
Lain voimaantulopäivä:	1.6.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Keskuskauppakamarin lausunto 28.4.2006

Yrityssaneerauslaki on osoittautunut tarpeelliseksi ja pääosin onnistuneeksi. Joitakin epäkohtia lain voimassaoloaikana on kuitenkin ilmennyt. Osittain ongelmat johtuvat lain soveltamiskäytännöstä, joten tilannetta voitaisiin parantaa laatimalla hyvää saneeraustapaa koskevia ohjeita. Keskuskauppakamari pitääkin tärkeänä, että oikeusministeriö ja konkursiasiaain neuvottelukunta varmistavat, että nykytilan puutteita korjataan lakimuutoksen lisäksi riittävällä ohjeistuksella.

Saneerauskynnys

Keskuskauppakamari katsoo, että yritysaneeraustyöryhmän esittämät muutokset yrityssaneerauslakiin ovat perusteltuja. Esitettyjen muutosten tarkoituksena on nostaa saneerauskynnystä siten, että saneerauskelvottomat yritykset karsiutuvat jo hakuvaiheessa. Nähtävissä ei ole, että esitykset rajoittaisivat elinkelpoisten yritysten pääsyyntämahdollisuuksia yritysaneeraukseen. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että oikeusministeriö seuraa sitä, nouseeko saneerauskynnys hyväksyttävälle tasolle lainmuutoksen myötä ja ryhtyy mahdollisten epäkohtien ilmetessä toimenpiteisiin säännösten tarkistamiseksi.

Yhteistyökumppanin saneeraus

Monet yritykset joutuvat yrityssaneerauksen kanssa tekemisiin, kun joku niiden yhteistyö-

kumppani on jättänyt saneeraushakemuksen. Mietinnössä ei liiemmästi käsitellä näiden yritysten tilannetta. Asiallisen tiedon saaminen yrityssaneerauksesta voisi myös muuttaa yrityssaneeraukseen liittyviä asenteita positiivisemmiksi.

Kilpailijan saneeraus

Alhaiseen saneeraus kynnykseen liittyy ongelmia myös kilpailuneutraliteetin kannalta. Kun elinkelvottoman yrityksen velkoja leikataan ja annetaan mahdollisuus jatkaa kannattamatonta toimintaa, yrityksellä on mahdollisuus hinnoitella tuotteensa ja palvelunsa edullisemmin kuin kilpailevat liikelähdöllisillä periaatteilla toimivat yritykset voivat tehdä.

Ammattitaidon kehittäminen

Saneerausprosessiin osallistuneiden tahojen ammattitaitoa ja kokemusta on syytä kehittää. Tämä koskee sekä saneeraushakemuksen tekijöitä, selvittäjiä ja tuomioistuimia.

Keskuskauppakamari kannattaa saneerausasioiden keskittämistä nykyistä harvempiin käräjäoikeuksiin. Lisäksi on huomattava, että saneerausasiat on syytä keskittää näissä tuomioistuimissa saneeraukseen perehtyneille tuomareille.

Yrityksen saneerauskelpoisuuden arviointi

Saneerausmenettelyä on kehitettävä niin, että sekä yrityksestä annettavalle informaatiolle että yrityksestä annettavalle taloudelliselle lausunnonle asetetaan selkeät vaatimukset.

Tilintarkastajien on otettava lausunnoissaan selkeästi ja konkreettisesti kantaa velallisen toiminnan laatuun. Lausunnoissa on oltava yksityiskohtaiset tiedot velallisen taloudellisesta asemasta ja muista saneeraushakemuksen käsittelylle tarpeellisista asioista. Lisäksi lausunnoissa on arvioitava selkeästi ja yksityiskohtaisesti yrityksen toiminnan laatu ja kannattavuus.

Keskuskauppakamari katsoo, että yritysaneerauslakiin olisi otettava säännös siitä, että arvon määrittämisen perusta on omaisuuden arvo toimivassa yrityksessä.

Vakuuden arvonnousu

Mietinnön 44 §:n 2 momentissa esitetään, että omaisuuden arvon nousu tulee jaettavaksi yhtäläisin oikeuksin kaikille velkojille, joiden saatavan pääoma on velkajärjestelyssä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan kuitenkin vakuuden arvonnoususta johtuva kertymä kuuluu vakuusvelkojalle.

Muutoksenhaku

Mietinnön mukaan muutoksenhakutuomioistuin voisi tietyissä tilanteissa kieltää konkurssiin asettamisen, jos velallinen on hakenut muutosta saneerausmenettelyyn hylkäämistä koskevaan päätökseen. Tilastot kuitenkin osoittavat, että vain hyvin harvoissa tapauksissa hovioikeus muuttaa hylkäyspäätöstä. On mahdollista, että lakiin ehdotettu tarkistus johtaa siihen, että velallinen pyrkii pitkittämään konkurssia. Keskuskauppakamari ei pidä ehdotettua säännöstä tarpeellisena.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.10.2004

Keskuskauppakamari pitää aiheellisena, että lain kehittämistarpeet kartoitetaan ja tarvittaviin muutoksiin ryhdytään. Osittain ongelmat johtuvat lain soveltamiskäytännöstä, joten tilannetta voitaisiin parantaa laatimalla hyvää saneeraustapaa koskevia ohjeita. Lain käytännön soveltamisessa on kuitenkin jossakin määrin etäännytty elinkelpoisuuden vaatimuksesta ja yrityssaneeraukseen on päässyt sellaisia kannattamattomia yrityksiä, joita ei saneeraustoimenpitein voida tervehdyttää.

7.3 Maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeet

Oikeusministeriö asetti 10.8.2004 työryhmän arvioimaan maksukyvyttömyysjärjestelmien kehittämistarpeita velkavastuusta vapautumisen ja oman asunnon suojaamisen osalta.

Työryhmän tehtävänä oli arvioida mm. yksityishenkilön velkajärjestelystä saatujen kokemusten, kansainvälisen kehityksen sekä selvitysten perusteella sitä, onko syytä helpottaa velkavastuusta vapautumista ja millä tavoin maksukyvyttömyysjärjestelmiämme siinä tapauksessa olisi tarkoituksenmukaisinta kehittää. Asiaa tarkasteltiin erityisesti yritysten ja yrittäjien toimintaedellytysten kannalta. Työryhmän oli tarkasteltava myös oman asunnon

käyttöä vakuutena ja mahdollisuutta suojata asuntoa maksukyvyttömyystilanteessa.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmassa todetaan: ”Kehitetään konkurssi-, yrityssaneeraus- ja muuta maksukyvyttömyyslainsäädäntöä elinkelpoisten yritysten tarpeettomien konkurssien välttämiseksi. Selvitetään mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin ja oman asunnon saamiseen ns. suojaosuuden piiriin. Konkurssin tehneiden ja muiden maksuhäiriömerkinnöistä kärsivien yrittäjien edellytyksiä uuden yritystoiminnan aloittamiseen parannetaan luottotietolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.”

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä oli osastopäällikkö Leena Linnainmaa. Määräaika päättyi 31.12.2004. Työryhmä luovutti mietintönsä Oikeusministeriölle 18.1.2005. Mietintö oli lausuntokierroksella keväällä 2005.

Asiaa valmisteli edelleen lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki. Tavoitteet täsmentyivät siten, että keskeisenä sisältönä on nyt yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain tarkistaminen niin, että lievennetään velallisen velvollisuutta maksaa velkojaan maksuohjelman aikana lisääntyneistä tuloistaan.

Hallituksen esitys asiasta valmistui virkatyönä 31.1.2006. Asiassa järjestettiin kuulemistilaisuus 14.2.2006 ja siitä pyydettiin myös kirjallisia lausuntoja. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 21.4.2006, jonka jälkeen se lähetettiin lakivaliokunnan käsiteltäväksi. Lakivaliokunta ehdotti lakiehdotukseen tehtäväksi muutamia tarkentavia ja teknisluonteisia muutoksia. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti 10.11.2006.

Asiakirjat:	HE 30/2006 vp LaVM 13/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	8.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1088/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Keskuskauppakamarin lausunto 8.4.2005

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä yritystoiminnan edellytysten parantamista. Tähän sisältyy maksukyvyttömyyslainsäädännön tarkistaminen, mikäli se edistää yrittäjyyttä. Maksukyvyttömyyslainsäädännössä on kuitenkin otettava huomioon myös velkojana olevien yritysten asema, joten säädösvalmistelussa on löydettävä asianmukainen tasapaino velallisten ja velkojien etujen välillä. Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan maksukyvyttömyystyöryhmä on onnistunut tässä hyvin. Eriyisen tärkeänä Keskuskauppakamari pitää sitä, että yritystoiminnassa velkaantuneet saavat oikeaa ja riittävää tietoa velkaongelmien ratkaisukeinoista.

7.4 Liiketoimintakiellon valvonta

Oikeusministeriö käynnisti hankkeen viranomaisten välisen tietojenvaihdon kehittämiseksi siten, että poliisilla on riittävät mahdollisuudet saada tieto valvonnan kannalta merkityksellisistä seikoista. Samalla selvitettiin, voitaisiinko liiketoimintakieltorekisterin tietoja luovuttaa nykyistä laajemmin viranomaisille sähköisessä muodossa.

Lisäksi selvitettiin, millä keinoin voitaisiin edistää sitä, että yhteisöt, joiden vastuutehtävissä kaupparekisterimerkinnän mukaan on liiketoimintakielttoon määrätty henkilö, tekisivät kaupparekisteriin ilmoituksen tällaisen tehtävän lakkaamisesta.

Ehdotus hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella keväällä 2006.²³ Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle tämän jälkeen 29.6.2006. Asiaa käsiteltiin lakivaliokunnassa, joka ehdotti lakiehdotukseen tehtäväksi muutoksia kahden pykälän osalta. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 14.11.2006 lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti.

²³ Tiivistelmä lausunnoista on luettavissa osoitteessa <http://www.om.fi/31943.htm>

Asiakirjat:	HE 82/2006 vp LaVM 14/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	8.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1107/2006 vp
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki

Asian valmistelivat lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki ja erityisasiantuntija Riitta Hämäläinen.

7.5 Riidattomat velkomusasiat

Pääministeri Vanhasen II:n hallituksen hallitusohjelman mukaan riidattomia saatavia koskevien asioiden käsittelyä sähköistetään ja keskitetään.

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä. Vaihtoehtoina työryhmällä on ollut malli, jossa siirrettäisiin velkomusasioiden käsittely esimerkiksi perintätoimistojen tai ulosottolaitoksen tehtäväksi, ja toisaalta malli, jossa tehtävät säilytettäisiin tuomioistuimilla.

Työryhmä on antanut mietintönsä²⁴ 10.10.2006. Mietinnössä se ehdottaa, että velkomusasioiden käsittely säilytettäisiin tuomioistuimilla, mutta siten, että hakemukset keskitetään käräjäoikeuksille, joilla on vapaata kapasiteettia. Samalla myös vireille tuloa helpotettaisiin esimerkiksi sähköisen asiointiliittymän avulla. Hankkeen valmistelu jatkuu edelleen.

7.6 Henkilökohtainen konkurssi

Pääministeri Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaan henkilökohtaista konkurssia koskevaa selvitystyötä jatketaan.

8 Rikosoikeus

8.1 Tietoverkkorikollisuus

Euroopan neuvoston vuonna 2001 hyväksymä tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus sekä vuonna 2005 tehty puitepäättös tietojär-

jestelmiin kohdistetuista hyökkäyksistä pannaan Suomessa kansallisesti toimeen yhdessä yhdistetyssä hankkeessa.

Oikeusministeriö asetti asiaa koskien 10.12.2002 tietoverkkorikostyöryhmän, joka luovutti mietintönsä 3.6.2003. Mietintö sisältää ehdotuksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä sekä rikoslain, pakkokeinolain, esitutkintalain ja kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain muuttamisesta.²⁵

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist. Ehdotus hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 30.9.2003 asti. Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle syksyllä 2006. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esitykseen sisältyneet lakiehdotukset 23.1.2007.

Asiakirjat:	HE 150/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	
Säädöskokoelman nro:	
Lain voimaantulopäivä:	
Valmistelija:	

8.2 Tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus

Euroopan neuvosto on hyväksynyt marraskuussa 2001 tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen (ETS nro 185). Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 23.11.2001.

Sopimus on kansainvälinen yleissopimus, joka koskee tietoverkkojen välityksellä tehtyjä rikoksia. Se sisältää säännöksiä tietotekniikkaan kohdistuvista rikoksista kuten tietomurrosta, viestintäsalaisuuden loukkaamisesta, datan vahingoittamisesta, tietojärjestelmän häirinnästä ja laitteiden ja ohjelmien väärinkäytöstä. Siinä on myös säännöksiä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja pakkokeinojen käyttöä koskevasta kansainvälisestä oikeusavusta.

Sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1.7.2004.

²⁴ Työryhmän mietintö on luettavissa osoitteessa <http://www.om.fi/1157538758270>

²⁵ <http://www.om.fi/20145.htm>

8.3 EU:n puitepäättös tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä

Komission on antanut ehdotuksen KOM (2002) 173 EU:n puitepäättökseksi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä.²⁶ Puitepäättökseen tarkoituksena on lähentää tietojärjestelmiin kohdistuviin vakaviin hyökkäyksiin sovellettavia rikosoikeudellisia säännöksiä erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin osalta sekä tehostaa oikeudellista ja poliisiyhteistyötä tällaisin hyökkäyksiin liittyvien rikosten tutkinnassa.

Ehdotuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys oikeus- ja sisäasiain neuvoston kokouksessa helmikuussa 2003. Neuvosto katsoi, että kyseessä on hyvin tärkeä väline, sillä huoli järjestäytyneen rikollisuuden mahdollisista hyökkäyksistä tietojärjestelmiä vastaan omia tarkoituksiaan varten kasvaa ja leviää.

Neuvosto on tehnyt puitepäättökseen 24.2.2005. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että laitton tunkeutuminen tietojärjestelmään, laitton tietojärjestelmän häirintä ja laitton tietosisällön vahingoittaminen määritellään rangaistaviksi rikoksiksi.

Puitepäättökseen kansallinen toimeenpano tulee suorittaa 16.3.2007 mennessä.

8.2 Tulliselvitysrikokset

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän arvioimaan, onko syytä valmistella lainsäädäntöä tulliselvitysrikosten kriminalisoimiseksi.

Tulliselvitysrikos pitäisi sisällään väärin tai puutteellisten tietojen antamisen tulliviranomaiselle ja muun vastaavan erehdyttämisen.

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja keväällä 2006. Jatkovalmistelusta päätetään vuoden 2007 aikana.

²⁶ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0173fi01.pdf

Keskuskauppakamarin lausunto 2.5.2006

Lausunnossaan Keskuskauppakamari korosti talousrikollisuuden torjunnan ja epärehellisen kilpailun karsimisen tärkeyttä. Lisäksi todettiin, ettei ehdotetun mallin käyttöönotto saa aiheuttaa ylimääräistä byrokratiaa luotettaville, tuliselvitysmenettelynsä hyvin hoitaville yrityksille.

9 Hallinto-oikeus

9.1 Uhkasakkolainsäädännön tarkistaminen

Oikeusministeriön käynnistämässä hankkeessa on tavoitteena selvittää, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin, jolloin päätöksenteko saatettaisiin jo ensi asteessa hallintolainkäytön piiriin. Tavoitteena on lisäksi tarkistaa uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi. Hanketta valmistelee lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne.

Arviomuistion oli tarkoitus valmistua vuoden 2005 aikana. Sen määräaika on kuitenkin pidennetty vuodelle 2006. Muistion valmistumisen jälkeen vuonna 2007 aiotaan perustaa asiaa käsittelemään laajempi työryhmä.

10 Julkisuus ja tietosuoja

10.1 Luottotietolainsäädännön uudistaminen

Oikeusministeriö asetti 21.5.2002 luottotietolainsäädännön uudistamista selvittävä työryhmän. Työryhmä antoi mietinnön, Luottotietolainsäädännön kehittämisen vaihtoehdot, keskustelumistio, oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2003:3.²⁷ Mietintö oli lausunnolla keväällä 2003, jonka jälkeen työtä jatkettiin. Lopullinen mietintö annettiin 18.2.2005.

Tarkoituksena oli laatia luottotietolainsäädäntö, jossa käsiteltäisiin henkilöluottotietojen lisäksi myös yritysten sekä yritysten avainhenkilöiden luottotietoja.

²⁷ <http://www.om.fi/uploads/gok8euje.pdf>

Työryhmämietintö oli lausuntokierroksella maaliskokuussa 2005. Uudistusta koskeva hallituksen esitys annettiin syksyllä 2006. Eduskunta hyväksyi 16.2.2007 lait, jotka tulevat voimaan 1.9.2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.5.2005

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että luottotiedot ovat tarpeellisia yritysten välisessä kaupassa, ja niitä on voitava käyttää jatkossakin nykyiseen tapaan. Erikseen mainittiin, ettei luottohäiriötietojen säilyttämisaika tule lyhentää. Myös yrityksen vastuuhenkilöiden tietoja tulee voida käyttää yrityksen luottokelpoisuuden arviointiin.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.4.2003

Keskuskauppakamari katsoo, että työryhmän näkökulma on ollut varsin yksipuolinen. Muistiossa käsitellään luottotietojen käyttöä lähinnä luotonhakijan ja luottolaitoksen välisessä suhteessa. Yritysten välisessä kaupassa luottotiedoilla on olennainen merkitys sovittaessa maksuehtoja. Lainsäädännöllä ei tule rajoittaa nykyistä toimivaa käytäntöä.

Yritysluottotietojen sääntelyä ei pidetä tarpeellisenä. Jos sääntelyyn kuitenkin päädytään, on tärkeää pysyä yleissäännöksissä eikä sääntelyllä saa vaikeuttaa yrityksiä koskevien luottotietojen käyttöä.

10.2 Tietosuojalainsäädännön kehittäminen

Oikeusministeriö on asettanut alkuvuodesta 2005 hankkeen selvittämään tietosuojalainsäädännön nykytilaa ja säädöspoliittisia linjauksia. Muistiota laadittaessa on tarkoitus keskittyä keskeisiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä arvioidaan erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa. Muistiota valmistelevat lainsäädäntöneuvokset Leena Vetteranta ja Anna-Riitta Wallin.

11 Henkilö-, perhe- ja perintöoikeus

11.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen

Oikeusministeriö asetti 25.6.2003 työryhmän selvittämään perintökaaren uudistamistarpeita. Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöjohtaja Tiina Astola.

Työryhmä luovutti 3.6.2004 periaatemietintönsä²⁸ tulevan uudistuksen suunnasta oikeusministeri Johannes Koskiselle. Lesken oikeutta asua puolisoitten yhteisessä kodissa olisi työryhmän näkemyksen mukaan syytä vahvistaa. Avopuolisolle pitäisi voida myöntää jäämistöstä avustusta harkinnan mukaan. Rintaperillisten lakiosan maltillista supistamista tulisi harkita. Testamentin tekemiseen pohditaan lisää vaihtoehtoja. Pesänselvitystä ja perinnönjakoa halutaan nopeuttaa.

Työryhmän mietinnöstä on pyydetty lausunnot 30.11.2004 mennessä. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä²⁹ 20.4.2005. Jatko toimista on tarkoitus päättää kevätkauden 2007 aikana.

11.2 Holhoustoimilaki

Pääministeri Vanhasen hallitusohjelman 15.4.2007 mukaan hallituskaudella selvitetään holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvät muutos- ja kehittämistarpeet.

Oikeusministeriö asetti 4.11.2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli holhoustoimea koskevan lain uudistaminen. Työryhmä luovutti mietintönsä³⁰ ministeriölle 15.10.2004. Mietinnössä ehdotettiin säädettäväksi laki edunvalvontavaltuutuksesta. Edunvalvontavaltuutus olisi uusi oikeudellinen instituutio, jonka avulla henkilö voisi järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän myöhemmin tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan. Mietinnössä ehdotettiin muutoksia holhoustoimesta annettuun lakiin. Holhousviranomaisen toimivaltaa tehdä edunvalvojan tehtäviä koskevia päätöksiä laajennettiin.

²⁸ <http://www.om.fi/25763.htm>

²⁹ <http://www.om.fi/31175.htm>

³⁰ <http://www.om.fi/28262.htm>

Työryhmän puheenjohtajana toimi lainsäädäntöneuvos Markku Helin. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 15.12.2004 mennessä.

Lausunnoista laadittu tiivistelmä³¹ julkaistiin 10.3.2005. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 19.5.2006. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti 6.2.2007.

Asiakirjat:	HE 52/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Helin

12 Immateriaalioikeudet

12.1 Immateriaalioikeusasioiden käsittely

Pääministeri Vanhasen II:n hallituksen hallitusohjelman mukaisesti asetetaan laajapohjainen toimikunta laatimaan kansallisen immateriaalioikeusjärjestelmän (IP-järjestelmä) kehittämisohjelma (IP-strategia) ja määritetään Suomen tavoitteet EU:n IP-politiikan kehittämiseksi. Tehostetaan IP-asioiden tuomioistuin-käsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit.

Oikeusministeriö asetti 17.6.2003 työryhmän selvittämään immateriaalioikeusasioiden käsittelyyn liittyviä uudistustarpeita ja tekemään tarvittavat muutosehdotukset niin, että immateriaalioikeusasiat käsitellään asialähtöisesti tarkoituksenmukaisessa ratkaisuelimessä ja mahdollisuuksien mukaan kaikki näitä oikeuksia koskevat tai niihin perustuvat vaatimukset samassa toimielimessä ja mahdollisimman samanlaisessa menettelyssä. Toimivaltasäätelyn tulee olla sellainen, että se turvaa asian-tuntevan käsittelyn ja ratkaisutoiminnan. Työryhmän puheenjohtajana toimi pääsihteeri, varatuomari Marja-Leena Mansala, IPR University Centeristä.

Työryhmä luovutti 12.4.2005 mietintönsä (2005:2) oikeusministeriölle. Lausuntokierros

käytiin syksyllä 2005. Asian jatkovalmistelusta ei ole vielä tarkemmin päätetty, mutta 21.3.2007 julkaistussa oikeusministeriön vuosille 2007 – 2011 laaditun toimintaohjelman mukaan markkinaoikeuden asema ja tehtävät tulee ottaa erillisen tarkastelun kohteeksi. Tällöin myös aineettomia oikeuksia koskien asioiden käsittelyä kehittäneen työryhmän ehdotukset on huomioitava kehittämistyössä. Markkinaoikeutta koskeva hanke on tarkoitus käynnistää vuoden 2007 aikana.

Työryhmän keskeiset ehdotukset

Työryhmä ehdotti, että Suomeen perustettaisiin immateriaalioikeudellisia asioita käsittelevä tuomioistuin, jona toimisi Helsingin kärjäoikeus erityiskokoonpanossa.

Rekisteriviranomaisten teollisoikeuksia koskevat riita- ja rikosasiat sekä muutoksenhaku rekisteriviranomaisten teollisoikeuksien myöntämistä (lukuun ottamatta toiminimiasioita) sekä hyödyllisyysmallioikeuden ja piirimallin rekisteröintien mitättömäksi julistamista koskevat asiat keskitettäisiin mainittuun erityistuomioistuimeen.

Tekijänoikeutta koskevat riita- ja rikosasiat käsiteltäisiin siinä tuomisistuimessa, joka on yleisten säännösten mukaisesti toimivaltainen, tai valinnaisesti patenttituomioistuimessa. Patenttituomioistuimen ratkaisuihin haettaisiin muutosta samoin kuin kärjäoikeuden muihinkin ratkaisuihin eli hovioikeudelta ja edelleen korkeimmalta oikeudelta.

Työryhmä katsoi, että tulisi säätää laki aineettomien oikeuksien käsittelystä tuomioistuimissa. Tähän lakiin sisältyisivät säännökset kokoonpanosta sekä erityiset menettelysäännökset. Patenttituomareilta edellytettäisiin perehtyneisyyttä aineettomiin oikeuksiin ja niitä koskevien asioiden käsittelyyn. Osassa asioista mukana olisi sivutoimisia asiantuntijajäseniä. Turvaamistoimia koskevat hakemukset käsittelee aina sama tuomioistuin, joka käsittelee varsinaisen pääasian. Tällöin teollisoikeuksiin liittyvän turvaamisasian käsittelee patenttituomioistuin. Tekijänoikeuteen liittyvän turvaamistoimihakemuksen käsittelee puolestaan joko vastaajan kotipaikan tuomioistuin tai patenttituomioistuin.

³¹ <http://www.om.fi/30712.htm>

Työryhmän ehdotus oli lausuntokierroksella syksyllä 2005.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.9.2005

Immateriaalioikeuksien hankkiminen ja ylläpitäminen on tärkeää yhä useammalle yritykselle. Suojaamalla omia oikeuksiaan yritykset voivat menestyä myös kovan kilpailun markkinoilla. Lainkäyttöjärjestelmän tehokkuus ja oikeusvarmuus ovat tässä suhteessa tärkeässä asemassa. Immateriaalioikeuksia koskevan tuomioistuinmenettelyn kehittäminen on merkittävää erityisesti oikeusvarmuuden ja prosessien yksinkertaistamisen vuoksi. Työryhmän mietintö antaa hyvän ja realistisen kuvan suomalaisesta immateriaalioikeusasioden käsittelystä ja sen kehitystarpeista.

13 Esineoikeus

13.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunta on antanut mietinnön³², jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista varten. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset erillislait.

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole tehty päätöstä. Tällä hetkellä odotetaan liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanon edellyttämiä ratkaisuja, jotka voivat vaikuttaa asiaan. Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela.

13.2 Sähköinen kiinteistön kauppa ja panttaus

Pääministeri Vanhasen II:n hallituksen hallitusohjelman mukaan kiinteistöjen kirjaamisjärjestelmä uudistetaan ja kiinteistöjen kirjaamisasiat siirretään maanmittauslaitokselle.

Sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittänyt toimikunta antoi loppumietintönsä 19.1.2006. (2006:1). Toimikunnan ehdotuksesta saadusta lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä

2006. Jatkovalmistelun aikataulusta ei olla päätetty.

Yksityishenkilöiden, rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksien vähentämiseksi sekä viranomaisten rutiinitehtävien karsimiseksi maakaareen suunnitellaan otettavaksi säännökset kiinteistön kauppakirjan, panttikirjan ja kirjaamishakemuksen tekemisestä sähköisessä muodossa.

Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Marjut Jokela oikeusministeriöstä.

³² KM 1993:44

V Opetusministeriö

1 Viralliset kääntäjät

Opetusministeriö on asettanut työryhmän arvioimaan tarvetta kehittää Suomen kääntäjien tutkintojärjestelmää sekä valmistelemaan tarvittavat säädösmuutokset asiassa.

Työryhmän toimikausi on päättynyt 31.12.2005. Keskuskauppakamarin edustajana työryhmässä toimi osastopäällikkö Mika Heikkilä. Työryhmän yhteyshenkilönä toimi Marita Savola opetusministeriöstä.

Hanke oli asiasta lausuntokierroksella keväällä 2006. Säädösmuutoksien voimaantuloajaksi on kaavailtu 1.1.2008.

Keskuskauppakamarin lausunto 6.3.2006

Keskuskauppakamari pitää elinkeinoelämän kansainvälisen toiminnan kannalta tärkeänä, että sekä kotimaisten että ulkomaisten toimijoiden käytössä on riittävästi luotettavia ja ammattitaitoisia kääntäjiä. Oikeellisuuden ja täsmällisyyden vaatimus korostuu erityisesti tehtäessä virallisia käännöksiä, koska näillä käännöksillä on suoraan niiden luonteesta johdettu korostetun vahva luotettavuusoletus. Työryhmän ehdottama auktorisointimenettely turvaisi riittävän ammattitaidon paitsi itse käännöstyössä niin myös ammattikäytäntöjen ja sääntöjen tuntemuksen osalta. Tämän jälkimmäisen osan liittäminen auktorisoinnin edellytykseksi on tärkeä ja kannatettava lisä kokeeseen.

Keskuskauppakamari pitää työryhmän laatimaa muistiota perusteltuna ja hyvänä näkemyksenä sekä nykyisen tilanteen arvioinnin että toiminnan kehittämisen kannalta. Keskuskauppakamari tukee muistiossa esitettyjä kehitysajatuksia ja toivoi, että työryhmän esitykset voidaan toteuttaa esitetyssä aikataulussa.

2 Tekijänoikeus

2.1 Tekijänoikeusjärjestelmän arviointi ja tekijänoikeuslainsäädännön kehittäminen

Opetusministeriö on 1.3.2007 päivätyllä lausuntopyynnöllään tekijänoikeuslainsäädännön muutostarpeiden ja tekijänoikeusjärjestelmän

kehittämistarpeen selvittämistarkoituksessa pyytänyt lausuntoja kaikilta kiinnostuneilta tahoilta. Lausuntopyynnön liitteenä on Tekijänoikeuden suuntaviivoja –niminen keskustelumuistio (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:18).

http://www.minedu.fi/OPM/Tekijaenoikeus/tekijaenoikeuden_kehittaaminen/keskustelu.html

Lausuntojen toimittamisen määräaika on 30.4.2007.

Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaan laaditaan kansallinen teollis- ja tekijänoikeuksien strategia osana kansallisen innovaatiopolitiikan vahvistamista. Erityistä huomiota kiinnitetään pk-yritysten ja yksityisten keksijöiden mahdollisuuksiin käyttää erilaisia suojamuotoja ja sitä kautta parantamaan erilaisten tuotteittensa kaupallisia mahdollisuuksia. Lisäksi tekijänoikeuslakia uudistetaan.

2.2 Tekijänoikeuslain 19 §:n muutos

Tekijänoikeuslain 19 § on muutettu seuraavansisältöiseksi:

“Tekijällä on oikeus korvaukseen teosten kapaleiden lainaamisesta yleisölle, lukuun ottamatta rakennustaiteen, taidekäsityön tai taide-teollisuuden tuotteita. Korvausta voidaan vaatia ainoastaan kolmen edellisen kalenterivuoden aikana tapahtuneesta lainaamisesta. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole, jos lainaaminen tapahtuu tutkimusta tai opetustoimintaa palvelevasta kirjastosta.” Yleiset kirjastot ovat nyt korvauksen piirissä, mutta tieteelliset kirjastot jäivät edelleen sen ulkopuolelle.

Lisäksi lakiin lisättiin myös kokonaan uusi 19 a §, jonka mukaan korvaus suoritetaan opetusministeriön hyväksymän tekijöitä edustavan järjestön välityksellä.

Asiakirjat:	HE 126/2006 vp SiVM 15/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	22.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1228/2006
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Hellitusneuvos Lybeck

VI Sisäasiainministeriö

1 Rahanpesun estäminen

Sisäasiainministeriö on asettanut 2.1.2004 työryhmän valmistelemaan EU:n rahanpesudirektiivin kansallista valmistelua. EU:ssa on 26.10.2005 hyväksytty uusi (kolmas) rahoitusjärjestelmien rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettu direktiivi, 2005/60/EY.³³ EU-direktiivin implementoinnin yhteydessä on tarkoitus tehdä myös kokonaistarkistus rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin.

Työryhmän yhteyshenkilö on poliisiylitarkastaja Reijo Pöyhönen. Työryhmän määräaika oli alun perin 31.12.2004. Sitä jatkettiin ensin vuoden 2005 loppuun, ja sen jälkeen vuoden 2006 loppuun. Tämän jälkeen työryhmän määräaika on jatkettu edelleen vuoden 2007 loppuun saakka. Hallituksen esitys pyritään antamaan eduskunnalle viimeistään syysistuntokauden 2007 alussa.

Keskuskauppakamarin lausunto 5.8.2004

Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että rahanpesua ja terrorismin rahoitusta torjutaan tehokkaasti. Säännösten on kuitenkin oltava ilmoitusvelvollisten kannalta selkeitä ja kohtuullisia. Uudella direktiivillä ei myöskään pidä tarpeettomasti lisätä yritystoimintaan liittyvää byrokratiaa. Komission ehdotuksen mukaan direktiivin soveltamisala laajenisi merkittävästi. Jatkossa tunnistamis- ja ilmoitusvelvollisiksi tulisivat myös yrityspalvelujen tuottajat. Keskuskauppakamari piti yrityspalvelujen tuottajaa varsin laajana ja epämääräisenä käsitteenä.

Direktiiviehdotuksen mukaan yrityspalvelujen tuottajilla on oltava toimilupa. Toimilupavaatimusten merkittävä laajentaminen on kyseenalaista myös perustuslaissa säädetyn elinkeinovapauden kannalta. Keskuskauppakamari vastusti toimilupavaatimusten laajentamista nykyisestä.

³³ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0448fi01.pdf

2 Kansalaisuus

Euroopan neuvoston kansalaisuutta koskevan yleissopimuksen ja YK:n kansalaisuudettomuuden vähentämistä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamistoimet on aloitettu sisäministeriössä.

Tarkoituksena on hallituksen esityksen laatiminen kansalaisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen ja YK:n kansalaisuudettomuuden vähentämistä koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä. Asia on siirtynyt ulkoasiainministeriöltä sisäasiainministeriön valmisteltavaksi.

Hankkeesta pyydettiin lausunnot 31.12.2004 mennessä. Asiaa on selvittänyt lainsäädäntöneuvos Tiina Sinkkanen. Selvitystyön määräaika oli 31.12.2005. Hankkeen taustaselvitystyöt ovat edelleen käynnissä ja hallituksen esityksen antamista on lykätty vuodelle 2007.

3 Väestötietolain kokonaisuudistus

Sisäasiainministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan väestötietolain kokonaisuudistusta. Työryhmän yhteyshenkilönä toimii Ilkka Turunen.

Hankkeen tavoitteena on nykyistä paremmin ja täsmällisemmin ohjata väestötietojärjestelmän tietojen sekä varmennetun sähköisen asioinnin tehtävien ja palvelujen ylläpitoa, hyväksikäyttöä sekä järjestelmä- ja palvelukehitystä. Lisäksi hankkeen tavoitteena on ottaa nykyistä täsmällisemmin huomioon kansalaisten perusoikeudet, kuten yksityiselämän ja henkilötietojen suoja sekä oikeusturva ja hyvä hallinto.

Hankkeen perusvalmistelun määräaika oli 28.2.2006. Työ on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2005. Työryhmämietinnön valmistuttua asia on ollut lausuntokierroksella kesällä 2006. Yhteenvedo annetuista lausunnoista valmistui 11.9.2006.

Hallituksen esitys on määrä antaa eduskunnalle vuonna 2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.7.2006

Keskuskauppakamari pitää lakiehdotusta pääosin onnistuneena. Jotkut säännökset vaativat kuitenkin vielä jatkovalmistelua. Työryhmän työlle olisi ollut eduksi, jos työryhmässä olisi ollut lakia valmistelemassa lukuisien viranomaisten edustajien lisäksi edes yksi väestötietojen käyttäjien edustaja. Luotettavat ja tietosisällöltään riittävät väestötiedot ovat suomalaisille yrityksille tärkeitä. Väestötietoja käytetään suoraan tai välillisesti muun muassa asiakkuuksien hoitamisessa, markkinoinnissa, luottopäätöksissä ja perinnässä.

Yksi väestötietoihin liittyvä erityispiirre on Väestörekisterikeskuksen kaksoisrooli viranomaisena ja toisaalta kaupallisena toimijana. Tätä erityispiirrettä olisi ollut aiheellista käsitellä työryhmämietinnössä tarkemmin.

Keskuskauppakamarin lausunto 24.10.2005

Keskuskauppakamari lausui, että luotettavat ja tietosisällöltään riittävät väestötiedot ovat suomalaisille yrityksille tärkeitä. Väestötietolain kokonaisuudistusta valmisteltaessa on sen vuoksi varmistettava, ettei yritysten nykyisiä mahdollisuuksia käyttää väestötietoja kavenneta. Yritykset ovat nykyjärjestelmään varsin tyytyväisiä.

Yksityisyyden suojaaminen on olennainen osa väestötietojen käyttämistä. Lakiudistuksen valmistelussa on kuitenkin varmistettava se, että yksityisyyden suojaa saa nimenomaan se henkilö, jonka tiedoista on kysymys, eikä se, joka käyttää hänen tietojaan työtehtävissään. Laissa ei sen vuoksi tule rajoittaa työnantajan oikeutta ja mahdollisuuksia varmistaa ja valvoa sitä, että työntekijät käyttävät väestötietoja asianmukaisesti. Koska toisinaan tulee ilmi väärinkäytöksiä, joissa väestötietoja työtehtävissään käyttävä henkilö on hankkinut tietoja laajemmin kuin hänen työtehtävänsä ovat edellyttäneet, työnantajien on tarvittaessa voitava tarkastaa, onko työntekijän menettely ollut asianmukaista.

Alaikäinen eli alle 18-vuotias saa vapaasti tehdä oikeustoimia omassa vallinnassaan olevilla varoilla. Näitä varoja ovat alaikäisen omalla työllään ansaitsemat varat sekä ne varat, jotka edunvalvoja on antanut hänen käyttöönsä. Alaikäisillä on nykyään kohtalaisia ra-

hasummia käytössään ja he tekevät niitä koskevia päätöksiä itsenäisesti. Ei ole suotavaa, että alaikäisiltä estettäisiin markkinointiviestien saaminen ja rahankäyttö aivan pienimpiä ostoksia lukuun ottamatta, kun heidän edellyttään 18 vuotta täyttäessään olevan täysin kykeneviä hoitamaan itse kaikki taloudelliset asiansa. Siksi on tärkeää, että alaikäisille suunnattua markkinointia ei rajoiteta aiheettomasti. Siten väestötietolain uudistuksessa ei pidä rajoittaa tietojen luovutusta siten, että markkinointi alaikäisille estyy sellaisten tuotteiden ja palveluiden osalta, joista alaikäiset tyypillisesti itse tekevät oikeustoimia.

4 Paikallinen turvallisuusyö

Sisäasiainministeriön työryhmä on julkaissut 12.4.2006 mietinnön³⁴ koskien paikallisen turvallisuusyön kehittämistä.

Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja keväällä 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 15.5.2006

Keskuskauppakamari suhtautui ehdotettuun malliin paikallisen turvallisuusyön kehittämistä myönteisesti, koska se pyrkii yhtenäistämään ja tehostamaan kunnissa tehtävää turvallisuusyötä.

Työryhmän laatimassa mallissa turvallisuussuunnittelusta vastaa paikallistasolla ryhmä, johon kuuluvat kunnan johto, poliisipäällikkö ja pelastustoimen edustaja. Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että elinkeinoelämän edustajia kutsutaan aina niihin turvallisuussuunnittelukokouksiin, jotka koskettavat yrityselämää. Lisäksi heidän pitää voida esittää näkemyksensä myös kirjallisesti.

5 Alueelliset kysymykset

5.1 Kansallinen alue- ja rakennepoliittinen strategia

Sisäasiainministeriö on valmistellut luonnoksen Suomen kansalliseksi alue- ja rakennepoliittiseksi strategiaksi. Strategia luo puitteet

³⁴ Mietinnön verkkoversio on luettavissa osoitteessa [http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9270743C6457188C2257147002DACFC/\\$file/192006.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9270743C6457188C2257147002DACFC/$file/192006.pdf)

rakennerahastopolitiikalle. Lausuntojen määräaika oli 11.4.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Tasapainoinen alueellinen kehitys voi toteutua vain, jos kaikilla alueilla on kilpailukyinen elinkeinoelämä. Elinvoimainen yritystoiminta luo edellytykset myös alueiden muulle hyvinvoinnille. Strategian tärkeimmän osan muodostavat painopisteet, joilla halutaan edistää kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia.

Keskuskauppakamari piti strategiaan valittuja painopisteitä sinänsä perusteltuina. Suurin ongelma on kuitenkin strategiaan valittujen painopistealueiden laaja-alaisuus. Todellinen strateginen ote edellyttää, että painopisteiden valinnassa keskitytään selkeästi niihin toimenpiteisiin, jotka parhaiten vahvistavat yritysten kilpailukykyä.

Painopiste on oltava innovatiivisten, aloittavien, kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten toiminnan edistämiseksi. Tämän ohella tulee panostaa yritysten ja niiden työntekijöiden osaamistason vahvistamiseen.

Alueiden kilpailukykyyn vahvistamiseksi voidaan rakennerahastojen varoja alueellisesti suunnata luonnoksessa esitetyllä tavalla. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että rahoitettavien hankkeiden korkeasta laatuasteesta ei tingitä.

5.2 Rakennerahastolain uudistaminen

EU:n alue- ja rakennepolitiikan tavoitteena on lisätä jäsenvaltioiden taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentää alueiden välisiä kehityseroja. EU:n tuki jäsenmaissa kanavoidaan jäsenmaissa valmisteltujen ja komission hyväksymien tavoiteohjelmien kautta. Ohjelmat hyväksytään määrääjäksi. Seuraava ohjelmakausi ajoittuu vuosille 2007-2013.

Sisäministeriö on valmistellut seuraavan kauden kansallista strategiaa, ja on pyytänyt tähän tarkoitukseen lausuntoja alkusyksyllä 2005 sekä keväällä 2006. Työryhmän puheenjohtajana oli valtiosihteeri Antti Mykkänen.

Strategialla pyritään luomaan puitteet Suomen rakennerahastopolitiikalle sekä ohjata toimenpideohjelmien laadintaa. Sen tärkeimmän osan muodostavat painopisteet, joilla halutaan edistää kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia.

Valmistelua on jatkanut rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain uudistamista varten asetettu työryhmä, jonka toimikausi alkoi 11.4.2006. Työryhmän yhteyshenkilönä on ylitarkastaja Johanna Osenius.

Uuden työryhmän tehtävänä oli laatia hallituksen esitys ja tehdä ehdotukset valtioneuvoston asetukseen tarvittavista säännöksistä. Työryhmän toimikausi päättyi 5.6.2006. Tämän jälkeen mietinnöstä on pyydetty lausuntoja 4.8.2006 mennessä.

Lakiehdotukset tuli saada voimaan ohjelma-kauden alkuun mennessä, eli vuoden 2006 aikana. Hanke on kuitenkin edelleen käynnissä.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.8.2006

Keskuskauppakamari katsoi, että esityksen tavoitteet rakennerahasto-ohjelmien hallinnoinnin, toimeenpanon ja hyödyntämisen parantamisesta ovat kannatettavia. Ohjelmien hallinto tulee järjestää siten, että ohjelmia voidaan nykyistä paremmin hyödyntää alueiden omista lähtökohdista.

Lakiesitys koskee pääosin julkisen hallinnon keskinäisiä suhteita. Yritysten kannalta on ensisijaista tarpeettoman byrokratian välttäminen silloin, kun yritys on mukana rakennerahasto-ohjelmissa.

Maakuntien yhteistyöryhmien toiminta on vaikiintunut päättyvän ohjelma-kauden aikana. Kauppakamarit ovat olleet aktiivisesti mukana yhteistyöryhmien työssä. Käytännössä yhteistyöryhmät ovat tarjonneet hyvän mahdollisuuden tuoda esille alueen yritysten näkemyksiä ohjelmien valmisteluvaiheessa. Maakuntien yhteistyöryhmien toiminta ja kokoonpano on perusteltua säilyttää nykyisessä muodossaan.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Alue- ja rakennerahastojen toimenpiteet on keskitettävä tehokkaasti tukemaan Suomen kilpailukykyä. Luonnoksessa painotetaan perustellusti, että tasapainoinen alueellinen kehitys voi toteutua vain, jos kaikilla alueilla on kilpailukyinen elinkeinoelämä. Elinvoimainen yritystoiminta luo edellytykset myös alueiden muulle hyvinvoinnille.

Keskuskauppakamari pitää strategiaan valittuja painopisteitä sinänsä perusteltuina. Suurin ongelma on kuitenkin niiden laaja-alaisuus. Todellinen strateginen ote edellyttää, että painopisteiden valinnassa keskitytään selkeästi niihin toimenpiteisiin, jotka parhaiten vahvistavat yritysten kilpailukykyä.

Strategian ja sen perusteella toteutettavien toimenpiteiden on oltava yhdensuuntaisia muiden Suomen kansallista kilpailukykyä tukevien toimenpiteiden ja EU:n hyväksymän ja 2005 uudistetun Lissabonin strategian kanssa. Painopiste on oltava innovatiivisten, aloittavien, kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten toiminnan edistämiseksi. Tämän ohella tulee panostaa yritysten ja niiden työntekijöiden osaamistason vahvistamiseen.

Edellä mainitut painopisteet tukevat parhaiten sekä kasvua että työllisyyttä Lissabonin strategian edellyttämällä tavalla. Liian laaja-alaisen strategian vaarana on myös se, että toimenpiteet eivät toteuta EU:n koheesipolitiikan edellyttämässä laajuudessa (75 %) kasvua ja työllisyyttä.

Niukkenevien voimavarojen kohdentaminen nykyistä paremmin tukemaan alueiden kilpailukykyä edellyttää selkeiden valintojen tekemistä. Kaikkia kilpailukykyyn liittyviä ongelmia ei voida ratkaista EU:n alue- ja rakennepolitiikan avulla. Rakennerahastovaroja ei ole tarkoituksenmukaista käyttää esimerkiksi osana koulujen ja kuntien perusrahoitusta. Alueiden kilpailukykyyn vahvistamiseksi voidaan rakennerahastojen varoja alueellisesti suunnata luonnoksessa esitetyllä tavalla. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että rahoitettavien hankkeiden korkeasta laatutasosta ei tingitä.

Keskuskauppakamarin lausunto 1.8.2005

Keskuskauppakamari totesi, että yritysten näkökulmasta alueiden kilpailukykyyn turvaaminen on asetettava alue- ja rakennepolitiikan viitekehystä laadittaessa etusijalle. Keskuskauppakamari on selvittänyt tekijöitä, jotka vaikuttavat yritysten sijaintipaikan valintaan. Viimeisin Alueiden kilpailukyky yritysten näkökulmasta -selvitys on julkaistu tammikuussa 2005, ja se on perustunut kauppakamarialueittain kaikkiaan 1120 yritysjohtajan vastauksiin.

Selvitys tarjoaa monipuolisesti tietoa Suomen eri alueiden vahvuuksista ja heikkouksista. Selvitys osoittaa selkeästi aluekehityksen erilaistumisen. Maan eri osissa alueiden kehittämistarpeet ja kehitysmahdollisuudet näyttävät yritysten näkökulmasta hyvin erilaisilta. Tämän vuoksi kunkin alueen yritysjohtajien näkemykset on otettava huomioon, jotta alue- ja rakennepolitiikan toimenpiteet voidaan parhaiten ohjata juuri kyseisen alueen yritysten tarpeisiin. Keskuskauppakamari täydentää lausuntoaan aluekohtaisilla tiedoilla.

Huolimatta alueiden erityispiirteistä, on selvityksen perusteella havaittavissa tiettyjä, koko maata koskevia yhteisiä tekijöitä. EU:n alue- ja rakennepolitiikan on osaltaan tuettava niitä toimenpiteitä, jotka parhaiten tukevat Suomen kilpailukykyä. Nämä toimenpiteet on kattavasti tuotu esille Suomi maailmantaloudessa - loppuraportissa. Tämän vuoksi on kyseisessä raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset otettava huomioon alue- ja rakennepolitiikan kansallisessa viitekehyksessä.

Alue- ja rakennepolitiikan kansallisen viitekehityksen laatimisessa on otettava huomioon Euroopan unionin taloudellinen kilpailukyky, Suomen kansallinen kilpailukyky ja Suomen alueiden kilpailukyky. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jossa alue- ja rakennepolitiikan kansallisen viitekehityksen on tuettava sekä Lissabonin tavoitteiden toteuttamista että Suomen ja sen alueiden kehittämistä houkuttelevana investointi- ja työskentelyympäristönä.

Yritysten kannalta tärkeimmät sijaintipaikan valintaan vaikuttavat tekijät ovat markkinoiden läheisyys, sopivan työvoiman saatavuus, liikenneyhteydet sekä se, onko alue kasvukeskus. Julkisen vallan toimenpiteillä voidaan vai-

kuttaa siihen, että alueilla on saatavissa koulutettua työvoimaa ja alueella on toimivat liikenneyhteydet.

5.3 Kunta- ja palvelurakennemuutos

Sisäasiainministeriö asetti työryhmän kunta- ja palvelurakennemuutoksen toteuttamiseksi. Hankkeen tavoitteena oli se, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan niiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevaisuudessa. Samanaikaisesti palveluiden laatu ja vaikuttavuus, saavutettavuus ja tehokkuus sekä teknologinen kehittäminen otetaan huomioon.

Valtioneuvostotasolla hanketta johti peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministerityöryhmä. Hankkeen käytännön toteutusta valmisteli ja ohjasi kunta- ja palvelurakenneryhmä, jonka puheenjohtajana oli alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen. Hankkeen projektipäällikkönä toimi Jukka Peltomäki.

Hankkeesta annettiin hallituksen esitys eduskunnalle 29.9.2006. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 17.1.2007.

Asiakirjat:	HE 155/2006 vp HaVM 31/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	9.2.2007
Säädöskokoelman nro:	169/2007
Lain voimaantulopäivä:	23.2.2007
Valmistelija:	Kansliapäällikkö Viljanen

Keskuskauppakamarin mielestä muutos on välttämätön, koska kuntien taloudellisen toimintakyvyn on oltava kunnossa, jotta varmistetaan yrityksille suotuisat toimintaedellytykset.

Kuntien vastuulla olevien palveluille on saatava riittävän vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Näin turvataan palveluiden järjestäminen ja tuottaminen kustannustehokkaasti tulevaisuudessa. Uudistuksen myötä turvataan myös palveluiden korkea laatu, vaikuttavuus ja saavutettavuus. Palveluiden tuottamisessa on hyödynnettävä kehittyvän teknologian luomat mahdollisuudet.

5.4 Kuntakonsernit ja kunnalliset liikelaitokset

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti työryhmän tekemään muutosehdotuksia kuntalakiin kuntakonsernien ja kunnallisten liikelaitosten ohjaamisen tehostamiseksi.

Tarkoituksena oli selkeyttää kuntakonsernien valvontaa sekä parantaa johtamisen edellytyksiä ja seurantaa. Samalla pyrittiin lisäämään liikelaitosten toiminnan läpinäkyvyyttä.

Työryhmän toimikausi päättyi 15.2.2006 ja se luovutti mietintönsä³⁵.

Mietinnöstä pyydettiin lausuntoja toukokuussa 2006. Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle 17.11.2006. Hallintovaliokunta käsitteli asiaa, ja eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 13.2.2007 valiokunnan mietinnön mukaisesti.

Asiakirjat:	HE 263/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Valli-Lintu

Keskuskauppakamarin lausunto 16.5.2006

Keskuskauppakamari piti välttämättömänä kilpailuneutraaliteetin toteutumista avoimilla markkinoilla, joilla on sekä julkisia että yksityisiä toimijoita. Kunnallisen liikelaitoksen toimessa tällaisilla markkinoilla on sen toiminnan oltava läpinäkyvää ja hinnoittelun avointa. Hinnoittelussa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että liikelaitoksen kunnalta saamat avustukset otetaan huomioon toimittaessa kilpailutilanteessa avoimilla markkinoilla.

Lausunnossa todettiin, että kunnallisten palveluiden tarjontaa on monipuolistettava ja otettava nykyistä laajemmin käyttöön tilaajatuottajamalli. Tämä edellyttää selkeiden sääntöjen luomista kunnalliselle liiketoiminnalle. Jos kunnan omaa palvelutuotantoa tarvitaan,

³⁵ Mietintö on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa [http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9C9CF9EF85EE948C225711E0027570C/\\$file/092006.pdf#search=%22kuntakonserni%22](http://www.intermin.fi/intermin/biblio.nsf/B9C9CF9EF85EE948C225711E0027570C/$file/092006.pdf#search=%22kuntakonserni%22)

on se selkeästi erotettava liiketaloudellisesti itsenäiseksi yksiköksi.

Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että kuntien omistamissa yrityksissä, säätiöissä ja liikelaitoksissa otetaan soveltuvin osin käyttöön listayhtiöiden omistaja ja hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä (Corporate Governance) koskeva suositus. Suosituksen soveltaminen lisääisi kunnallisen liiketoiminnan läpinäkyvyyttä ja kehittäisi kunnan harjoittamaa liiketoiminnan omistajaohjausta.

6 Perusrekisterilainsäädännön tarveselvitys

Voimassaoleva lainsäädäntö ei tarjoa mahdollisuutta perusrekisteritietojen tehokkaalle käytölle esimerkiksi sähköisissä asiointipalveluissa. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset sekä asiakkaiden muuttuneet tarpeet tekevät perusrekistereiden kokonaisvaltaisen tarkastelun tietyn väliajoin välttämättömäksi.

Valtioneuvosto on kesäkuussa 2006 tehnyt valtionhallinnon IT-toiminnan kehittämisestä periaatepäätöksen, jonka linjauksista suuri osa koskee myös rekisterinpitäjiä. Työryhmän mukaan on mahdollista muodostaa nykyistä paremmin, yhtenäisemmin ja tehokkaammin toimiva ”perusrekistereiden perhe”.

Kehittämistyön tavoitteena tulee työryhmän mielestä muun muassa olla perusrekisterinpitäjien yhteistyön tiivistäminen, rekisteritietojen luotettavuuden ja käyttömahdollisuuksien parantaminen sekä tietoturvallisuuden toteutumisen varmistaminen.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.2.2007

Lausunnossaan Keskuskauppakamari kannattaa perusrekisterien tarveselvityksessä esitettyä yleistä tavoitetta parantaa perusrekisteritietojen tehokkaampaa käyttöä erikoislainsäädäntöä harmonisoimalla ja nykyaikaistamalla. Perusrekisteritietojen tehokkaampi käyttö ei saa kuitenkaan toteutua tietosuojan kustannuksella. Keskuskauppakamari tulee osallistumaan erikoislainsäädäntöä tarkastelevan työryhmän työhön. Tarvittaessa Keskuskauppakamari haluaa antaa yksityiskohtaisempia lausuntoja.

VII Sosiaali- ja terveysministeriö

1 Vakuutusyhtiölain uudistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on 26.5.2004 asettanut työryhmän selvittämään vakuutusyhtiölain uudistamistarvetta. Työryhmän yhteyshenkilönä toimii hallitusneuvos Juhani Turunen.

Työryhmän tavoitteena on vakuutusyhtiölainsäädännön muuttaminen osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen mukaiseksi. Lisäksi työryhmän tavoitteena on tehdä tarvittavat ehdotukset muutoksiksi, jotka johtuvat nykyisen lain voimassaoloaikana ilmenneistä muutostarpeista. Nykyistä lainsäädäntöä on tarkoitus selkiyttää ja ajanmukaistaa.

Työryhmä on luovuttanut mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle 29.11.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 7.2.2007

Keskuskauppakamari pitää mietintöä hyvin valmisteltuna. Lakiuudistuksella kyetään selkeyttämään vakuutusyhtiölakia.

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että hallituksen esitys annetaan uudelle eduskunnalle välittömästi sen aloitettua työskentelynsä ja että uusi laki saatettaisiin voimaan viimeistään 1.1.2008.

2 Yrittäjien eläkejärjestelmän uudistaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamista. Taustalla on palkansaajien työeläkejärjestelmän uudistus. Yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelakiin tehtiin pääosin teknisiä ja selkeyttäviä muutoksia. Lait tulivat voimaan 1.1.2007.

Hallituksen esitystä valmisteli ylitarkastaja Kai Kullaa. Työn määräaika oli vuoden 2005 loppuun mennessä, ja siitä on järjestetty kuulemistilaisuus ja pyydetty lausuntoja alkuvuodesta 2006.

Jatkovalmistelun yhteydessä lausuntoja on pyydetty myös syyskuussa 2006.

3 Perhevapaista aiheutuvat kustannukset

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti työryhmän selvittämään mahdollisuuksia korvata työnantajalle perhevapaista aiheutuvia kustannuksia.

Konkreettisina toimenpiteinä työryhmä ehdotti muun muassa vanhempainvakuutuksen käytönottoa ja mahdollisuutta maksaa työnantajalle kompensatiota sairaan lapsen hoitamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Työryhmän työhön liittyen asetettiin selvitysmies laatimaan esitys, joka edistää molempien vanhempien osallistumista lastenhoitoon siten, että lasten hoidosta aiheutuva vastuu jakautuu tasapuolisemmin äitien ja isien kesken ja lasten hoidosta aiheutuvat kustannukset oikeudenmukaisemmin eri alojen työnantajien kesken. Selvityshenkilönä toimi OTK Janne Metsämäki. Selvityshenkilön loppuraportti³⁶ sisältää ehdotuksia isien perhevapaisten käytön lisäämiseksi ja perhevapaakustannusten tasaamisen kehittämiseksi.

Työryhmän yhteyshenkilönä toimi apulaisosastopäällikkö Matti Toivainen ja sen määräaika oli 15.1.2006.

Työryhmän ratkaisun pohjalta asetettiin valmisteltavaksi hallituksen esitys, joka on annettu eduskunnalle 1.9.2006.

Työryhmän ratkaisun sekä hallituksen esityksen pohjalta vahvistettiin lait sairausvakuutuslain muuttamisesta, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta. Lait tulivat voimaan 1.1.2007.

Asiakirjat:	HE 112/2006 vp StVM 45/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	22.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1342-1344
Lain voimaantulopäivä:	1.1.2007
Valmistelija:	Hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti

³⁶

<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2005/09/hu1127118749647/passthru.pdf>

4 Poikkeusolojen vakuutustakuu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti työryhmän seuraamaan ja arvioimaan huoltovarmuuteen vaikuttavia tekijöitä, valmistelemaan poikkeusolojen vakuutustakuihin sovellettavia yleisiä ehtoja.

Työryhmän tavoitteena oli varmistaa maan taluselämän ja väestön toimeentulon kannalta tärkeiden tuotteiden kuljetukset sekä muut välttämättömät etuudet erilaisissa poikkeusoloissa.

Asiasta pyydettiin kesän 2006 aikana lausuntoja, ja hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 8.6.2006. Asia oli talousvaliokunnan käsiteltävänä ja talousvaliokunta antoi asiassa mietintönsä 23.1.2007. Valiokunta ehdotti lakiehdotuksen hyväksymistä pääosin hallituksen esityksen mukaisena. Valiokunnan muutosehdotukset koskivat lain 4 ja 7 pykälää.³⁷

Asiakirjat:	HE 80/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Hallitussihteeri Turunen

Keskuskauppakamarin lausunto 22.2.2006

Keskuskauppakamari pitää hyvänä ehdotusta siitä, että asiasta säädettäisiin erillisessä laissa, eikä osana valmiuslakia. Tällöin valtioneuvoston käyttö mahdollistetaan myös tilanteissa, jotka eivät täytä valmiuslain mukaista poikkeusolojen määritelmää. Keskuskauppakamari piti tärkeänä, että väestön toimeentulo, taluselämän toimivuus ja huoltovarmuudelle tärkeiden kuljetusten jatkuminen pyritään turvaamaan poikkeusolojen ohella myös muussa vakavassa häiriötilanteessa. Ehdotuksen mukainen vakuustakuun soveltamisalan laajentaminen on kannatettava. Keskuskauppakamari pitää hyvänä enimmäismäärän nostamista 10 miljardiin euroon vuositasolla ja yksittäisen vahinkotapahtuman enimmäismäärän poistamista. Vaikkakin vakuustakuun antaminen on hyvin poikkeuksellista, ei enimmäis-

³⁷

http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/tavm_30_2006_p.shtml

määrän tule rajoittaa takuiden antamista yksittäistapauksissa.

5 Alkoholilain muuttaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö luonnosteli hallituksen esityksen alkoholilain muuttamiseksi alkoholihaittojen vähentämiseksi.

Lain tarkoituksena on kieltää alkoholijuomien mainostaminen televisiossa kello 7-21 välisenä aikana, ja elokuvateattereissa alaikäisille esitettävissä elokuvissa. Paljousalennukset anniskelussa ja vähittäismyynnissä kielletään. Tarjoushintojen ja ns. happy hour -hintojen ilmoittaminen anniskelupaikkojen ulkopuolella tullaan myös kieltämään.

Hallitus antoi esityksensä alkoholilain muuttamisesta eduskunnalle 19.10.2006. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen 13.2.2007 sosiaali- ja terveysministeriön mietinnön mukaisesti.

Asiakirjat:	HE 232/2006 vp
Lain vahvistamispäivä:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopäivä:	-
Valmistelija:	Osastopäällikkö Hansson

Keskuskauppakamarin lausunto 25.8.2006

Lausunnossa todettiin, että mainonnan alalla itsesääntely on Suomessa ja kansainvälisesti toimivaa. Keskuskauppakamari katsoo, että mainonnan kieltäminen lainsäädännöllä on syytä jättää vain välttämättömiä tarkoituksia varten.

Suomen kaupalliset televisioyhtiöt ovat esittäneet toteuttavansa mietojen alkoholijuomien mainonnan rajoittamisen itsesääntelyn kautta ja ovat myös valmiita valvomaan mainosten sijoittelua. Lain säätäminen ei ole asiassa tarpeellista, kun lainmuutoksen tavoitteet saadaan toteutettua ilman lainmuutostakin.

6 Tapaturmavakuutus— ja ammattitautilainsäädännön uudistaminen

Tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön uudistamista varten on perustettu työryhmä, joka selvittää minkälaisia lainsäädännön rakennetta ja sisältöä koskevia muutoksia tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädäntöön on tarpeen tehdä lainsäädännön uudelleenkirjoittamista ja selkeyttämistä varten. Työryhmän tarkastelee erityisesti lain soveltamisalaa, korvattavien vahinkojen määrittelyä ja korvausten määräytymisperusteita.

Työryhmän puheenjohtajana toimii hallitusneuvos Jaakko Hannula. Työryhmän toimikausi päättyy tammikuussa 2008.

VIII Valtiovarainministeriö

1 Rahoitus- ja vakuutusmarkkinat

1.1 Kiinteistörahastolain kehittämistarpeet

Valtiovarainministeriö asetti 13.1.2004 työryhmän arvioimaan kiinteistörahastolain kehittämistarpeita. Työryhmän tehtävänä oli erityisesti selvittää ja vertailla Euroopassa käytössä olevien kiinteistörahastojen oikeudellisia muotoja, toimintaa ja verotusta. Tehdyn vertailun perusteella arvioitiin, miten kiinteistörahastolainsäädäntöä tulisi Suomessa kehittää kotimaisten markkinoiden toiminnan parantamiseksi sekä esittää toimenpide-ehdotukset.

Työryhmän määräaika päättyi 30.11.2005. Yhteishenkilönä oli lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju.

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausuntoja toukokuussa 2006. Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle 18.8.2006. Asiaa käsiteltiin talousvaliokunnassa, joka antoi 23.1.2007 mietintönsä. Eduskunta hyväksyi lain valiokunnan antaman mietinnön³⁸ mukaisesti 31.1.2007.

Asiakirjat:	HE 102/2006 vp MmVL13/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	30.3.2007
Säädöskokoelman nro:	350/2007
Lain voimaantulopvm:	1.5.2007
Valmistelija:	Lainsäädäntöneuvos Harju

Keskuskauppakamarin lausunto 12.1.2007

Keskuskauppakamarin eduskunnan talousvaliokunnalle antaman lausunnon mukaan kiinteistörahastolainsäädännön kehittäminen on tärkeää ja kannatettavaa. Hallituksen esityksen muutosehdotukset ovat yleisellä tasolla kannatettavia, sillä niillä pyritään parantamaan kiinteistörahastomarkkinoiden toimivuutta. Toimivien ja kansainvälisesti kilpailukykyisten kiinteistörahastomarkkinoiden luomiseksi tulisi kuitenkin myös Suomessa saada aikaiseksi REIT-malliin perustuva kiinteistörahastomalli,

³⁸ Mietintö kokonaisuudessaan
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/tavm_31_2006_p.shtml

joka olisi verotuksellisesti neutraali suoraan kiinteistösijoittamiseen verrattuna.

Hallituksen esityksessä oleva ehdotus rahastoyhtiöiden hallinnoimien rahastojen yhden osakeyhtiön osakkeisiin kohdistuvan äänioikeudesta laskettavan omistuksen enimmäismäärän nostamisesta kymmeneen prosenttiin on perusteltu ja kannatettava.

Keskuskauppakamarin lausunto 17.5.2006

Keskuskauppakamari peräänkuuluttaa veroneutraalisuutta suoraan omistukseen verrattuna, ja ehdottaa tämän takaamiseksi Ison-Britannian REIT-mallia jatkovalmistelun pohjaksi.

1.2 Esitevastuu

Valtiovarainministeriö jatkoi esite-työryhmän toimikautta esitevastuukysymysten osalta 31.8.2005 saakka. Esitteen laatijan vastuuta koskevat arvopaperimarkkinalain säännökset täyttävät jo direktiivin vaatimukset, mutta säännösten selventämisen tarpeellisuutta tutkittiin tästä huolimatta.

Työryhmä on antanut mietintönsä 18.10.2005. Mietinnöstä on pyydetty lausuntoja alkuvuodesta 2006. Lausuntotiivistelmä on julkaistu kesällä 2006 ja yritysvaikutusanalyysi on tarkoitus julkaista syksyllä 2007. Lausunnoissa lain selkeyttämistä pidetään tarpeellisena. Vuonna 2007 on tarkoitus ryhtyä valmistelemaan lainsäädäntöä. Arvioitu lainmuutoksen voimaantuloajankohta on vuoden 2008 syksyllä tai vuoden 2009 alussa.

Keskuskauppakamarin lausunto 27.2.2006

Keskuskauppakamari kannattaa esitevastuusta säätämistä. Tämänhetkinen oikeustila on epäselvä ja heikentää investointeja Suomeen sekä vaikeuttaa rahoituksen saatavuutta. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että esitevastuusta säädetään täsmällisesti, mutta kuitenkin siten, että oikeustilan selkeyttäminen ei nosta yritysten kustannuksia toimittaessa julkisilla pääomamarkkinoilla. Vastuujärjestelmän tulee olla selkeä ja sen säätämisestä yksinomaan arvopaperimarkkinalaissa tulisi harjota.

Esitevastuun ulottuvuus

Työryhmä katsoo, ettei esitevastuuta voida rajata vain osakemerkintään tai sen yhteydessä yleisölle ostettavaksi tarjottuihin osakkeisiin, jos päätöksenteko on perustettu esitteessä annettuihin tietoihin. Periaate on sinänsä hyväksyttävissä, mutta liikkeeseenlaskijan kannalta on keskeistä, että esitevastuu rajataan ajallisesti jälkimarkkinoilla ja säädetään erityinen reklamaatioaikaa koskeva säännös.

Työryhmä on katsonut, että julkisen ostotarjouksen tekijän vastuun tarjousasiakirjasta tulee rinnastua osakemyyjän, joka on merkittävä osakas tai joka kuuluu yhtiön johtoon, vastuuseen. Rinnastus ei ole perusteltu. Työryhmä on katsonut, että osakemyyjälle tulee asettaa aktiivinen selonottovelvollisuus. Jos ostotarjous on vihamielinen, ostotarjouksen tekijältä tavallisesti evätään mahdollisuus suorittaa due diligence -tarkastus kohdeyhtiössä ja näin ottaa selkoa kohdeyhtiön asioista.

Vanhentumisesta

Esitevastuutyöryhmä on esittänyt, että yleinen kolmen vuoden vanhentumisaika on käyttökelpoinen esitevastuussa ja että lisäksi on tarpeen säätää erityinen reklamaatioaikaa koskeva säännös. Esitevastuutyöryhmän mukaan vanhentumisen katkaisemisen aiheuttaa se, että havaitsija ymmärtää kyseessä olevan sellaisen virheen, joka aiheuttaa vastapuolelle korvausvelvollisuuden. Tällöin on mahdollista, että korvausvastuu alkaisi vasta siitä, kun rahoitustarkastus on määrännyt hallinnollisen seuraamuksen, joka on saanut lainvoiman.

Liikkeeseenlaskijan kannalta edellä tarkoitetun kaltainen kolmen vuoden vanhentumisaika ja siihen liitetty reklamaatioaikaa koskeva säännös on kohtuuton. Koska esitevastuu perustuu siihen, että markkinat ottavat huomioon kaiken saatavissa olevan informaation, lähtökohtana on pidettävä, että markkinoilla toimivalla normaalilla sijoittajalla on mahdollisuus seurata liikkeeseenlaskijan jälkimarkkinoille antamaa tietoa. Tällöin sijoittajalla on myös tosiasiallinen mahdollisuus havaita osakemyyntiin liittyvä, mahdollisen esitevastuun aiheuttava, virhe vertaamalla esitteessä annettua tietoa liikkeeseenlaskijan markkinoille normaalin tiedotusvelvoitteen perusteella antamaan informaatioon. Lähtökohtana vanhentumisen aloi-

tusajankohtaa laskettaessa tulisikin pitää ajankohtaa, jolloin normaalilla tiedolla varustettu sijoittaja olisi voinut havaita virheen.

Hinnanalennus ja vahingonkorvaus välineenä esitevastuun järjestämisessä

Työryhmä on esittänyt kannanottonaan, että korvausvaatimuksen esittäjän on osoitettava vain, että esitteessä on ollut virhe, joka on voinut muutoin kuin vähäisessä määrin vaikuttaa osakkeesta maksettuun hintaan. On toivottavaa, että tuodaan vielä selkeämmin esiin että esitevastuuta eivät siten aiheuta virheet, joilla ei ole suoranaista vaikutusta osakkeesta maksettuun hintaan tai tuota vaikutusta ei ole pidettävä merkittävänä.

Työryhmä on pitänyt tarpeellisena positiivisen sopimusedun korvaamista. Jatkovalmistelussa positiivisen sopimusedun korvaamista tulisi vielä harkita. Korvaamien edellyttäisi kunkin sijoittajan yksilöllisten intressien huomioimista ja olisi omiaan johtamaan monimutkaisiin ja kustannuksiltaan raskaisiin prosesseihin.

Emissionjärjestäjän ja muiden itsenäisten yrittäjien vastuu emissiossa ja osakemyynissä.

Työryhmä on todennut, että oikeustilaa on selvennettävä emissionjärjestäjän ja muiden liikkeeseenlaskijan tai tarjouksentekijän käyttämien itsenäisten yrittäjien asemasta. Ajatus on kannatettava. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin korostaa sitä, että liikkeeseenlaskijalla on aina oltava ensisijainen vastuu ja emissionjärjestäjällä vasta toissijainen vastuu. Toissijaisen vastuun edellytyksenä tulee olla sen näyttäminen, että emissionjärjestäjä on selkeästi rikkonut huolellisuusvelvoitetta. Lisäksi olisi syytä harkita vastuun rajoittamista ainoastaan osakeannin tai myynnin pääjärjestäjään. Muilla järjestäjryhmän tahoilla ei välttämättä ole oikeutta ja mahdollisuutta yhtiön antamien tietojen oikeellisuuden tarkistamiseen.

Emissionjärjestäjän vastuuperusteita on syytä jatkovalmistelussa selkeyttää. Lisäksi jatkovalmisteluun olisi hyvä ottaa mukaan liikkeeseenlaskijoita ja emissionjärjestäjiä.

1.3 Rahoitusvälineiden markkinat

Valtiovarainministeriö on asettanut rahoitusvälineiden markkinat –työryhmän valmistelemaan ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta sekä kyseisen direktiivin perusteella komission antamien säännösten täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä.

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon ehdotus direktiivin ja sen nojalla komission mahdollisesti antamien säännösten täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Työryhmä voi esittää näkökohtia kansallisen kehityksen aiheuttamista lainsäädännön muutostarpeista. Työryhmän on työnsä aikana kuultava niitä sijoittajansuojasta vastaavia ja muita viranomaisia sekä rahoitusmarkkinoilla toimivia osapuolia, joiden toimintaan työryhmän ehdotukset erityisesti vaikuttavat.

Rahoitusvälineiden markkinat -työryhmän työlle asetettu määräaika päättyi 31.5.2006. Työryhmän muistio lähetettiin lausunnolle 30.6.2006. Lausunnot pyydettiin 31.8.2006 mennessä Valtiovarainministeriössä valmistellaan työryhmän muistion ja lausuntojen pohjalta eduskunnalle annettavaa hallituksen esitystä. Valmistelusta ministeriössä vastaa erityisasiantuntija Tarja Kotkavuo.

1.4 Avoimuusdirektiivi

Valtiovarainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä avoimuusdirektiivin (2004/109/EY) täytäntöönpanosta. Direktiivi sääntelee markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamista.

Työryhmän yhteyshenkilönä toimi lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen ja sen määräaika oli 31.3.2006, asiassa jätettiin lausunnot 15.5.2006 mennessä.

Hallituksen esitys asiassa annettiin eduskunnalle 6.10.2006. Asia lähetettiin talousvaliokunnan käsiteltäväksi ja se antoi asiassa mietintönsä 16.1.2007. Eduskunta hyväksyi lain arvopaperimarkkinalain muuttamisesta valiokunnan mietinnön mukaisesti 23.1.2007.

Asiakirjat:	HE 174/2006 vp TaVM 29/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	9.2.2007
Säädöskokoelman nro:	152/2007
Lain voimaantulopvm:	15.2.2007
Valmistelija:	Neuvotteleva virkamies Vuorinen

1.5 Osuuspankkilaki

Valtiovarainministeriössä on aloitettu osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain muuttamiseksi hallituksen esityksen valmistelu.

Esityksen tavoitteena on sen varmistaminen, että osuuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitosten taloudellista asemaa koskevat vaatimukset ovat johdonmukaiset, oikeantasoiset ja kilpailuneutraalit.

Valmistelun toimiaika on alkanut 21.2.2007 ja se jatkuu vuoden 2007 loppuun saakka. Valmistelusta vastaa lainsäädäntöneuvos Erkki Sarsa.

2 Julkiset ostotarjoukset

Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta (442/2006) tuli voimaan 1. heinäkuuta 2006. Lailla uudistettiin arvopaperimarkkinalain julkista ostotarjousta koskevat säännökset. Säädöksillä saatettiin voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisista ostotarjouksista (2004/25/EY) eli ns. ostotarjousdirektiivi sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi arvopapereiden yleisölle tarjoamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen yhteydessä julkistettavasta esitteestä ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta (2003/71/EY). Lisäksi lakimuutoksella perustettiin yrityskauppalautekunta Keskuskaupparikamarin yhteyteen.

Keskuskauppakamarin yrityskauppalautakunta³⁹ on aloittanut toimintansa 1.9.2006. Yrityskauppalautakunta on Keskuskauppakamarin yhteydessä toimiva itsenäinen lautakunta, jonka tehtävänä on edistää hyvää arvopaperimarkkinatapa Suomessa. Lautakunta antaa hyvän arvopaperimarkkinatavan noudattamisen edistämiseksi suosituksia ja lausuntoja, jotka koskevat kohdeyhtiön johdon toimintaa julkisessa ostotarjouksessa ja määräysvallan ylläpitämistä koskevia sopimusperusteisia rakenteita, tai joilla ohjataan yrityskauppatilanteissa noudatettavia yhtiöoikeudellisia menettelytapoja. Lautakunta voi lisäksi antaa hakemuksesta ratkaisusuosituksia suosituksiin liittyvissä yksittäisissä kysymyksissä.

Lautakunta antoi 15.12.2006 suosituksen julkisissa ostotarjouksissa noudatettavista menettelytavoista (Helsinki Takeover Code)⁴⁰. Suosituksen tarkoitus on edistää hyvän arvopaperimarkkinatavan kehittymistä ja ohjata yrityskauppatilanteissa noudatettavia menettelytapoja. Keskuskauppakamarilla oli edustaja suosituksia valmistelleessa työryhmässä ja sen sihteeristössä.

3 Verotus

3.1 Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005

Valtiovarainministeriö asetti 19.5.2005 työryhmän (Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005) pohtimaan eräitä yritysverotukseen liittyviä kysymyksiä. Työryhmän tehtäväksi määriteltiin arvioida muutostarpeita yritysverotuksessa, jotka aiheutuvat tilinpäätös- ja osakeyhtiösääntelyn alalla seuraavissa kohdissa:

- verotuksen ja kirjanpidon suhde
- verotuksen poistojärjestelmään kohdistuvat muospaineet
- realisoitumattomien arvonnousujen ja –alennusten kohtelu verotuksessa
- erilaisten voitonjakotapojen johdonmukainen verokohtelu.

³⁹ www.yrityskauppalautakunta.fi

⁴⁰ Suositus on ladattavissa pdf-tiedostona lautakunnan Internet-sivuilta osoitteesta www.yrityskauppalautakunta.fi. Sivulla on myös ohjeet suosituksen painetun version tilaamiseksi.

Työryhmän puheenjohtajana toimi ylijohtaja Lasse Arvela.

Työryhmä luovutti mietintönsä 16.3.2006 (Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus – Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä 2005, VM:n työryhmämuistioita 4/2006).

Työryhmän keskeiset muutosehdotukset liittyvät IFRS-tilinpäätösnormiston ja uuden osakeyhtiölain verosopeutukseen sekä poistojärjestelmään. Realisoitumattomia arvonnousuja syntyy IFRS-tilinpäätöksissä rahoitusinstrumenttien, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden käypään arvoon arvostamisesta sekä aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden uudelleenarvostamisesta. Kirjanpitolain mukaan laaditussa tilinpäätöksessä rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon.

Työryhmä katsoo, että pääsääntöisesti realisoitumattomat arvonnousut eivät olisi veronalaisia eivätkä arvonalenemiset vähennyskelpoisia. Työryhmän mukaan realisoitumattomista arvonnousuista muodostuneiden verottamattomien varojen jakamista ei tulisi sallia. Varojenjako rajoitettaisiin yhtiöoikeudellisella säännöksellä.

Uuteen osakeyhtiölakiin liittyen työryhmä ehdottaa, että osingonjaon lisäksi verotuksessa osinkona pidettäisiin myös varojenjako sijaitsevan vapaan oman pääoman rahastosta. Osakepääoman alentaminen ja omien osakkeiden hankkiminen verotettaisiin osakkaan verotuksessa nykyiseen tapaan luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan. Omien osakkeiden luovuttamisesta saatu voitto ei olisi enää yhtiölle veronalaista tuloa.

Työryhmä ehdottaa myös osakeyhtiölakiehdotukseen sisältyvän suosivan jaon verokohtelun selventämistä. Jos yhtiö on jakanut varoja poiketen osakkeiden lain tai yhtiöjärjestyksen mukaisesta osinko-oikeudesta, jaettu määrä luettaisiin osakkaiden tuloksi sen mukaan kuin he ovat olleet osinkoon lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan oikeutettuja.

Verotuksen poistojärjestelmään työryhmä esittää kahdenlaisia muutoksia: poistotasoa alennettaisiin ja menojäännöspoistoista siirryttäisiin hyödykekohtaisiin poistoihin. Kirjanpidon suunnitelmanmukaiset poistot voitaisiin lähtö-

kohtaisesti vähentää verotuksessa, mutta verolainsäädännössä asetettaisiin kuitenkin enimmäispoistoprosentit. Poistot tehtäisiin hyödykekohtaisesti, ja luovutetun hyödykkeen luovutushinta tuloutuisi suoraan eikä nykyiseen tapaan menojäännöstä vastaan. Jälleenhankintavaraus olisi mahdollista tehdä yhden hyödykkeen luovutuksesta vuosittain.

Työryhmän esityksiä ei ehditty valmistella hallituksen esitysten muotoon Vanhasen I hallituksen aikana. Uusi hallitus joutuu ottamaan kantaa esityksiin varsin nopeasti. Ensimmäisiä esityksiä odotetaan viimeistään alkusyksystä 2007. Välitilan aikana uudesta osakeyhtiölaista syntyviä tulkintaongelmia on pyritty ratkomaan Verohallituksen antamalla ohjeistuksella (8.3.2007 dnro 206/345/2007).

Keskuskauppakamarin lausunto 21.4.2006

Keskuskauppakamari vastustaa edelleen poistouudistusta, koska työryhmän ehdottama poistojärjestelmä kiristäisi ja monimutkaistaisi verotusta ja vaikuttaisi haitallisesti investointeihin. Tilinpäätös- ja osakeyhtiölainsäädännön muutoksiin liittyviä ehdotuksia pidettiin eräin poikkeuksin hyvänä pohjana jatkovalmistelulle.

3.2 Siirtohinnoitteludokumentointi

Pitkään valmisteltu siirtohinnoitteludokumentointisäädöstö saatiin valmiiksi loppuvuodesta 2006. Siirtohinnoittelua koskevat dokumentointivaatimukset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta (L 1.12.2006/1041). Dokumentointivaatimus koskee vai rajat ylittäviä transaktioita. Pienet ja keskisuuret yritykset vapautettiin kokonaan tästä velvollisuudesta, mutta niitäkin koskee velvollisuus käyttää markkinaehtoista hinnoittelua kaikissa etuyhteydessä tehdyissä liiketoimissa. Asiassa odotetaan Verohallituksen antamaa soveltamisohjetta, jolla tulee olemaan suuri merkitys uuden normiston tulokinnassa.

3.3 Komennusmiestyöryhmä

Valtiovarainministeriö asetti 9.6.2006 työryhmän selvittämään työkomennusten aiheuttamien matkakustannusten verokohtelua. Työryhmän puheenjohtajana toimi hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä.

Työryhmän tehtävänä oli seurata työkomennuksella olevien palkansaajien matkakustannusten korvausten verokohtelua asiaa koskevan uuden lainsäädännön voimantulon jälkeen. Sen tuli myös kartoittaa verokohtelussa mahdollisesti esiin tulevia ongelmia. Työryhmän tehtävänä oli kerätä tietoa lainmuutosta edeltävään verotus- ja oikeuskäytäntöön perustuvista veronhuojennushakemuksista ja näihin liittyvästä huojennuskäytännöstä.

Työryhmä antoi 29.6.2006 väliraporttinsa komennusmiesten verotus- ja huojennuskäytännön nykyvaiheesta (VM 9/2006). Työryhmä katsoi, että komennusmiesten jälkiverojen perintä on saatava keskeytetyksi siihen asti, kunnes on selvitetty, miltä osin jälkiverot tullaan huojentamaan. Verojen perintään olisi myönnettävä lykkäystä. Lisäksi työryhmä katsoi, että lykkäys olisi annettava ilman korkoa.

Työryhmän loppuraportti ”Toimenpideehdotuksia huojennuskäytännöksi ja verotuskohtelun muuttamiseksi” (VM:n työryhmämuisioita 14/2006) annettiin 20.12.2006. Loppuraportissa esitettiin ohjeet paitsi komennusmiesten jälkiverojen huojentamiseksi niin myös vaihtoehdot, miten komennusmiesten päivärahojen verovapautta koskevia säännöksiä tulisi edelleen kehittää. Muistioon sisältyi työmatkan käsitteen laajentamista koskeva esitys, jonka mukaan muualla kuin oman työnantajansa toimipaikoissa työskentelevien työntekijöiden voitaisiin nykyistä useammin katsoa olevan tuloverolaissa tarkoitettulla työmatkalla. Tällöin verovapaiden matkakustannusten korvausten maksuoikeus laajenisi.

Työryhmän ehdotukset eivät ole vielä johtaneet lainsäädännön muuttamiseen.

Keskuskauppakamarin lausunto 12.1.2007

Keskuskauppakamari kannatti asiasta antamassaan lausunnossa pääosin tehtyjä ehdotuksia. Komennusmiesten jälkiverotustilanteissa on annettava riittävästi painoa luottamuksensuoja-periaatteelle. Vieraalla paikkakunnalla asumisesta aiheutuvien lisääntyneiden elantokustannusten verovähennyskelpoisuutta pidettiin lausunnossa harkitsemisen arvoisena ehdotuksena ottaen huomioon tarve edistää työvoiman alueellista liikkuvuutta.

3.4 Välillisen verotuksen muutoksenhaku-järjestelmä

Valtiovarainministeriö on asettanut 19.5.2006 työryhmän kehittämään muutoksenhaku-järjestelmää välillisessä verotuksessa. Työryhmän tehtävänä on selvittää, miltä osin ja miten välilliseen verotukseen on luotavissa sellainen muutoksenhaku-järjestelmä, jossa hallinnon oikaisumenettely on erotettu tuomioistuimessa käsiteltävästä valitusmenettelystä. Niin ikään on selvitettävä, missä määrin välillisiä veroja koskevia valituksia on tarkoituksenmukaista käsitellä edelleen Helsingin hallinto-oikeudessa vai olisiko perusteltua joidenkin tai kaikkien verolajien osalta ohjata valitukset asianomaisiin alueellisiin hallinto-oikeuksiin.

Työryhmän puheenjohtajana toimi hallinto-neuvos Raimo Anttila. Työryhmän raportti on annettu 30.3.2007. Siinä esitetään välilliseen verotukseen samantyyppistä oikaisujärjestelmää kuin on välittömän verotuksen puolella. Toinen muutos koskisi valitusten hajauttamista kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Muutokset eivät kuitenkaan koskisi tulliverotusta. Asian valmistelu jatkuu valtiovarainministeriössä.

IX Ympäristöministeriö

Pääministeri Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelman mukaan toteutetaan vesilain kokonaisuudistus antamalla eduskunnalle esitys uudeksi vesilainiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Selvitetään omaisuuden suojaa ja oikeusturvaa koskevat kehittämistarpeet lunastus-, maankäyttö- ja ympäristönsuojelulainsäädännön osalta. Maanvuokralainsäädäntöä uudistetaan siten, että se vastaa rakentamista ja elinkeinotoimintaa varten tapahtuvan maanvuokrauksen tarpeita.

Lisäksi hallinto-oikeuksien henkilöstöä lisätään kaavoitusta koskevien valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi.

1 Maankäyttö ja rakentaminen

1.1 Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpano

Ympäristöministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö valmistelivat yhteistyönä rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (2002/91/EY) toimeenpanoa. Direktiivin tavoitteena on vähentää hiilidioksidipäästöjä rakennusten energiatehokkuutta parantamalla.

Direktiivin voimaansaattamiseksi asetettiin 3 työryhmää, sekä niiden työtä koordinoiva ohjaava työryhmä. Ohjaavan työryhmän yhteyshenkilönä toimi yli-insinööri Maarit Haakana. Direktiivi on saatettava voimaan vuoden 2006 aikana. Työryhmien määräaika oli 31.12.2005.

Alkuvuodesta 2006 julkaistiin luonnos⁴¹ energiatehokkuutta säätelevästä lainsäädännöstä. On myös julkaistu rakennusten energiatodistuksen malli, josta pyydettiin lausuntoja kevään 2006 aikana. Hallituksen esitys energiatodistuksesta annettiin 29.9.2006. Ympäristövaliokunta käsitteli hallituksen esityksen ja sen mietintö valmistui 28.11.2006. Valiokunta ehdotti, että lakiehdotukset hyväksytään hallituksen esityksen mukaisina lukuun ottamatta laki rakennusten energiatodistuksesta 3-4 ja 8-10 pykälää. Eduskunta hyväksyi lait 13.2.2007 ympäristövaliokunnan mietinnön mukaisesti.

⁴¹ Luonnos on luettavissa osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=49404&lan=fi>

Asiakirjat:	HE 170/2006 vp
Lain vahvistamispv:	-
Säädöskokoelman nro:	-
Lain voimaantulopvm:	-
Valmistelija:	Hallitusneuvos Frösén

Rakennusten energiatodistusten käyttöönoton edellyttämän lainsäädännön valmisteluryhmän yhteyshenkilönä toimi hallitussihteeri Jyrki Hurmerinta. Hän toimi myös lämmityskattiloiden ja ilmastointilaitteiden tarkastusten lainsäädäntöä valmisteleavan työryhmän yhteyshenkilönä.

Keskuskauppakamarin lausunto 10.5.2006

Keskuskauppakamari kiinnitti lausunnon ehdotuksessa huomiota erityisesti siihen seikkaan, ettei energiatehokkuustodistuksen antajan riippumattomuudesta ole säädetty asetusehdotuksessa tai lakiehdotuksessa, toisin kuin vielä vuonna 2005 annetuissa työryhmien ehdotuksissa energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanemiseksi. Todistuksen luotettavuuden kannalta on ehdottoman tärkeää, että energiatehokkuustodistuksen antajana on riippumaton osapuoli. Keskuskauppakamari katsoi, ettei ehdotus täytä direktiivin 10 artiklan edellyttämää asiantuntijan riippumattomuutta. Keskuskauppakamari katsoi myös, että todistuksen antajan pätevyyden edellytyksenä tulisi olla suoritetun tutkinnon lisäksi useamman vuoden käytännön työkokemus alalta. Pelkkä vaatimus perehtyneisyydestä energiatodistuksen laadintaan ei ole riittävä.

Keskuskauppakamarin lausunto 22.8.2005

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallisessa toimeenpanossa kiinnitetään huomiota menettelyn selkeyteen, sen aiheuttamiin taloudellisiin kustannuksiin sekä erityisesti todistusten antajien pätevyyteen ja riippumattomuuteen. Menettelystä ei saa tulla liian monimutkaista ja kallista. Ehdotettujen lakien tulisi olla vielä yksilöidympiä määrien ja rajoitusten osalta, erityisesti rakennusten lämmityskattiloiden ja ilmastointijärjestelmien energiatehokkuuden parantamiseksi annettujen ehdotuksien kohdalla.

1.2 Tonttitarjonnan lisääminen

Ympäristöministeriö asetti työryhmän selvittämään maankäyttö- ja rakennuslain muutostarpeita tonttitarjonnan lisäämiseksi.

Työryhmän tehtävänä oli hallituksen budjetti-riihessä päättämien toimenpiteiden mukaisesti selvittää maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä asuntojen hintatason kohtuullistamiseksi ja arvioida erityisesti kuntien kaavoitusvelvollisuutta koskevan säännöksen täsmentämisen tarvetta, sekä selvittää mahdollisuudet muuttaa maankäyttö- ja rakennuslakia kaksinkertaisten valitusmahdollisuuksien rajoittamiseksi tuomioistuimeen asemakaava- ja rakentamisen lupa-asioissa asuntotonttien riittävän kaavoituksen edistämiseksi.

Työryhmän toimikausi päättyi 28.2.2006, ja sen mietinnöstä pyydettiin lausuntoja kevään 2006 aikana.

Hallituksen esitys asiassa annettiin 8.6.2006. Esitys lähetettiin käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan, jonka mietintö valmistui 30.11.2006. Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen valiokunnan mietinnön mukaisena 4.12.2006. Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta tulee voimaan 1.3.2007.

Asiakirjat:	HE 81/2006 vp YmVM 8/2006 vp
Lain vahvistamispvm:	29.12.2006
Säädöskokoelman nro:	1.3.2007
Lain voimaantulopvm:	1441/2006
Valmistelija:	Rakennusneuvos Vatilo

Keskuskauppakamarin lausunto 7.4.2006

Varsinkin pääkaupunkiseudulla ja myös esimerkiksi Tampereen seudulla asuntojen saatavuus ja hinta ovat muita kasvukeskuksia tärkeämpiä yritysten sijoittumiseen vaikuttavia tekijöitä. Asuntojen saatavuus ja korkeat asumiskustannukset eivät saa muodostaa estettä pääkaupunkiseudun ja muiden kehitykselle. Näiden alueiden mahdollisuudet kilpailla muiden eurooppalaisten keskusten kanssa yrityksistä ja niiden työntekijöistä on turvattava.

Keskeisiä keinoja asuntotuotannon lisäämiseksi ovat maankäytön suunnittelun ja kaavoit-

tuksen tehostaminen. Tonttivarannon lisääminen hillitsee tehokkaasti asumiskustannusten nousua. Yritysten kannalta kaavoituksen ja erityisesti kaavoja koskevan valitusmenettelyn hitaus eivät ole yksinomaan pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten ongelmana, vaan koskevat yrityksiä koko maassa.

Työryhmä esittää useita keinoja kaavoitusmenettelyn nopeuttamiseksi ja tonttitarjonnan lisäämiseksi. Keskuskauppakamari kannattaa pääosin työryhmän esityksiä ja ne tulisi toteuttaa mahdollisimman nopeasti.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota muutamiin työryhmän esityksiin. Työryhmä esittää, että vaikutukseltaan vähäisissä asemakaavan muutoksissa valitusoikeus poistuisi muilta kuin niiltä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusoikeus säilyisi kuitenkin paikallisilla tai alueellisilla järjestöillä. Keskuskauppakamari katsoo, että edellä mainituissa tilanteissa järjestöjen valitusoikeudesta voidaan kokonaan luopua vaarantamatta kenenkään oikeusturvaa.

Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että kaavoituksen yhteydessä monet eri viranomaiset voivat vaatia usein hyvinkin laajoja ja yksityiskohtaisia selvityksiä kaavoituksen vaikutuksista. Nämä vaatimukset pitkittävät osaltaan kaavoitusprosessia. Tältä osin tulisi huolellisesti arvioida selvitysten tarpeellisuus ja vältettävä kaavoituksen tavoitteisiin nähden kohtuuttoman yksityiskohtaisten ja laajojen selvitysten tekemistä. Viranomaisten tulisi riittävän ajoissa tuoda esille kaikki selvitystarpeensa jotta välttyttäisiin kaavoitusprosessin turhilta viivytyksiltä.

Työryhmä esittää, että muutoksenhakuviranomainen voisi tehdä kaavaan kunnan suostumuksella vähäisiä tarkistuksia palauttamatta kaavaa kuntaan. Keskuskauppakamari kannattaa ehdotusta ja esittää harkittavaksi missä määrin tällaista menettelyä voidaan laajentaa muihin hallinnollisiin päätöksiin tarpeettomien käsittelykierrosten välttämiseksi. Työryhmän esitys tuomion antamisaikaa koskevasta arviosta lisäisi kaavoituksen ja rakentamisen ennakoituvuutta. Määräajan käyttöä tulisi harkita laajennettavaksi myös muiden hallinnollisten valitusasioiden käsittelyyn.

2 Ympäristönsuojelu

2.1 Ympäristövahingot

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettiin 21.4.2004.⁴² Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi kansallisesti voimaan 30.4.2007 mennessä. Direktiivillä luodaan aiheuttamisperiaatteeseen perustuva ympäristövastuujärjestelmä ympäristövahinkojen estämiseksi ja korjaamiseksi.

Direktiivin tavoitteena on ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja korjaaminen aiheuttamisperiaatteeseen perustuvan ympäristövastuujärjestelmän avulla. Vahingosta vastuullisen on vahingon uhatessa tehtävä ehkäiseviä toimia ja vahingon tapahduttua korjaavia toimia. Ensisijainen vastuu toimenpiteistä aiheutuvista kustannuksista on toiminnanharjoittajalla.

Ympäristöministeriö on asettanut toimikunnan, jonka tehtävänä on selvittää direktiivin edellyttämät muutokset Suomen lainsäädäntöön ja tehdä tarvittavat lainsäädäntöehdotukset. Asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Jukka Nurmio. Komitean toimikausi olisi päättynyt 31.5.2006, mutta sen toimikautta jatkettiin edelleen 30.3.2007 saakka.

2.2 Ympäristölupajärjestelmä

Ympäristölupien käsittelyä ollaan uudistamassa. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja tehostaa lupien käsittelyä muun muassa sähköistä asiointia parantamalla sekä vähentää ympäristölupavelvollisten määrää ilman, että ympäristönsuojelun taso kärsii. Uudistukset ulottuvat myös ympäristölupahallintoon, kun lupien käsittely keskittyisi jatkossa yhteen valtion lupaviranomaiseen (Ympäristölupavirasto) ja kuntiin.

Uudistukset liittyvät ympäristöministeriön vuoden 2005 lopulla asettamaan hankkeeseen, jonka väliraportit ovat juuri valmistuneet.

Ympäristöministeriö tulee pyytämään väliraportteista lausuntoja, jonka jälkeen uudistuksen valmistelu jatkuu. Tavoitteena on, että uudistus tulisi voimaan 1.3.2009.

Lisätietoja hankkeesta antaa ylläjohtaja Kari Kourilehto.

⁴² http://europa.eu.int/eur-lex/pri/fi/oj/dat/2004/l_143/l_14320040430fi00560075.pdf

X EU:ssa vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita

Tässä osassa esitellään lyhyesti joitakin merkittävimpiä Euroopan unionissa valmisteilla olevia lainsäädäntöhankkeita, jotka todennäköisesti vaikuttavat myös Suomen lainsäädäntöön. Hankkeita siirretään tästä luettelosta ministeriöiden alle sen jälkeen, kun kansalliset täytäntöönpanotoimet on aloitettu.

1 Kuluttajansuoja

1.1 Kulutusluottodirektiivin uudistaminen

Komissio on antanut direktiiviehdotuksen kuluttajille myönnettäviä luottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, KOM (2002) 443 lopullinen, 11.9.2002.⁴³ Myöhemmin komissio antoi parlamentin muutosehdotusten perusteella 28.10.2004 uuden, muutetun direktiiviehdotuksen, KOM (2004) 747 lopullinen.⁴⁴

Tavoitteena on mahdollistaa entistä avoimempien ja tehokkaampien kulutusluottomarkkinoiden luominen ja toisaalta taata sellainen kuluttajansuojan taso, jonka avulla luottojen vapaa liikkuvuus voidaan toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla sekä luotonantajien että kuluttajien kannalta. Tarkoituksena on laajentaa kulutusluottoja koskevien säännösten soveltamisalaa sekä tarkistaa mm. luotonantajan tiedonantovelvollisuutta koskevat säännökset ja parantaa luotonantajan tiedonsaantia. Ehdotuksessa on säännöksiä myös perinnästä ja vakuussopimuksista.

Direktiiviehdotus on ollut parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä huhtikuussa 2004. Tämän jälkeen parlamentin käsittelyn mukaisesti muutettu uusi direktiiviehdotus on hyväksytty parlamentissa 7.10.2005. Kilpailukykyneuvosto on käsitellyt asiaa istunnossaan 29.5.2006. Tavoitteena ollut poliittisen yhteisymmärryksen saavuttaminen asiassa Suomen puheenjohtajuuskaudella ei toteutunut. Kilpailukykyneuvosto käsiteli asiaa 4.12.2006 lyhyesti ti-

⁴³ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0443fi01.pdf

⁴⁴ http://europa.eu.int/comm/consumers/cons_int/fin_serv/cons_directive/credit_cons_fi.pdf

lannekatsauksen muodossa. Saksa yrittää puheenjohtajakaudellaan saada kompromissin aikaan. Jäsenvaltioilla on varsin erilaisia käsityksiä useista direktiiviehdotuksen säännöksistä.

Suomessa asian valmistelijana toimii lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen.

1.2 Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistäminen

Komissio on antanut 11.10.2004 tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Euroopan sopimusoikeus ja yhteisön säännösten tarkistaminen: jatkotoimet, KOM (2004) 651 lopullinen.⁴⁵ Tiedonannossa vahvistetaan jatkotoimet vuoden 2003 toimintasuunnitelmaan, KOM (2003) 68.⁴⁶

Tavoitteena on esittää eurooppalaiselle sopimusoikeudelle yhteiset puitteet, jotka eivät kuitenkaan olisi oikeudellisesti sitovia. Pyrkimyksenä on yhtenäistää EU:n hajanaista säännöstöä sekä tarjota apuvälineitä ja määritelmiä tulevia säännöshankkeita varten, olipa kysymys kokonaan uusista säädöksistä tai vanhojen tarkistamisesta. Komissio teettää laajan hankkeen valmistelutyötä eri puolilla Eurooppaa toimivilla tutkijaryhmillä.

Apulaisjohtaja Leena Linnainmaa Keskuskaupakamarista on komission sopimusoikeuden asiantuntijaverkoston (CFR-Net) jäsen.

1.3 Vihreä kirja kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten tarkistamisesta

Euroopan yhteisöjen komissio on julkaissut 15.3.2007 vihreän kirjan kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten tarkistamisesta (KOM (2006) 744 lopullinen).

Komissio käynnisti vuonna 2004 kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten tarkistusprosessin. Tarkistusprosessi kattaa kaikkiaan kahdeksan kuluttajansuojasta annettua direktiiviä. Tavoitteena on luoda todelliset ku-

⁴⁵ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2004/com2004_0651fi01.pdf

⁴⁶ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0068fi01.pdf

luttajan sisämarkkinat saaden aikaan tasapaino korkeatasoisen kuluttajansuojan ja yritysten kilpailukyvyyn välillä.

Komissio kehottaa kaikkia asianosaisia ilmaisemaan mielipiteensä asiassa. Konsultaation määräaika on 15.5.2007.

1.4 Myynninedistäminen sisämarkkinoilla

Asetusehdotuksessa KOM (2001) 546 kielletään jäsenvaltioita ja ei-julkisia sääntelyelimiä asettamasta yleistä kieltä käyttä myynninedistämistä tai siihen liittyvää kaupallista viestintää. Jäsenvaltiot ja ei-julkiset sääntelyelimet eivät myöskään saisi rajoittaa palvelujen vapaata tarjontaa tai tavaroiden myynninedistämiskeinojen käytön perusteella vapaata liikkumista. Myynninedistäjän olisi markkinoinnissaan annettava määrätty tiedot myynninedistämiskeinoista ja niihin liittyvistä tarjouksista. Lasten ja nuorten suojelemiseksi säädetään eräistä myynninedistämisen rajoituksista.

Komissio on peruuttanut ehdotuksen 17.3.2006 asiakirjassa KOM (2005) 462 lopullinen, liittyen vireillä olevien lakiehdotusten seulontaan.

Suomessa asiaa on valmistellut lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä.

1.5 Aikaosuusjärjestelmä

Niin kutsuttu timeshare-direktiivi on implementoitu kaikissa EU-jäsenmaissa. Implementoinnin jälkeen on kuitenkin syntynyt uusia sopimustyyppisiä, jotka eivät ole direktiivin piirissä.

Komissio on käynnistänyt julkisen konsultatiomenettelyn, jossa pyritään selvittämään direktiivin muutostarpeita. Määräaika lausunnoille oli 15.8.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 25.7.2006

Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että kuluttajansuoja toteutuu tehokkaasti aikaosuustoiminnassa kaikissa EU:n jäsenmaissa. Suomessa lainsäädäntö ja tehokas viranomaistoiminta varmistavat kuluttajansuojan toteutumisen aika-osuustoiminnassa. Joissakin EU:n jäsenmaissa tilanne ei ole yhtä hyvä.

Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan direktiiviin ei sinänsä juurikaan liity uudistamistarpeita. Sen sijaan kuluttajansuojan käytännön toteutuminen kaikissa jäsenmaissa on syytä varmistaa.

Keskuskauppakamari kannattaa aikaosuustoimintaa koskevien kuluttajansuojasäännösten täysharmonisointia. Keskuskauppakamari kannattaa myös kuluttajansuojasäännöksiin sisältyvien lukuisien eri peruutusaikojen harmonisointia. Kuluttajien etu olisi yhtenäinen ja selkeä peruutusaikojen koskeva sääntely.

1.6 Tavaroiden vastavuoroinen tunnustaminen

Komissio on antanut asetusehdotuksen tavaroiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ei-harmonisoidulla alueella 14.2.2007 (KOM (2007) 36).

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaan yhdessä jäsenmaassa kansallisten lakien mukaan tuotettu tuote voidaan viedä muihin jäsenmaihiin ilman ylimääräisiä menettelysääntöjä. Tähän mennessä vastavuoroisen tunnustamisen periaate on nojannut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja erityisesti Cassis de Dijon –tapaukseen. Asetuksella pyritään turvaamaan sisämarkkinoiden tehokkaampi toiminta ja poistamaan tavaroiden vapaan liikkumisen esteitä.

1.7 EU:n asuntoluottoja koskeva sääntely

Euroopan yhteisöjen komissio on julkaissut vuonna 2005 vihreän kirjan EU:n asuntoluottoja koskevasta sääntelystä toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportin pohjalta (KOM (2005) 327 lopullinen).

Tavoitteena on ollut selvittää, onko asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena kiinteistö on, tarpeen säätää yhteisötasolla. Lisäksi selvitetään tarpeet ryhtyä toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluotto-markkinoiden toiminnan edistämiseksi.

Komissio valmisteleeh vihreästä kirjasta saadun palautteen pohjalta valkoisen kirjan, joka on tarkoitus antaa alkuvuodesta 2007.

Hanketta on Suomessa valmistellut lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen.

2 Yhtiöoikeus ja kilpailuasiat

2.1 Yhtiöoikeuden modernisointi ja Corporate Governance

2.1.1 Yhtiöoikeuden toimintasuunnitelma

Komissio antoi 21.5.2003 tiedonannon Yhtiöoikeuden uudistaminen ja omistajaohjauksen (corporate governance) parantaminen Euroopan unionissa – etenemissuunnitelma, KOM (2003) 284 lopullinen.⁴⁷

Komissio katsoo, että Euroopan yhtiöoikeutta ja yrityksen johtamis- ja valvontamenettelyjä säänteleviä puitteita on nykyaikaistettava. Tähän ovat syynä muun muassa ilmenneet yhtiöiden tilinpitoon liittyvät skandaalit, eurooppalaisten yritysten yhä kasvava pyrkimys yhteistyöhön sisämarkkinoilla kansallisten rajojen yli, eurooppalaisten pääomamarkkinoiden jatkuva yhdentyminen, uuden tieto- ja viestintätekniikan kehittyminen sekä unionin laajentuminen kymmenellä jäsenvaltiolla. Komissio määrittelee tärkeimmät poliittiset tavoitteet, jakaa toimet lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteisiin ja osoittaa, millaisia välineitä on käytettävä ja milloin. Pääasialliset tavoitteet ovat osakkeenomistajien oikeuksien ja ulkopuolisten suojelun vahvistaminen samoin kuin yritysten tehokkuuden ja kilpailukyvyn edistäminen. Komission ehdotukset kattavat yrityksen johtamis- ja valvontamenettelyt, pääoman säilyttämisen ja muuttamisen, konsernit ja pyramidirakenteet, yhtiöiden uudelleenjärjestelyt ja liikkuvuuden sekä yksityiset eurooppayhtiöt, eurooppaosuuskunnat ja muut EU:n tason oikeudelliset muodot.

Neuvosto suhtautuu myönteisesti yhtiöoikeuden uudistamiseksi ja omistajaohjauksen parantamiseksi tehtyyn toimintasuunnitelmaan, mutta pitää tarpeellisena lisäpohdintoja siitä, onko EU:n tasolla tarvetta ottaa käyttöön uu-

⁴⁷ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2003/com2003_0284fi01.pdf

sia yhtiömuotoja jo käsiteltävänä olevien välineiden lisäksi. Euroopan parlamentti on antanut komission tiedonannosta päätöslauselman 21.4.2004.⁴⁸

Asian valmistelua on jatkettu näiden kannanottojen pohjalta. Komissio on muun muassa asettanut 28.4.2005 asiantuntijoista koostuvan neuvoa-antavan ryhmän tarjoamaan yksityiskohtaista teknistä neuvontaa valmisteltaessa omistajaohjaukseen (corporate governance) ja yhtiöoikeuteen liittyviä toimenpiteitä.⁴⁹

Komissio järjesti alkuvuodesta 2006 avoimen kuulemisen liittyen yhtiöoikeuden uudistamisen ja omistajaohjauksen (corporate governance) kehittämisen tuleviin painopistealueisiin.⁵⁰ Oikeusministeriö on antanut asiasta myönteisesti suhtautuvan lausunnon komissiolle. Keskuskauppakamari on antanut asiasta myös lausunnon.

Komissaari McCreevy esitteli marraskuussa 2006 avoimen lausuntokierroksen tulokset. Samalla hän esitteli komission vuoden 2007 yhtiöoikeuden työsuunnitelmaa, joka on seuraavanlainen:

- yhtiöoikeudesta tulee paremman sääntelyn pilottihanke
- käynnistetään selvitykset yksityisen eurooppayhtiön vaikutuksista ja eurooppalaisen säätiömuodon tarpeellisuudesta
- käynnistetään keväällä 2007 EU-yhtiöoikeuden yksinkertaistaminen ja jatketaan keskustelua äänivaltaerojen poistamisen tarpeellisuudesta
- arvioidaan tarvetta tilintarkastajan vastuun rajoittamiseen

⁴⁸ Asiaa koskeva mietintö:

<http://www2.europarl.eu.int/omk/sipade2?PUBREF=//EP//NONSGML+REPORT+A5-2004-0253+0+DOC+PDF+V0//FI&L=FI&LEVEL=2&NAV=S&LSTDOC=Y>

⁴⁹ http://europa.eu.int/eur-lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/l_126/l_12620050519fi00400042.pdf

⁵⁰

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/companny/docs/consultation/consultation_en.pdf

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/companny/docs/consultation/consultation_en.pdf

- laaditaan selvitys vaihtoehtoisesta pääomajärjestelmästä julkisille osakeyhtiöille

Komission selvitys osakkeenomistajan äänioikeuteen vaikuttavista järjestelyistä valmistuu keväällä 2007, komission selvitys vaihtoehtoisesta pääomajärjestelmästä valmistuu puolestaan syksyllä 2007.

Keskuskauppakamarin lausunto 29.3.2006

EU-lainsäädännössä tulee aina huomioida ensisijaisesti eurooppalaisten yhtiöiden kilpailukyky. Lisäksi on tärkeää, että eurooppalaiset yritykset ovat houkuttelevia sijoituskohteita kansainvälisille sijoittajille. EU-tasoiin lainsäädäntö- ja harmonisointihankkeisiin tulisi ryhtyä vain, jos niihin on todellista tarvetta.

Keskuskauppakamari vastustaa ylisääntelyä alalla ja kiinnittää huomiota myös siihen, että konsultaatiot tulisi käynnistää vaikuttamismahdollisuuksien kannalta riittävän aikaisessa vaiheessa.

Keskuskauppakamari vastustaa yksi osake - yksi ääni -periaatteen tuomista Euroopan lainsäädäntöön.

Keskuskauppakamarin mukaan osakkeenomistajien oikeuksien osalta ei tällä hetkellä ole olemassa olevia ongelmia. Keskuskauppakamarin mielestä on tärkeää, että uutta lainsäädäntöä kehitetään vain kun se on tarpeellista. Myös kaikkien jäsenmaiden pakottamista sopeutumaan muutaman valitun maan mukaisiin järjestelmiin pidetään ongelmallisena. Keskuskauppakamari ei myöskään kannata johdon järjestelmien määrittelyä EU-tasolla. Nykyiset rakenteet vaihtelevat jäsenmaittain suuresti.

Keskuskauppakamari kannattaa direktiivin antamista koskien yhtiön kotipaikan vaihtoa. Keskuskauppakamarin mielestä on tärkeää kilpailulle, että rajan ylittävät sulautumiset voidaan toteuttaa ilman lainsäädännöllisiä esteitä.

Keskuskauppakamari pitää hyvänä lähtökohdana sitä, että yhtiöoikeutta yksinkertaistetaan. Keskuskauppakamari ei kuitenkaan pidä tätä riittävänä syynä tehdä muuten tarpeettomia muutoksia lainsäädäntöön.

2.1.2 Komission suositus johdon palkkioista

Komissio on antanut 14.12.2004 suosituksen koskien johdon palkkioita.⁵¹ Suositukseen mukaan listayhtiöiden tulee julkistaa palkkiopoliittikkansa ja tämä politiikka tulisi alistaa yhtiökokouksessa joko sitovalle tai neuvoa-antavalle äänestykselle. Johtajiston palkkiotietojen tulee olla julkisia. Keskuskauppakamari on antanut asiasta lausunnon. Komissio julkaisee kevätkaudella 2007 yhteenvedon suosituksen täytäntöönpanosta eri jäsenmaissa.

Keskuskauppakamarin lausunto 30.3.2004

Kansainvälisen käytännön yhtenäistäminen on kannatettava tavoite. Keskuskauppakamari pitää kuitenkin tärkeänä, ettei komissio anna niin pitkälle meneviä suosituksia, että ne selkeästi ylittävät vaatimustasoltaan nykyiset edistyneimmät corporate governance -suositukset. Yhtiöiden on vaikea hyväksyä hyvästä kansainvälisestä käytännöstä poikkeavia suosituksia, eivätkä sellaiset suositukset edistä eurooppalaisten yritysten toimintaa ja niihin varojaan sijoittaneiden henkilöiden asemaa. On tärkeää, ettei komission suosituksessa käsitellä palkkioiden määrää ja palkitsemisjärjestelmien rakennetta. Keskuskauppakamari ei kannata suosituksen ulottamista listaamattomiin yhtiöihin.

Keskuskauppakamari painottaa sitä, että suositusten tulee koskea vain hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä sekä toimitusjohtajaa. Laajempi palkkioiden ja etuuksien julkistaminen ei ole tarpeellista ja voi toisaalta haitata yritysten toimintaa, kun esimerkiksi kilpailevat yritykset voivat käyttää tietoja hyväkseen rekrytointihankkeissaan.

2.1.3 Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta

Komissio on antanut 15.2.2005 suosituksen koskien johdon riippumattomuutta.⁵² Suositukseen mukaan listayhtiöiden johtotoimielimissä tulee olla riittävä määrä riippumattomia jäse-

⁵¹ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/oj/2004/1_385/1_38520041229fi00550059.pdf

⁵² http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/oj/2005/1_052/1_05220050225fi00510063.pdf

niä. Komissio julkaisee kevätkaudella 2007 yhteenvetoden suosituksen täytäntöönpanosta eri jäsenmaissa.

Keskuskauppakamarin lausunto 3.6.2004

Komission esittämät näkemykset vastaavat pitkälti HEX Oyj:n, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton antamaa 1.7.2004 voimaan tulevaa suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä. Siten komission tuleva suositus ei tule liiemmästi vaikuttamaan Suomessa listattujen yhtiöiden toimintaan.

Komission asiakirjan mukaan sellainen henkilö ei voisi olla riippumaton, joka on viimeisen viiden vuoden aikana ollut yhtiön työ- tai toimisuhteessa. Riittävänä karenssiaikana voidaan pitää kolmea vuotta. Komission asiakirja tuntee vain yhden riippumattomuuden käsitteen, kun Suomen uusi Corporate Governance -suositus käsittelee riippumattomuutta yhtiöstä ja toisaalta riippumattomuutta yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista. Suomen ratkaisun onnistuneisuus korostuu tutkittaessa komission asiakirjan valiokuntien jäsenten riippumattomuutta koskevia kohtia.

2.1.4 Direktiiviehdotus osakkeenomistajien oikeuksista

Komissio käynnisti 16.9.2004 konsultaation osakkeenomistajien oikeuksista. Keskuskauppakamari antoi asiasta lausunnon 16.12.2004. Kaikista annetuista lausunnoista on julkaistu yhteenveto⁵³. Konsultaatioon vastanneet olivat tukeneet hanketta yleisesti, mutta olivat kiinnittäneet huomiota tulevien toimenpiteiden toteuttamistapaan ja tarpeeseen linkittää ne EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla muihin aloitteisiin osakkeenomistajien oikeuksista.

Komissio käynnisti 13.5.2005 toisen kuulemismenettelyn, jossa annetuista lausunnoista on myös julkaistu yhteenveto⁵⁴. Keskuskauppakamari antoi asiasta lausunnon 12.7.2005.

⁵³

http://europa.eu.int/comm/internal_market/company/docs/shareholders/consultation-synthesis_en.pdf

⁵⁴

http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/shareholders/consultation2_report_en.pdf

Komissio on 5.1.2006 ehdottanut Euroopan parlamentille ja neuvostolle direktiiviä osakkeenomistajien äänioikeuksien käytöstä yhtiöissä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltiossa ja joiden osakkeet on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyillä markkinoilla, sekä direktiivin 2004/109/EY muuttamisesta⁵⁵. Asian kansallinen valmistelu on käynnissä oikeusministeriössä. Keskuskauppakamari antoi asiasta lausunnon oikeusministeriölle 3.2.2006. Euroopan parlamentti hyväksyi direktiiviehdotuksen muutettuna 15.2.2007 (yhteispäätösmenettely).

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on rajatylittävien yhtiöoikeudellisten äänestyksien esteiden karsiminen ja siten yhteismarkkinoiden toiminnan parantaminen.

Keskuskauppakamarin lausunto 3.2.2006

Keskuskauppakamari pitää hyvänä tavoitteena osakkeenomistajien äänioikeuksien käyttämistä koskevien menettelyjen yhtenäistämistä eri jäsenmaiden listayhtiöissä. Keskuskauppakamari pitää kuitenkin riittävänä toimenpiteenä suosituksen antamista direktiivin asemesta. Lisäksi direktiiviehdotuksen säännökset ovat paikoin tarpeettoman yksityiskohtaisia.

Keskuskauppakamarin lausunto 12.7.2005

Lausunnossa todettiin Komission ehdotuksen vastaavan pääpiirteiltään suomalaista yrityslainsäädäntöä sekä HEX Oyj:n, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton Corporate Governance -suositusta. Keskuskauppakamari kuitenkin kehottaa komissiota harkitsemaan, olisiko suositus direktiiviä parempi tapa edetä asiasa.

Keskuskauppakamarin lausunto 16.12.2004

Vasta julkaistusta HEX Oyj:n, Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton Corporate Governance -suosituksesta johtuen asialla on vain rajallinen vaikutus Suomen yritysmaailmaan. Komissio-

⁵⁵ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fi/com/2005/com2005_0685fi01.pdf

ta kehoitettiin kuitenkin harkitsemaan suosituksen antamista vaihtoehtona direktiiville.

2.1.5 One share, one vote

Euroopan unionin sisämarkkinoiden pääosasto julkisti toukokuussa 2006 tarjouskilpailun ulkoisesta tutkimuksesta, joka koskee EU:n pörssiyhtiöiden omistajuuden ja valvonnan suhteellisuutta, ja joka tunnetaan paremmin tutkimuksena yhden osakkeen ja yhden äänen periaatteesta ("one share, one vote"). Tutkimuksen toimeksianto myönnettiin yhteisesti Sherman & Sterlingille, ISS:lle (Institutional Shareholder Services) ja ECGI:lle (European Corporate Governance Institute). Lisäksi asiasta tehdään vaikutusarviointi. Selvitys valmistunee kevään 2007 aikana.

Komissaari Kyprianou on 12.3.2007 parlamentissa pitämässään puheenvuorossa todennut, että jatkotoimet päätetään selvityksen ja vaikutusarvioinnin perusteella. Parlamentissa on arvosteltu sääntelyn kaavailtua soft law lähtökohtaa, joka tarkoittaa, että asiasta ei säädettäisi sitovaa lainsäädäntöä.

2.1.6 Tilinpäätösdirektiivin muutos: hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien tietojen esittäminen (Corporate Governance Statement)

Ks. lainsäätökatsauksen kohta X.5.3 sivulta 73.

2.2 Ehdotus kolmannen ja kuudennen yhtiöoikeusdirektiivin muuttamiseksi

Komissio on antanut ehdotuksen julkisten osakeyhtiöiden sulautumista ja jakautumista koskevien direktiivien 78/855/ETY ja 82/891/ETY muuttamisesta. Direktiiviehdotuksessa esitetään, että kansallisessa laissa ei saa vaatia sulautumissuunnitelman tarkastamista ja riippumattoman asiantuntijan lausuntoa, jos sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkaat tähän suostuvat. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan jakautumissuunnitelman tarkastamisen ja asiantuntijalausunnon osalta.

Ehdotus on osa EU-lainsäädännön yksinkertaistamista, ja sääntelystä yrityksille aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämistä koske-

vien komission toimintaohjelmien täytäntöönpanoa.

Oikeusministeriö on pyytänyt asiassa lausuntoja U-kirjelmäluonnoksesta. Asian käsittely alkanee neuvoston työryhmässä maaliskuussa. Direktiivi pyritään hyväksymään ensimmäisessä lukemisessa.

Suomessa asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen oikeusministeriöstä.

Keskuskauppakamarin lausunto 20.3.2007

Keskuskauppakamari kannattaa toimenpiteitä, joilla voidaan keventää yhtiöiden hallinnollista taakkaa, kun samalla turvataan osakkeenomistajien ja velkojen asema. Tämän tavoitteen mukaista on luopua vaatimasta kansallista sulautumista tai jakautumista koskevan riippumattoman asiantuntijan lausunnon laatimista, jos kaikki sulautumiseen tai jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden osakkaat siihen suostuvat, kuten direktiiviehdotuksessa esitetään.

Keskuskauppakamari pitää U-kirjelmäluonnosta hyvin valmisteltuna eikä sillä ole huomauttamista luonnoksesta.

2.3 Vihreä kirja vahingonkorvauskanteista kilpailuasioissa

Komissio on julkaissut 19.12.2005 vihreän kirjan vahingonkorvauksista kilpailuasioissa (KOM (2005) 672 lopullinen).

Tavoitteena on parantaa yksityisten mahdollisuuksia saada korvaus kilpailurikkomustilanteissa. Komissio on esittänyt asian toteuttamiseksi ryhmäkannetta muistuttavan joukkokanteen käyttöönottoa kilpailuasioissa.

Komissio on pyytänyt lausuntoja vihreästä kirjasta 21.4.2006 mennessä. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiassa lausuntonsa 26.10.2006⁵⁶.

56

<http://eescopinions.eesc.europa.eu/eescopiniondocument.aspx?language=fi&docnr=1349&year=2006>

Keskuskauppakamarin lausunto 19.4.2006

Kilpailukykyinen talous edellyttää voimassa olevien kilpailusääntöjen tehokasta täytäntöönpanoa sekä viranomaisten toimesta että yksityisoikeudellisesti. Komission perustavoite on siten kannatettava. Yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa vahingonkorvauksella on keskeinen asema. Koko oikeusjärjestyksen näkökulmasta vahingonkorvauksen tärkeimpänä tavoitteena voidaan Suomessa pitää vahingonkorvauksen korvaavaa vaikutusta. Tarkoituksena on, että vahingon aiheuttaja korvaa vahingon kärsijälle tälle aiheuttamansa vahingon.

Oikeusjärjestelmässä vahingonkorvaukselle voidaan asettaa myös muita tavoitteita. Komissio korostaa vihreässä kirjassaan vahingonkorvauksen ehkäisevää vaikutusta. Helpottamalla vahingonkorvauskanteiden käyttöä komissio pyrkii muuttamaan vahingonkorvausta varsinaisen vahingon korvaamisen sijasta varmistamaan perustamissopimuksen kilpailusääntöjen täyttä vaikuttavuutta.

Komission kaavailemat muutokset vahingonkorvauskanteiden käytön helpottamiseksi toisivat merkittäviä muutoksia Suomessa voimassa olevaan vahingonkorvausoikeuteen. Käytännössä ne merkitsisivät vahingonkorvausvelvollisuuden muutosta ankarampaan suuntaan.

Kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyy nykyisin tehokas julkinen seurausjärjestelmä ja sopimusten ja päätösten yksityisoikeudellinen mitättömyys. Nykyiset, niin julkiset kuin yksityisoikeudelliset kilpailusääntöjen rikkomisen seuraamukset muodostavat tehokkaan kokonaisuuden kilpailusääntöjen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Voimassa oleva lainsäädäntö antaa vahingonkärsijöille mahdollisuudet nostaa korvauskanne kilpailuoikeudellisissa yhtäläisillä edellytyksillä kuten muissakin yksityisten välisissä riita-asioissa. Kilpailuasioden asettamiselle tässä suhteessa erityisasemaan komissiolla ei ole perusteita. Riittävinä syinä ei voida pitää käsiteltävien asioiden monimutkaisuutta tai muita asian selvittämiseen liittyviä vaikeuksia. Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti vahingonkorvausoikeuden peruseränteiden muuttamiseen nimenomaan kilpailuoikeudellisten vahingonkorvauskanteiden osalta.

3 Teollis- ja tekijänoikeudet

3.1 Yhteisöpatentti

Ehdotus neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista KOM (2000) 412 lopullinen, 1.8.2000.⁵⁷

Asetuksen tarkoituksena on luoda helppokäyttöinen, edullinen ja oikeudellisesti luotettava eurooppalainen patenttijärjestelmä. Se poistaisi kansallisen patenttisuojan alueellisuutta, joka saattaa vääristää kilpailua. Se soveltuisi erityisen hyvin patentein suojattujen tavaroiden vapaan liikkuvuuden takaamiseen ja tarjoaisi yrityksille mahdollisuuden mukauttaa tuotteidensa tuotanto ja jakelu Euroopan mitakaavaan.

Poliittinen yksimielisyys saavutettiin kilpailukykyneuvostossa 3.3.2003. Yhteisöpatenttia haettaisiin EPO:lta, joka suorittaisi uutuustutkimuksen. Kansallisten virastojen rooli olisi tukea EPO:n toimintaa. Ehdotuksen mukaan perustettaisiin keskitetty immateriaalioikeustuomioistuin, joka käsitelisi muun muassa yhteisöpatentista aiheutuvat loukkaus- ja mitätömyyskanteet vastaajan kielellä.

Asiaa on käsitelty neuvostossa viimeksi 18.5.2004, jolloin asiaan ei löydetty ratkaisua. Ehdotuksen jatkokäsittely on auki. Keskustelua on käyty erityisesti kansallisten patenttinvirastojen asemasta, kielistä, patenttitoimioistuksesta ja yhteisöpatentin suhteesta Euroopan patenttisopimukseen. (ks. alempana kohta 3.4)

Eduskunnan lakivaliokunnan lausunto asiasa⁵⁸ on valmistunut 17.5.2002. Vastuuhenkilöt kauppa- ja teollisuusministeriössä ovat hallitusneuvos Antti Riivari ja ylitarkastaja Heli Honkapää.

3.2 Mallioikeusdirektiivin muuttaminen

Komissio on antanut 14.9.2004 ehdotuksen mallioikeusdirektiivin 98/71/EY muuttamisesta, KOM (2004) 582.⁵⁹

⁵⁷ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2000/fi_500PC0412.pdf

⁵⁸ LaVL 8/2002 vp

⁵⁹ http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0582en01.pdf

Muutos koskee varaosina käytettävien tuotteiden mallisuojaan poistamista. Suomen voimassaolevan lainsäädännön mukaan varaosat voivat saada suojaa enintään 15 vuoden ajaksi, kun muuten suojaa voi saada enintään 25 vuodeksi. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ja käsittely neuvoston työryhmässä alkoi keväällä 2005. Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittely on kesken.

Keskuskauppakamarin lausunto 4.11.2004

Ehdotuksen johdanto ja perustelut on kirjoitettu autoteollisuuden näkökulmasta. Komission ehdotuksen valmisteluun sisältyy myös laaja vaikutusarviointi, jossa edelleen on kuultu vain isoa joukkoa autoteollisuuden ja varaosatutannon yrityksiä. Ongelmalliseksi asian tekee se, että muutosehdotuksen kohteena oleva direktiivi (98/71/EY) ja muutosehdotuksen teksti eivät koske vain autojen varaosia, vaan muitakin vastaavia teknisiä tuotteita, jotka ovat moniosaisia. Tämä käy ilmi muutosehdotuksen liitteinä olevista asiakirjoista, mutta ei kuitenkaan itse muutosehdotuksen tekstistä. Keskuskauppakamari vastustaa muutosehdotuksen hyväksymistä, ellei soveltamisalaa selvästi rajata muutosehdotuksen 14 artiklassa siten, että muutoksen soveltamisala vastaa vaikutusarvioinnin ja perustelujen aluetta. Käytännössä tämä tarkoittaa mallisuojaan poistamista vain autoteollisuuden varaosilta.

3.3 Yhteisöpatenttituomioistuim

Komissio on 23.12.2003 antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi yhteisöpatenttituomioistuimen perustamisesta ja muutoksenhausta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, KOM (2003) 828.⁶⁰ Yhteisöpatenttiasioita käsittelevän tuomioistuimen perustaminen on yhteisöpatenttijärjestelmän keskeinen osa.

Oikeudenkäyntiryhmä on viimeksi kokoonnutun kesäkuussa 2005. Tuomioistuinjärjestelmää koskevien ehdotusten substanssikäsittelyssä ei ole tapahtunut merkittävää edistymistä. Koko hankkeen keskeisin kysymys eli päätös yhteisöpatenttituomioistuimen perustamisesta on edelleen tekemättä (ks. jäljempänä).

⁶⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2003/com2003_0828fi01.pdf

3.4 Komission konsultaatio patenttijärjestelmän kehittämistä

Komissio käynnisti 16.1.2006 julkisen konsultaatiokierroksen koskien patenttijärjestelmän kehittämistä Euroopan unionissa. Konsultaatiokierroksen tarkoituksena on selvittää mahdollisimman laajalti näkemyksiä siitä, miten patenttijärjestelmää tulisi jatkossa pyrkiä kehittämään. Komissio pitää yhteisöpatenttia Euroopan kilpailukyvyyn kannalta edelleen ensisijaisena tavoitteena. Komissio haluaa kuitenkin selvittää eri tahojen näkemyksiä myös muista mahdollisista toimenpiteistä ennen viimeistä pyrkimystä yhteisöpatentin hyväksymiseksi. Näistä toimenpiteistä on tuotu esille eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmän uudistushanke (EPLA) sekä kansallisten patenttilakien osittainen harmonisointi/ patenttien vastavuoroinen tunnustaminen. Konsultaatiolla pyritään myös selvittämään, miten eri tahot näkevät patenttijärjestelmän pääperiaatteet ja mikä merkitys patenteilla ylipäätään on Euroopan tasolla.

Kauppa- ja teollisuusministeriö järjesti 17.2.2006 keskustelutilaisuuden konsultaatiokierrokseen liittyen ja eduskunnan talousvaliokunta kuuli asiantuntijoita aiheesta.

Komissio sai konsultaatiopyyntöön yli 2500 vastausta, joista laadittuja alustavia johtopäätelmiä käsiteltiin komission 12.7.2006 järjestämässä kuulemistilaisuudessa. Lopullinen raportti konsultaation tuloksista julkaistaneen syksyn aikana. Komissio antanee ehdotuksensa jatkotyöstä vuoden loppuun mennessä.

Suomen vastaus konsultaatiopyyntöön laadittiin kauppa- ja teollisuusministeriössä kansallisen konsultaation ja eduskunnan lausunnon pohjalta.

Keskuskauppakamarin lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 27.2.2006

Patenttioikeuden kehittäminen harmonisoinnin

Aineellinen patenttioikeus on käytännössä jo lähes harmonisoitu EU-maiden piirissä Euroopan patenttisopimuksen (EPC) ja Euroopan patenttinviraston (EPO) menettelyssä noudatettavien määräysten kautta. Tietyillä tekniikan aloilla saattaa kansallisissa elimissä olla eroa-

vaisuuksia tulkintalinjoissa. Yksittäisten oikeudellisten ongelma-alueiden osalta harmonisoinnillakaan ei välttämättä korjattaisi varsinaista oikeudellista tulkintaongelmaa luomatta uusia avoimia kysymyksiä. Tietokoneella toteutettuja keksintöjä koskeva direktiiviehdotus on esimerkki ongelmasta, jossa ratkaisuvaihtoehdot olisivat helposti johtaneet vakiintuneen patentointikäytännön muuttumiseen ja uusien oikeudellisten epävarmuuksien synty-miseen. Mikäli EPC:n osalta syntyy tulkinta-ongelmia tai muutospaineita, nämä on mahdollista ratkaista EPC:n jäsenvaltioiden yhteistyöllä.

Yhteisöpatentti

Patenttioikeudet eivät ole tehokkaita ilman toimivaa täytäntöönpanoa ja sen vuoksi järjestelmää tuleekin tarkastella kokonaisuutena ottaen huomioon sekä suojansaanti että oikeudenkäyntimenettely. Yhteisöpatenttia koskevassa jäsenvaltioiden yhteisessä poliittisessa lähestymistavassa omaksutut ratkaisut on tehty pääosin tarkastelemalla patenttijärjestelmää sen hakujärjestelmän kautta. Tämä on johtanut esitykseen, jossa muun muassa kolmannen oikeuksista on pyritty huolehtimaan patenttien hakujärjestelmän piirissä. Lähestymistapa ei täytä asetusehdotuksen antamisen yhteydessä järjestelmälle asetettuja tavoitteita.

Patenttien hakujärjestelmää tulisi tarkastella ensisijaisesti patenttijärjestelmän käyttäjien kannalta. Monien yritysten ja toimialojen kannalta kaikki jäsenvaltiot kattava patenttisuoja ei ole välttämätöntä. Usein patentointi suoritetaan vain strategisesti merkittävissä kohde-maissa. EPO toimii tällä hetkellä kolmen virallisen käsittelykielen kanssa, mutta valtaosa hakemuksista tehdään ja käsitellään englanniksi. Yhteisöpatenttiasetuksen osalta olisi järkevintä käyttää vain englanninkieltä hakuprosessissa ja väitemenettelyssä. Tätä lähestymistapaa tukee myös se, että monet relevantit patenttijulkaisut ovat Euroopan ulkopuolisissa patenttijärjestelmien tietokannoissa, jolloin tietoja ei kuitenkaan ole saatavilla kaikkien jäsenvaltioiden virallisilla kielillä. Esitys patentointivaatimusten kääntämisestä on väkinäinen kompromissi, jolla luodaan enemmän viiveitä ja epävarmuutta kuin edistetään teknisen alan tietämyksen lisääntymistä.

Tuomioistuinmenettelyssä, jossa patenttijärjestelmän ulkopuoliset tahot voivat joutua osallisiksi patenttioikeudenkäynteihin, on kiinnitettävä huomiota oikeusturvanäkökohtiin. Näitä ovat ainakin oikeuden kohtuullinen saatavuus ja menettelyn riittävä läheisyys. Yhdessä jäsenvaltiossa toimivan yrityksen kannalta on kohtuutonta, jos yritys voi joutua vastaajaksi ulkomailla pidettävään oikeudenkäyntiin kotimaassa tapahtuneen loukkauksen johdosta. Uusilla menettelyillä ei tule lisätä yritysten eriarvoisuutta suhteessa toisiinsa.

Lainkäyttöjärjestelmää koskevissa ratkaisuisa tulee ottaa huomioon myös järjestelmän tehokkuus ja oikeusvarmuus. Vaikka oikeudenkäynti käytäisiin jäsenvaltion alueella, voisi olla perusteltua luoda hallinnollisesti keskitetty tuomioistuin huolehtimaan ratkaisulinjan pysyvyydestä. Toinen lähestymistapa voisi olla perustaa ratkaisusuosituksia antavan elin, jolta kansalliset tuomioistuimet voisivat pyytää tulkintaohjeita yksittäisessä riita-asiassa. Tällöin menettely voisi perustua EPO-kielten tai mieluiten pelkän englannin käyttämiseen, koska asianosaiset eivät joutuisi lähtökohtaisesti olemaan suoraan yhteydessä tähän orgaaniin.

Oikeudenkäyntijärjestelmä patenttitapauksissa

Lainkäytön tulisi tapahtua lähellä osapuolia ja erityisesti vastaajaa. Lisäksi vastaajalla tulisi olla mahdollisuus käyttää oman kotivaltionsa tai loukkausvaltion virallista kieltä. Eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmän uudistushanke (EPLA) voitaisiin ehkä parhaiten toteuttaa perustamalla tulkintasuosituksia antavan elin.

Pidemmällä aikajänteellä yhteisöpatenttien ja eurooppapatenttien ratkaisut tulisi tehdä samassa toimielimessä, koska Eurooppaan ei kannata perustaa kahta uutta ylikansallista oikeudenkäyntimenettelyä patenttioikeuden alalla. Lisäksi samat tulkintaerimielisyydet, jotka nyt liittyvät kansallisten virastojen ja tuomioistuinten tulkintalinjoihin, voisivat tulevaisuudessa liittyä kahteen eri perusteella eurooppalaisia patenttituomioita antaviin tuomioistuimiin.

3.5 Immateriaalioikeuksien sanktioita koskeva direktiiviehdotus

Komissio antoi heinäkuussa 2005 direktiiviehdotuksen, jonka tarkoituksena oli yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden määräämiä seuraamuksia immateriaalirikoksissa. Komissio antoi asiassa toukokuussa 2006 korvaavan direktiiviehdotuksen (KOM (2006)168), johon ei enää liity neuvoston puitepäätöstä.

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää direktiiviä teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta (2004/48/EY), joka koskee yksityisoikeudellisia ja hallinnollisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Nyt ehdotetulla direktiivillä annettaisiin määräykset rikosoikeudellisista toimenpiteistä tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Direktiiviehdotuksessa on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säätämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä ja rangaistusten vähimmäistasosta. Lisäksi komissio ehdottaa säännöksiä menettämisseuraamuksista ja jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ja neuvoston puitepäätökseksi (teollis- ja tekijänoikeusrikoksista) on annettu eduskunnalle 17.11.2005 (U/39 2005).

Eduskunnan lakivaliokunnan lausunto 3.3.2006 (LaVL 2/2006) asiassa.

Asiaa käsitellään neuvoston työryhmässä keväällä 2007.

4 Työoikeudet

4.1 Vuokratyöntekijät

Ehdotus direktiiviksi vuokratyöntekijöiden työehtoista KOM (2002) 149 lopullinen annettiin 20.3.2002.⁶¹ Muutettu direktiiviehdotus vuokratyöntekijöiden työehtoista KOM (2002) 701 lopullinen, 28.11.2002.⁶²

⁶¹ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/fi_502PC0149.pdf

⁶² http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2002/com2002_0701fi01.pdf

Direktiivin tarkoituksena on parantaa vuokratyön laatua takaamalla syrjimättömyyden periaatteen noudattaminen vuokratyöntekijöihin nähden, sekä luoda vuokratyövoiman käytölle asianmukaiset puitteet työmarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja työllisyyden edistämiseksi.

Neuvostossa on vallinnut laaja yhteisymmärrys vuokratyöntekijöiden työehtoja koskevan direktiivin tarpeellisuudesta. Valtuuskuntien näkemykset lainsäädännöstä, sääntelytarpeesta, työmarkkinaosapuolten tehtävästä sekä vuokratyön suhteellisesta merkityksestä ja erityispiirteistä jäsenvaltioissa poikkesivat kuitenkin toisistaan.

Neuvosto kävi periaatekeskustelun ehdotuksesta 4.10.2004. Keskustelussa käsiteltiin lähinnä edelleen avoinna olevaa kysymystä vuokratyöntekijöiden yhtäläisestä palkkauksesta ja työehtoista. Keskustelussa todettiin, että asian käsittelyä on jatkettava, jotta neuvostossa voitaisiin saavuttaa kaikkien valtuuskuntien hyväksyttävissä oleva kompromissiratkaisu. Asiaa viivästyttää se, että monet jäsenmaat haluavat kohdalleen poikkeuksia tasapuolisen kohtelun periaatteen osalta.

Valmistelusta Suomen osalta vastaa vanhempi hallitussihteeri Päivi Kantanen.

4.2 Työaikadirektiivin tarkistaminen

Komissio on antanut 22.9.2004 EU:n laajuisen kuulemiseen perustuvan ehdotuksen, jolla työaikadirektiivin keskeiset kohdat saataisiin ajan tasalle, KOM (2004) 607 lopullinen.⁶³ Kyse on toisiinsa liittyvien toimenpiteiden laajasta paketista, jossa pääperiaate eli työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojeleminen säilyy ennallaan ja jossa lisäksi vastataan Euroopan laajuisen modernin talouden asetamiin vaatimuksiin.

Suurimmat muutokset koskevat seuraavia kysymyksiä:

- viikoittaisen enimmäistyöajan laskemisen vertailujakso pidennetään 12 kuukaudeksi,

⁶³ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0607fi01.pdf

- käsitteiden 'päivystysjakso' ja 'päivystysaika, jona ei työskennellä' lisääminen,
- mahdollisuus poiketa viikoittaista enimmäistyöaikaa koskevista säännöksistä (opt-out -säännös).

Yksilöllinen 48 tunnin työviikosta poikkeaminen (opt-out -järjestely) tulee siis olemaan edelleen mahdollinen, mutta siihen sovelletaan aiempaa tiukempia ehtoja väärinkäytön estämiseksi. Jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus pidentää enintään 48 tunnin työviikon laskennassa käytettävää vertailukautta 4 kuukaudesta vuoteen. Päivystyksessä muuhun kuin työskentelyyn käytettyä aikaa ei lasketa työajaksi, ja korvaava lepoaika myönnetään 72 tunnin kuluessa.

Neuvosto kävi alustavan näkemysten vaihdon ehdotuksesta 4.10.2004. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti ehdotukseen, koska se parantaisi oikeusvarmuutta kyseisellä alalla.

Parlamentti antoi ensimmäisen käsittelyn lausuntonsa 11.5.2005, jonka pohjalta komissio antoi 31.5.2005 uuden ehdotuksen. Neuvosto tarkasteli asiaa 8.12.2005. Tuolloin ei asiasta voitu päästä kattavaan sopimukseen jäsenvaltioiden työmarkkinatilanteiden erojen ja uusien säännösten mutkikkuuden vuoksi.

Neuvosto käsitteli asiaa uudelleen 1.6.2006 sekä 7.11.2006. Määräenemmistöä vaativaan ratkaisuun ei kuitenkaan vielääkään päästy. Erimielisyydet liittyvät erityisesti opt-out -säännöksen olemassaoloon.

5 Kirjanpito ja tilintarkastus

5.1 Lakisääteistä tilintarkastusta koskeva kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäateisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta eli niin sanottu tilintarkastusdirektiivi annettiin 17.5.2006. Direktiivi julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 9.6.2006 ja se tuli voimaan 29.6.2006. Direktiivi korvaa nykyisen tilintar-

kastuslain taustalla olevan 8. yhtiöoikeudellisen direktiivin, joka on vuodelta 1984. Uudella tilintarkastusdirektiivillä tavoitellaan pitkälle menevää, joskaan ei täydellistä tilintarkastussäännösten harmonisointia. Jäsenvaltiot saavat asettaa direktiiviä tiukempia vaatimuksia kansallisessa lainsäädännössä, ellei direktiivin yksityiskohtaisissa säännöksissä nimenomaisesti edellytetä muuta. EU:n jäsenvaltioilla on sen jälkeen 24 kuukautta aikaa täytäntöönpanoon. Seuraavassa on yhteenveto direktiivin säännöksistä luvuittain.

1 luku: Kohde ja määritelmät

Uusi direktiivi on laaja-alaisempi kuin nykyinen direktiivi. Uusi direktiivi edellyttää velvoittavia säännöksiä tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten tilintarkastusta pienten yritysten rajat⁶⁴ ylittävissä osakeyhtiöissä ja sellaisissa henkilöyhtiöissä, joiden yhtiömiehenä on osakeyhtiö. Muilta osin jäsenvaltiot voivat itse määritellä soveltamisalan rajat. Direktiivissä määritellään "tilintarkastaja", "tilintarkastustoimisto", "konsernin tilintarkastaja", "tilintarkastusketju", "toimivaltaiset viranomaiset", "kansainväliset tilintarkastusstandardit", "kansainväliset tilinpäätösstandardit" ja muut keskeiset termit.

2 luku: Hyväksyminen, jatkuva koulutus ja vastavuoroinen tunnustaminen

Tilintarkastajien hyväksymisessä vaaditaan hyvän maineen ohella edelleen koulutusta, käytännön harjoittelua ja ammattitutkinnon suorittamista. Direktiivissä on ajanmukainen luettelo niistä oppiaineista, jotka on sisällytettävä tilintarkastajan ammattitutkinnon teoreettiseen osaan (Suomessa opintovaatimuksiin). Uusia aineita ovat kansainväliset tilinpäätösstandardit, kansainväliset tilintarkastusstandardit, ammattiosaaminen sekä ammattietiikka ja riippumattomuus. Tilintarkastajien on osallistuttava jatkuvaan koulutukseen. Hyväksytyjen tilintarkastusyhteisöjen hallintoelinten kokoonpanoa ja määräysvallan käyttöä koskevia vaatimuksia lievennetään. Toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty tilintarkastaja on rinnastettava kotimaassa hyväksytyyn tilintarkastajaan.

⁶⁴ Pienyrityksen tunnusluvut eivät saa ylittää kahta kolmesta seuraavasta kriteeristä: 1) liikevaihto 7,3 miljoonaa € 2) taseen loppusumma 3,65 miljoonaa € 3) työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 50.

3 luku: Rekisteröinti

Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltioissa on sähköinen rekisteri hyväksytyistä tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä. Kullakin on oltava oma rekisterinumero. Rekisterissä on oltava direktiivissä luetellut tiedot. Myös EU:n ulkopuolelta kolmansista maista tulevia tilintarkastajia tietyin edellytyksin rekisteröidään ja valvotaan jäsenvaltioissa.

4 luku: Ammattietiikka, riippumattomuus, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja salassapitovelvollisuus

Direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot huolehtimaan siitä, että tilintarkastajilla on eettiset säännöt. Niiden on sisällettävä ainakin ammattietikaan kuuluva yleisen edun mukainen tehtävä, rehellisyys, objektiivisuus, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus. Tilintarkastajan riippumattomuudelle direktiivi asettaa useita vaatimuksia. Tilintarkastajalla on direktiivin mukaan velvollisuus arvioida riippumattomuuttaan viiden erilaisen uhkan avulla. Tarvittaessa tilintarkastajan on sovellettava varotoimia riippumattomuuden turvaamiseksi. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki tiedot ja asiakirjat, jotka tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö saa käyttöönsä lakisäätteistä tilintarkastusta suorittaessaan, suojataan riittävällä luottamuksellisuutta ja salassapitovelvollisuutta koskevilla säännöillä. Tilintarkastajan palkkio ei saa määräytyä tarkastettavalle yhteisölle tarjottavien oheispalvelujen perusteella eivätkä palkkiot saa olla ehdollisia.

5 luku: Tilintarkastusstandardit ja tilintarkastajan raportointi

EU:n komissiolla on niin sanotun komitologiamenettelyn avulla mahdollisuus hyväksyä tilinpäätöksen tilintarkastusta koskevia kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (ISA-standardit). Komissio voi myös antaa eurooppalaisen tilintarkastuskertomusmallin, joka voi olla muukin kuin ISA 700 -standardin mukainen. Komitologiamenettely on edellyttänyt uuden toimielimen perustamista (Audit Regulatory Committee) komission yhteyteen. Direktiivin voimaantulon jälkeen jäsenvaltioilla on rajalliset mahdollisuudet vaatia kansallisten tilintarkastusstandardien noudattamista.

Konsolidoitujen tilinpäätösten (konsernitilinpäätösten) tilintarkastuksesta direktiivi sisältää säännöksen, jonka mukaan konsernin tilintarkastaja on täysimääräisesti vastuussa konsolidoidusta tilinpäätöksestä annettavasta tilintarkastuskertomuksesta.

6 luku: Laadunvarmistus

Jokaisessa jäsenvaltiossa on oltava tilintarkastuksen laadunvarmistusjärjestelmä. Laadunvarmistuksen on täytettävä direktiivin vaatimukset, jotka koskevat muun muassa riittäviä resursseja, riippumatonta rahoitusta ja organisoitintapaa sekä asiantuntevia laaduntarkastajia. Laaduntarkastus on tehtävä vähintään kuuden vuoden välein. Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajien laaduntarkastus on tehtävä kolmen vuoden välein.

7 luku: Tutkinta ja seuraamukset

Tilintarkastajien tekemien virheiden varalta jäsenvaltioissa on oltava tehokas valvonta- ja seuraamusjärjestelmä. Hyväksymisen peruuttamisen on kuuluttava sanktiovalikoimaan. Sanktioiden on oltava julkisia.

Direktiivillä ei harmonisoida tilintarkastajan vahingonkorvausvastuuta. EU:n komissio on teettänyt syyskuussa 2006 valmistuneen, London Economics:n valmistaman selvityksen tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta jäsenvaltioissa, vastuuperusteiden vaikutuksesta tilintarkastukseen eurooppalaisilla pääomamarkkinoilla, vakuutusehdoista ja vahingonkorvausvastuun taloudellisista rajoituksista. Komissio antaa myöhemmin mahdollisesti suosituksia jäsenvaltioille tilintarkastajan korvausvastuun sääntelystä.

8 luku: Julkinen valvonta ja jäsenvaltioiden väliset sääntelyjärjestelmät

Direktiivi velvoittaa huolehtimaan tehokkaasta ja riippumattomasta tilintarkastusalan yleisestä valvonnasta (public oversight). Direktiivi sisältää alan valvontaa koskevia periaatteita ja käytännön toimintaohjeita.

Julkisen valvontajärjestelmän on oltava muiden kuin tilintarkastusammattilaisten määräysvallassa. Julkinen valvontajärjestelmä on vastuussa tilintarkastajien hyväksymisestä,

rekisteröimisestä, eettisten sääntöjen käyttöön ottamisesta, tilintarkastustoimistojen sisäisestä laadunvalvonnasta, jatkuvasta koulutuksesta, laadunvarmistuksesta sekä tutkinta- ja kurnpitojärjestelmistä. Julkisen valvonnan on oltava asiantuntevaa, avointa ja julkista, mutta julkisen valvonnan tehtävissä toimivia henkilöitä koskee myös salassapitovelvollisuus. Järjestelmään kuuluu vuosittaisten toimintasuunnitelmien ja toimintakertomusten julkaiseminen. Direktiivi velvoittaa julkisen valvontajärjestelmän toimielimet kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon muiden jäsenvaltioiden valvontajärjestelmien toimielinten kanssa.

Valvontayhteistyön kehittämiseksi komissio on päätöksellään 14.12.2005 perustanut uuden toimielimen, EGAOB:n (European Group of Auditors' Oversight Bodies), joka on aloittanut toimintansa. Sen jäsenet ovat EU:n jäsenvaltioiden hyväksytyjen tilintarkastajien valvonnasta vastuussa olevien toimielinten edustajia. EGAOB:n tehtävänä on myös edistää jäsenvaltioiden tilintarkastusalan valvontaelinten yhteistyötä ja tietojen vaihtoa.

9 luku: Nimeäminen ja erottaminen

Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö on nimeävä tehtävään yhtiökokouksessa. Jäsenvaltiot voivat säätää myös muunlaisia nimeämissenettelyitä, jos tilintarkastajan riippumattomuus turvataan. Tilintarkastajan saa erottaa vain asiallisilla perusteilla. Tilintarkastajan eroamisesta ja erottamisesta kesken toimikauden on annettava selostus valvontaviranomaiselle.

10 luku: Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevat erityissäännökset

Yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastajia koskevat muita tiukemmat säännökset. Yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat ainakin julkisesti noteeratut yritykset, luottolaitokset ja vakuutusyritykset. Tällaisten yritysten tilintarkastajien ja tilintarkastustoimistojen on julkaistava vuosittain läpinäkyvyysraportti, jossa on annettava tietoa muun muassa tilintarkastustoimiston omistuksesta, hallintoelimestä, hallintorakenteesta, tilintarkastusketjusta, asiakkaista, tilintarkastustoimiston soveltamasta riippumattomuus-

käytännöstä, saaduista tilintarkastuspalkkioista ja partnereiden palkkioiden perusteista.

Tarkastusvaliokunta (audit committee) tulee pääosin pakolliseksi julkisesti noteerattuihin ja muihin yleisen edun kannalta merkittäviin yhteisöihin. Direktiiviehdotukseen käsittelyn aikana tehdyt poikkeusmahdollisuudet kuitenkin vesittävät tehokkaasti vaatimusta. Direktiivi mahdollistaa myös sen, että osakeyhtiön hallitus tietyin edellytyksin hoitaa tarkastusvaliokunnan tehtävät, eikä erillistä tarkastusvaliokuntaa tarvitse asettaa.

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön päävastuullista tilintarkastajaa on vaihdettava vähintään seitsemän vuoden välein. Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajana toimivan tilintarkastustoimiston laadun- tarkastus on tehtävä kolmen vuoden välein.

11 luku: Kansainvälisiä näkökohtia

Direktiivi sisältää säännökset kolmansista (EU:n ulkopuolista) maista tulevien tilintarkastajien hyväksymisestä, rekisteröinnistä ja valvonnasta. Jäsenvaltiot voivat päättää hyväksymistä ja valvontaa koskevista poikkeuksista, jos kolmannen maan hyväksymis- ja valvontajärjestelmää voidaan pitää samanarvoisena jäsenvaltion järjestelmän kanssa. Jäsenvaltio voi vastavuoroisesti tunnustaa kolmannen maan laadunvalvontajärjestelmän. Direktiivi käsittelee valvontayhteistyötä kolmansien maiden viranomaisten kanssa. Käytännössä valvontayhteistyötä voidaan tehdä esimerkiksi USA:n PCAOB:n (Public Company Oversight Board) kanssa. Poikkeuksellisesti jäsenvaltiot voivat direktiivin mukaan sallia, että tilintarkastajat luovuttavat suoraan kolmannen maan valvontaviranomaiselle tilintarkastajan työpapereita ja muita dokumentteja.

12 luku: Siirtymä- ja loppusäännökset

Luku sisältää säännökset komissiota avustavasta *Audit Regulatory Committeesta*. Komissio voi tehdä muun muassa päätöksiä tilintarkastuksessa velvoittavista ISA-standardeista, laadunvarmistuksesta ja tilintarkastajien eettisistä säännöistä. Komissio voi vaikuttaa jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden suhteisiin ja yhteistyöhön tilintarkastusalan sääntelyssä. Siirtymä- ja loppusäännökset sisältävät myös tilinpäätösdirektiivien muutoksia, muun muas-

sa tilintarkastuspalkkioiden ja muiden tilintarkastajan veloittamien palkkioiden julkistamisvelvollisuuksista.

5.2 IAS-/IFRS-standardien hyväksyntä

Komissio hyväksyi syyskuussa 2006 IFRIC 8 –tulkinnan (IFRS 2:n soveltamisala) ja IFRIC 9 –tulkinnan (kytkettyjen johdannaisten uudelleenarviointi).

Toukokuussa 2006 komissio hyväksyi muutokset IAS 21-standardiin, joka liittyy aiheeseen valuuttakurssien muutosten vaikutus – nettosijoitus ulkomaiseen yksikköön, sekä IFRIC 7 –tulkinnan (tilinpäätöksen oikaisemiseen perustuvan lähestymistavan soveltaminen IAS 29:n Taloudellinen raportointi hyperinflaatiomaissa mukaisesti).

5.3 EU:n komission tilinpäätösdirektiivien 2006/46/EY -muutosdirektiivi

Komissio hyväksyi 14.6.2006 tilinpäätösdirektiivien 2006/46/EY -muutosdirektiivin. Direktiivin tavoitteena on vahvistaa EU:n lainsäädännössä luottamusta eurooppalaisten yhtiöiden julkaisemiin tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin. Direktiivissä on neljä pääkohtaa.

1) Hallituksen jäsenten kollektiivinen vastuu tilinpäätösten ja muun yhtiön julkistaman taloudellisen informaation oikeellisuudesta sekä jäsenvaltioiden velvollisuus tehostaa tätä riittävillä sanktioilla.

2) Lähipiirtransaktioiden julkistamisvelvollisuus, joka laajentaa IAS-sääntöihin sisältyvän velvollisuuden myös noteeraamattomiin yhtiöihin. Julkistamisvelvollisuudelle asetetaan eräitä tarkentavia kriteereitä ja jäsenmailla on mahdollisuus säätää poikkeuksia pienten ja keskisuurten yhtiöiden kohdalla.

3) Taseen ulkopuolisten järjestelyjen julkistamisvelvollisuus.

4) Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien tietojen esittäminen (Corporate Governance statement) noteerattujen yhtiöiden toimintakertomuksissa. Lausuman tulee sisältää keskeinen corporate governance -informaatio, joka direktiivin mukaan sisältää mm. viittauksen kansalliseen corporate governance –

koodiin, kuvauksen sen noudattamisesta tai siitä poikkeamisesta sekä kuvauksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan pääpiirteistä suhteessa taloudelliseen raportointiin. Lisäksi sen tulee sisältää tieto yhtiökokouksesta ja osakkeenomistajan oikeuksista, toimielinten ja valiokuntien kokoonpanosta ja toiminnasta, merkittävistä suorista ja epäsuorista osakeomistuksista, äänioikeusrajoituksista, toimielinten nimittämisestä, yhtiöjärjestyksen muuttamista koskevista säännöistä ja toimielinten jäsenten toimivallasta, erityisesti osakkeiden liikkeeseenlaskua ja omien osakkeiden hankintaa koskevasta toimivallasta.

Jäsenvaltiot voivat sallia corporate governance –lausuman sisällyttämisen myös yhdessä toimintakertomuksen kanssa julkaistavaan erilliseen kertomukseen.

Lisäksi direktiivissä tarkistetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevien helpotusten raja-arvoja taseen loppusumman ja nettoliikevaihdon osalta. Raja-arvoa pienten yritysten taseen loppusummalle korotettiin 3 650 000 eurosta 4 400 000 euroon ja nettoliikevaihdolle 7 300 000 eurosta 8 800 000 euroon. Keskisuurten yritysten osalta raja-arvoa taseen loppusummalle korotettiin 14 600 000 eurosta 17 500 000 euroon. Raja-arvo nettoliikevaihdolle korotettiin 29 200 000 eurosta 35 000 000 euroon.

Suomessa lainvalmistelutyöt alkanevat syksyllä 2007.

6 Verotus

6.1 Arvonlisäverotus

EU:ssa on vireillä useita arvonlisäverotusta koskevia hankkeita. Uusi arvonlisäverodirektiivi, jolla korvattiin vanha ns. kuudes arvonlisäverodirektiivi (2006/112/EY), tuli voimaan 1.1.2007. Vaikka direktiivi on kokonaan uudistettu, asialliset muutokset ovat vähäisiä.

EU:n ns. arvonlisäveropaketti sisältää kolme merkittävää hanketta:

- arvonlisäverovelvoitteiden yksinkertaistaminen;
- palvelujen verotuspaikkasäännösten uudistaminen;

- sähköisten palvelujen erityisjärjestelmän jatkaminen.

Kaikkia edellä mainittuja hankkeita pyritään viemään eteenpäin, mutta edistyminen on hyvin hidasta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että edistystä saattaa tapahtua lähiaikoina arvonlisäverovelvoitteiden yksinkertaistamisen osalta.

Laajalti EU:ssa huomiota saanut hanke liittyy veropetosten (fraud) torjuntaan. Saksa ja Itävalta ovat voimakkaasti ajaneet ratkaisua ongelmaan käännetyllä verovelvollisuudella. Tällä järjestelmämuutoksella pyritäisiin estämään erityisesti yhteisökauppaan liittyviä ns. karusellipetoksia. Muut EU-jäsenmaat, Suomi mukaan lukien, ovat vastustaneet hanketta. Käännetty verovelvollisuus mahdollistaisi uusia petosmuotoja, minkä lisäksi se aiheuttaisi lisääntyneitä hallinnollisia kustannuksia sekä verohallinnolle että verovelvollisille. Saksan ja Itävallan hanke ei tällä hetkellä näyttäisi etenevän, mutta se hidastaa muiden uudistusten tekemistä.

Keskuskaupakamari pitää tärkeänä EU-tasolla olevan arvonlisäverojärjestelmän selkeyttä ja toimivuutta. Suomen arvonlisäverolaki tulisi uudistaa, jolloin olisi erityisesti huolehdittava siitä, että laki täyttää EU:n asettamat vaatimukset.

Tietoja arvonlisäveroasioiden käsittelyvaiheista löytyy internet-osoitteesta http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/vat/key_documents/index_en.htm

6.2 Yritysverotus

Komission tiedonanto yhtiöverotuksesta: kohti sisämarkkinoita ilman veroesteitä, KOM (2001) 582 lopullinen.

Komissio antoi 23.10.2001 neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle yhtiöverotusta koskevan tiedonannon. Tiedonantoon sisältyvässä yritysverotutkimuksessa on selvitetty tosiasiallisia yritysveroasteita 15 jäsenvaltiossa. Havaintona oli, että efektiiviset yritysveroasteet poikkeavat maasta toiseen huomattavan paljon. Toisena selvityskohteena oli sisämarkkinoiden veroesteiden

kartoitus ja toimenpidesuositukset niiden poistamiseksi.

Komissio hyväksyi 24.11.2003 tiedonannon, Sisämarkkinat ilman yhtiöverosteita – saavutuksia, toteuttamisvaiheessa olevia aloitteita ja jäljellä olevia haasteita, KOM (2003) 726.

Komissio arvioi nykyisen yhtiöverotusta koskevan strategian toteutumista tarkastelemalla konkreettisia ja kohdennettuja toimenpiteitä sekä toisaalta "kokonaisvaltaisia lähestymistapoja" koskevaa pitkän aikavälin työtä. Pitkän aikavälin työhön, johon kuuluu EU:n yhteisen yhtenäistetyn veropohjan luominen, komissio luo yleiskatsauksen ja ehdottaa, että jäsenvaltiot toteuttavat pk-yrityksiin sovellettavan kokeellisen hankkeen, joka perustuu kotivaltiossa tapahtuvan verotuksen periaatteeseen.

Tiedonantojen jälkeen prosessi on jatkunut mm. eräillä lisäselvityksillä sekä keskusteluilla jäsenvaltioiden ja eri eturyhmien kesken. Myös yritysjärjestelydirektiiviin on tehty joitakin muutoksia (2005/19/EY).

Joulukuussa 2005 komissio hyväksyi tiedonannon, Tackling the corporation tax obstacles of small and medium-sized enterprises in the Internal Market - outline of a possible Home State Taxation pilot scheme, COM (2005) 702. Komissio esittää jäsenvaltioille vapaaehtoista kokeilua, jossa useammassa EU-valtiossa toimivat pienet ja keskisuuret yritykset voisivat laskea verotettavan tulonsa emoyhtiön kotivaltion lainsäädännön mukaisesti. Kokeilu kestäisi viisi vuotta.

Syksyllä 2004 komissio perusti työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella yhtenäinen yritysveropohja (common consolidated corporate tax base) EU:n alueella toimivia konserneja varten. Työryhmän työ on luonteeltaan teknistä, eikä jäsenvaltioilta tässä vaiheessa edellytetä poliittista sitoutumista hankkeeseen. Työryhmä on perustanut alatyöryhmiä, jotka valmistelevat tiettyjä verotuksen osa-alueita, esimerkiksi poistojärjestelmää. Työryhmän määräajaksi on kaavailtu kolme vuotta.

Komissio antoi 5.4.2006 yhteisen veropohjan järjestelmästä tiedonannon (COM (2006) 157 final). Tiedonannossa esitellään veropohjatyöryhmälle asetettuja tavoitteita, työn organi-

sointia, keskeisimpiä sisältökysymyksiä ja työryhmän tulevaisuuden tavoitteita. Tulevan veropohjamallin tulisi olla yhtiöille vapaaehtoista. Veropohjamallin tulisi niin ikään olla itsenäinen ilman, että sitä olisi esimerkiksi sidottu IFRS-normistoon.

Yhtenäisen konsolidoidun eurooppalaisen yhteisöveropohjan (CCCTB) synnyttäminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi tehtäväksi. Moni keskeinen asiaryhmä on edelleen sopimatta. Tällä hetkellä ei näytä todennäköiseltä, että hanke olisi valmis toteutettavaksi suunnitellussa laajuudessa vuoden 2008 alusta.

Tietoa yritysveroasioiden käsittelyvaiheista löytyy internet-osoitteesta http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/company_tax/index_en.htm

7 Energia ja ilmasto

7.1 Vihreä kirja Eurooppalaisen energiahuollon turvaamisesta

Euroopan komissio on julkaissut 8.3.2006 vihreän kirjan Eurooppalaisen energiahuollon turvaamisesta (KOM (2006) 105). Energiapoliittisen ympäristön muuttumisen seurauksena Komissio pitää tarpeellisena luoda Euroopan energiapolitiikan. Vihreän kirjan toivotaan auttavan eurooppalaisen toimivan energiapolitiikan luomisessa.

Ongelmina nähdään muun muassa se, että tämänhetkinen tuontien energia kattaa 50% energian tarpeesta Euroopassa. Energian hinta nousee jatkuvasti. Asiaan liittyy myös kasvihuoneilmiön aiheuttama ilmaston lämpenemiskysymys.

Neuvoston energiatyöryhmä on käsitellyt asiaa keväällä 2006, ja neuvosto on käsitellyt asiaa 8.6.2006. Asia on ollut alueiden komitean käsittelyssä 11.10.2006. Euroopan parlamentti on 14.12.2006 antamassaan päätöslauselmassaan⁶⁵ antanut konkreettisia toimenpide-ehtotuksia Eurooppa-neuvostolle ja

⁶⁵ Päätöslauselma on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?sessionid=D61B127557A2AD5B431E7ADC7D5242A5.node1?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0603+0+DOC+XML+V0//FI>

komissiolle. Euroopan parlamentti pitää myönteisenä komission vihreää kirjaa "Euroopan strategia kestävän, kilpailukykyisen ja varman energiahuollon turvaamiseksi", mutta korostaa myös tarvetta ottaa huomioon suurten maailmanlaajuisten energiamaarkkinoiden alati muuttuvat olosuhteet.

Keskuskauppakamari kannattaa Euroopan energiapolitiikan luomista.

7.2 Vihreä kirja energiatehokkuudesta

Komissio on julkaissut 22.6.2005 vihreän kirjan energiatehokkuudesta (KOM (2005) 265 lopullinen). Tavoitteena on Euroopan energiatehokkuuden parantaminen 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä.

Alueiden komitea on antanut asiasta lausuntonsa 16.2.2006. Komissio on tämän jälkeen pyytänyt kansallisia kannanottoja asiaan.

Euroopan parlamentti on antanut asiassa päätöslauselman⁶⁶ 1.6.2006.

7.3 Yhteisön ilmastostrategia

Komissio on antanut yhteisön ilmastostrategian luomiseksi tiedonannon KOM (2005) 35 lopullinen. Euroopan parlamentti on antanut asiassa päätöslauselman 1.12.2005.

EU:n tulee Kioton sopimuksen mukaisesti vähentää kasvihuonepäästöjä vuoteen 2012 mennessä 8% alle vuoden 1990 tason. Sopimuksen toteuttamiseksi komissio on aloittanut yhteisön ilmasto-ohjelman päivittämisen. Komissio on näin ollen mm. kehottanut jäsenmaita vähentämään vuoteen 2020 mennessä kasvihuonekaasuja 20 prosentilla vuoden 1990 tasoon nähden.

8 Muut hankkeet

8.1 Komission vihreä kirja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksista sekä

⁶⁶ Päätöslauselman pohjana oleva mietintö on luettavissa osoitteessa

<http://www.europarl.europa.eu/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2006-0160+0+DOC+XML+V0//FI&L=FI&LEVEL=2&NAV=S&LSTDOC=Y>

julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta yhteisön oikeudesta

Komission 30.4.2004 julkaisema vihreä kirja koskee kysymyksiä, jotka liittyvät julkisten hankintojen ja muun yhteisöoikeuden soveltamiseen julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksissa. Vihreässä kirjassa käsitellään mm. miten julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevia säännöksiä tulisi soveltaa yksityisen kumppanin valinnassa, kumppanuussopimusten sisällöstä päätettäessä, julkisen ja yksityisen sektorin yhteisten yritysten perustamisessa sekä julkisten yritysten siirtämisessä yksityisten yritysten valvontaan. KOM (2004) 327 lopullinen.⁶⁷

Komissio on käynnistänyt vihreällä kirjalla kuulemisen, jossa pyritään selvittämään jäsenvaltioissa käytössä olevia julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusjärjestelyjä sekä kartoittamaan yhteisölainsäädännön kehittämistarpeita.

Alueiden komitea on antanut asiassa lausuntonsa 17.11.2004. Komitea katsoo, ettei yhteisön tule tässä vaiheessa antaa kumppanuutta koskevaa lainsäädäntöä, koska "julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden" käsitettä ei ole selvästi määritelty. Lisäksi yrityksen siirtäminen julkiselta sektorilta yksityiselle kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Lopuksi komitea korostaa, että asiaa ei tule tarkastella vain kilpailunäkökulmasta, vaan on otettava huomioon myös demokratianäkökohdat, joiden tulee ilmentää kansalaisten vaatimuksia.

Alueiden komitea on antanut lausuntonsa⁶⁸ koskien julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksia sekä julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevaa yhteisön oikeutta (KOM (2005) 569) 12.10.2006.

Suomessa asiaa käsittelee Valtioneuvoston selvitys E 45/2004 Euroopan komission tiedonannosta. Talousvaliokunnassa on päätetty, ettei asiassa ryhdytä toimenpiteisiin.

⁶⁷

http://europa.eu.int/comm/internal_market/publicprocurement/docs/ppp/greenpaper/com-2004-327_fi.pdf

⁶⁸

<http://coropinions.cor.europa.eu/coropiniondocument.aspx?language=fi&docnr=41&year=2006>

Keskuskauppakamarin lausunto 18.6.2004

Keskuskauppakamarin mukaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusjärjestelyjen lisääntymisen ja kehittymisen kannalta EU:n tasoinen yleissääntely on tarpeen, jotta turvataan tasavertainen, syrjimätön ja EU:n sisämarkkinoiden laajuisen kilpailuttamisen mahdollistava julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö. Sääntelyn tulee keskittyä yleispäteviin, keskeisiin ja kaikissa hankkeissa esiin tuleviin perusasioihin.

8.2 Eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely

Komissio antoi 19.3.2004 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaiseksi maksusuoritusmääräysmenettelyksi, KOM (2004) 173 lopullinen.⁶⁹ Asetuksella otetaan käyttöön eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely sellaisten summaltaan määriteltujen riitauttamattomien rahoitteiden perimistä varten, jotka ovat eräänntyneet siihen mennessä kun asiaa koskeva hakemus tehdään.

Asetus sääntelee menettelyn jota noudatettaisiin, kun kantaja velkoo yksityisoikeudellista saatavaa vastaajalta. Menettely on komission ehdotuksen mukaan rinnakkainen jäsenvaltioissa voimassa oleville tai myöhemmin säädettäville velkomisprosesseille. Kysymys on näin ollen uudesta vaihtoehtoisesta menettelystä nykyisten järjestelmien rinnalle.

Neuvosto käsitteli asiaa 12.10.2005, ja poliittinen yhteisymmärrys asiassa saavutettiin 21.2.2006. Euroopan parlamentti vastaanotti neuvoston yhteisen kannan 6.7.2006. Neuvosto hyväksyi lopullisesti maksusuoritusmääräysmenettelyn 11.12.2006. Asetusta tulee soveltaa 12.12.2008 alkaen, lukuun ottamatta muutamia artikloja, joita sovelletaan jo 12.6.2008 lukien.

Suomessa asiaa valmistelee lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa.

⁶⁹ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0173fi01.pdf

8.3 Direktiiviehdotus sovittelun edistämiseksi siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa

Komissio on antanut 22.10.2004 ehdotuksen direktiiviksi eräistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla, KOM (2004) 718 lopullinen.⁷⁰ Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on parantaa oikeussuojan saatavuutta. Edistämällä sovittelun käyttöä ja varmistamalla sovittelun ja oikeusprosessin toimiva suhde parannetaan riidanratkaisumenettelyn saatavuutta. Ehdotus ei sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijoiden nimittämistä tai valtuuttamista koskevia säännöksiä. Komissio pyrkii edistämään itsesääntelytoimenpiteitä. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on sallittava tuomioistuinten ehdottaa osapuolille sovittelumenettelyä. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että sovittelulla aikaansaatu sopimus voidaan vahvistaa tuomioistuimen tai jonkin viranomaisen tuomiolla, päätöksellä tai virallisella asiakirjalla, jonka perusteella ratkaisu voidaan panna täytäntöön samalla tavalla kuin kansalliseen lainsäädäntöön perustuva tuomio.

Talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiasta lausunnon⁷¹ 9.6.2005. Neuvostossa on keskusteltu asiasta 2.12.2005. Neuvosto pääsi yhteisymmärrykseen direktiiviehdotuksesta edellyttäen, että rajat ylittävä riita määritellään ja toissijaisuusperiaatetta sovelletaan.

Suomen edustajana asiassa toimii lainsäädäntöneuvos Tatu Leppänen.

Keskuskauppakamarin lausunto 29.11.2004

Keskuskauppakamari pitää hyvänä sitä, että direktiivi jättää jäsenvaltioiden itsensä ratkaistavaksi, millaisin keinoja ja toimenpiteitä siviili- ja kauppaoikeuden alan riitojen sovittelussa tullaan käyttämään. Itsesääntely on käytännön kokemusten perusteella toiminut hyvin tälläkin sektorilla. Direktiiviehdotuksen 6 artiklan säännöstä sovittelijan todistuskiellosta voidaan pitää hyväksyttävänä.

⁷⁰ http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/pdf/2004/com2004_0718fi01.pdf

⁷¹

<http://eescopinions.esc.eu.int/eescopiniondocument.aspx?language=fi&docnr=688&year=2005>

8.4 Palveludirektiivi

Euroopan komissio antoi 13.1.2004 ehdotuksen direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Kilpailukykyneuvosto käsitteli ehdotusta 11.3.2004 lähtien, mutta ei saavuttanut poliittista yhteisymmärrystä. Euroopan parlamentin äänestystulos 16.2.2006 ensimmäisessä käsittelyssä tuotti soveltamisalaltaan supistetun palveludirektiivin, jossa alkuperämaaperiaatteen teosta oli luovuttu.

Euroopan komissio antoi uudistetun ehdotuksen palveludirektiiviksi KOM (2006) 160 4.4.2006. Ehdotus pohjautuu Euroopan parlamentin äänestystulokseen. Direktiiviä sovelletaan vain niihin palveluihin, jotka ovat jo avoimia kilpailulle ja joista suoritetaan selvä taloudellinen vastike. Alkuperämaaperiaatteen soveltamisesta luopuminen tarkoittaa nykytilan jatkumista.

Palveludirektiiviehdotus hyväksyttiin 15.11.2006 Euroopan parlamentissa. Direktiivi tuli voimaan 27.12.2006, kun se julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä (EUVL/L/376). Jäsenmailla on vuoden 2009 loppuun aikaa saattaa voimaan direktiivien säännösten edellyttämät lait ja hallinnolliset määräykset. Lopullisesti direktiivi on käytössä heinäkuussa 2010.

Palvelualojen avaaminen kilpailulle lisää suomalaisten palveluyritysten viientä, työllisyyttä ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksia. Vaikka direktiivin soveltamisala on kaventunut käsitteilyn aikana, kattaa se edelleen toimialoja, joilla toimii kauppa- ja teollisuusministeriön selviytyksen mukaan lähes 60 prosenttia Suomen yrityksistä. Näillä toimialoilla työskentelee reilut 40 prosenttia yritysten henkilöstöstä ja niiden osuus yritysten liikevaihdosta on 43 prosenttia. Jatkossa direktiivin soveltamisalaan kuuluvat suomalaiset palveluyritykset kohtaa- vat palveluja tarjotessaan vähemmän byrokraatia muissa EU-maissa.

Palveludirektiivi kattaa mm. yrityspalvelut palvelut kuten liikkeenjohdon konsultointi, sertifiointi ja testaus, ylläpitopalvelut kiinteistöjen huolto mukaan luettuna, mainonta, rekrytointipalvelut ja kaupallisten edustajien palvelut. Direktiivi kattaa myös yrityksille ja kuluttajille suoritettavat palvelut kuten lainopilliset ja veroneuvontapalvelut, kiinteistöalan palvelut kuten

kiinteistöväilytys tai rakennusalan palvelut ml. arkkitehtipalvelut, jakelu, näyttelyjen järjestäminen, autonvuokraus ja matkatoimistot. Lisäksi mukana ovat kuluttajapalvelut kuten matkailualan palvelut ml. matkaoppaiden toiminta, vapaa-ajan palvelut, urheilukeskukset ja huvipuistot.

EU-maat eivät saa velvoittaa palveluntarjoajaa hankkimaan toimipaikkaa kyseisen jäsenmaan alueella. Jäsenmaan on perustettava keskitetty asiointipiste, josta palveluntarjoajat ja vastaanottajat saavat tietoa vaatimuksista, joita palvelu tarjoajalle asetetaan, toimivaltaisten viranomaisten yhteystiedoista sekä muiden käytännön neuvoja antavien tahojen yhteystietoja. Jäsenmaat veloitetaan käymään läpi lainsäädännössään olevat palvelualoja koskevat rajoitukset sekä raportoimaan niistä komissiolle. Komissio tarkastelee direktiivin kattavaa palvelutoimintaa viiden vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta.

Suomessa on meneillään selvitykset lainsäädännössä olevista rajoituksista, kuten lupakäytännöstä. Työ valmistunee syyskuuhun 2007 mennessä.

EU komission kolme työryhmää selvittävät, miten järjestetään jäsenmaiden keskitetyt asiointipisteet, miten viranomaisten keskinäinen yhteistyö hoidetaan sähköisesti ja miten lainsäädännön seulonta etenee.

8.5 Välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettaava lakia koskeva yleissopimus

Komissio on tehnyt 5.1.2004 ehdotuksen neuvostolle päätökseksi Unidroit'n julkaiseman yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. On tarkoitus, että EU ja jäsenvaltiot ratifioisivat yhtäaikaaisesti sopimuksen. Sopimus sisältää yhteisön toimivaltaan kuuluvien kysymysten lisäksi myös jäsenmaiden toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä.

Yleissopimuksen⁷² tavoitteena on selkiyttää oikeudellista epävarmuutta siitä, minkä valtion lakia sovelletaan arvopapereiden omistusoikeuden luovutuksessa ja vakuutusikäyttöön liittyvissä kysymyksissä. Yleissopimus liittyy erityisesti sellaisiin arvopapereihin, joita halli-

⁷² <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>

taan valtioiden rajat ylittävissä moniportaisissa ketjuissa.

EU:n komissio sai joulukuussa 2005 neuvostolta mandaatin neuvotella yleissopimuksesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä. Yhteisön tasolla tapahtuva jäsenmaiden puolesta ratifioiminen on odottanut komission selvityksen valmistumista yleissopimuksen suhteesta yhteisön lainsäädäntöön. Kyseinen selvitys on valmistui 3.7.2006. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta keskusteltiin neuvoston työryhmässä syksyllä 2006. Asian käsittely on tällä hetkellä pysähdyksissä.

Oikeusministeriö on laatinut asiaan Suomen kannanoton ja pyytänyt asiassa kansallisesti lausuntoja elokuussa 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 31.8.2006

Asiassa laadittu oikeusministeriön kanta on kannatettava. Keskuskauppakamari katsoo, että unionin tulisi allekirjoittaa Haagin yleissopimus.

8.6 EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelma

Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa 2005 ehdotuksen tutkimuksen seitsemänneksi puiteohjelmaksi.

Puiteohjelman toteuttamisesta on tehty päätös KOM (2005) 119 lopullinen. Neuvosto vahvisti yhteisen kannan komission ehdotukseen 26.9.2006. Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös puiteohjelman hyväksymisestä tehtiin 18.12.2006. Suomessa vastuuhenkilönä toimii Eeva-Liisa Kortekallio.

Komission odotetaan julkaisevan ensimmäiset puiteohjelmahaut marraskuussa 2007. Budjetiksi kaavaillaan 73 miljardia euroa.

Ohjelman koostuu yhdeksästä tutkimusaiheesta ja neljästä tutkimusohjelmasta.

Ohjelman muodostavat neljä tutkimusohjelmaa ovat yhteistyö, ihmiset, ideat ja resurssit. Yhteistyö -ohjelman alle kuuluvat perinteiset eurooppalaisen yhteistyön avulla toteutettavat projektit. Ihmiset-ohjelma rahoittaisi parhaita yksittäisiä tutkimuksia. Ihmiset-projektin tukikohde olisi tutkijoiden liikkuvuudessa, koulutuksessa ja urakehityksessä. Resurssi –

projekti puolestaan keskittyisi erilaisten yksittäisten projektien rahoittamiseen (mm. t&k-infrastruktuurien rahoitus).

Puiteohjelmaehdotuksen esittämät tutkimusaiheet ovat:

- terveys
- ravinto, maatalous ja bioteknologia
- informaatio- ja kommunikaatioteknologia
- nanotieteet ja –teknologiat, materiaalit ja uudet tuotantoteknologiat
- energia
- ympäristö ja ilmastonmuutokset
- liikenne (mukaan lukien avaruusmatkat)
- sosio-ekonomiset tieteet ja humaniteetit
- avaruus
- turvallisuus

Puiteohjelma kattaa aikavälin vuodesta 2007 vuoteen 2013.

Keskuskauppakamarin lausunto 11.5.2005

Keskuskauppakamari totesi lausunnossaan, että komission ehdotus kaksinkertaistaisi EU:n tutkimusrahoituksen kuudenteen puiteohjelmaan verrattuna. EU:n tasolla on keskityttävä sellaisiin, yhteisesti sovittaviin ydinalueisiin, joilla yksittäisen jäsenmaan voimavarat eivät ole riittäviä. EU-tason tutkimusrahoituksen lisääminen ei myöskään saa johtaa siihen, että yksittäiset jäsenmaat vastaavasti vähentäisivät omaa tutkimuspanostustaan.

Suomen kaltaisten, voimavaroiltaan rajallisten jäsenmaiden näkökulmasta on erityisen tärkeää että eurooppalaisen yhteistyön ohella puiteohjelmalla voidaan tukea tutkijoiden koulutusta, liikkuvuutta ja urakiertoa. Puiteohjelman on omalta osaltaan tuettava todellisen tutkimuksen sisämarkkinoiden luomista. Puiteohjelman ulottuessa aina vuoteen 2013 asti, on puiteohjelmassa varauduttava siihen, että käytettävissä on riittävästi voimavaroja myös ennakkoimattomiin tarpeisiin.

8.7 Televisiodirektiivin uudistaminen

Euroopan komissio on valmistellut ehdotuksen uudeksi televisiodirektiiviksi. Komissio on julkaissut kuusi televisiodirektiiviin liittyvää asiakirjaa. Ne käsittelevät keskeisimpiä direktiivin valmistelutyössä huomioitavia teemoja, kuten

tiedotusvälineiden pluralismia, kaupallista viestintää ja ihmisoikeuksien suojelua.

Komissio julkaisi 13.12.2005 direktiiviehdotuksen KOM (2005) 646 lopullinen valmistelujen pohjalta.

Asiaa on käsitelty neuvostossa 18.5.2006. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiassa lausuntonsa 13.9.2006 ja alueiden komitea puolestaan 11.10.2006. Asia on ollut parlamentissa ensimmäisessä käsittelyssä ja direktiivi on hyväksytty tietyin tarkistuksin. Käsitteily jatkuu komissiossa ja neuvostossa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lähettänyt alkuvuodesta 2006 Suomen kannasta vastauksen komissiolle. Ministeriö on pyytänyt lausuntoja vastauksen pohjaksi.

Keskuskauppakamarin lausunto 15.2.2006

Direktiivin soveltamisala

Tilauspohjaiset sisältöpalvelut tulisi jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Jos direktiivin soveltamisalaan kuitenkin halutaan sisällyttää tilauspohjaiset sisältöpalvelut, tätä käsitettä tulisi selventää.

Tuotesijoittelu

Keskuskauppakamarin mielestä tuotesijoittelun määritelmän tarkentamiseen tulisi kiinnittää huomiota.

Käytännössä on tavallista, ettei tuotesijoittelusta aina makseta erillistä rahavastiketta, vaan esimerkiksi tuotesijoitteluun tarkoitettu tuote jää ohjelman tai elokuvan tekijälle. Esitetty direktiivin määritelmä jättää avoimeksi kysymyksen, sovelletaanko tuotesijoittelua koskevia säännöksiä myös sellaiseen menettelyyn, jossa arvoltaan vähäinen tuote jää ohjelman tekijälle.

Alkuperämaaperiaate ja vilpillinen menettely

Direktiivin 2 artiklaan on lisätty uudet kohdat 7 – 10. Lisäys koskee sellaista toiseen jäsenvaltioon sijoittunutta mediapalvelun tarjoajaa, joka vilpillisessä mielessä kohdistaa tarjontansa muun valtion kuin sijoittautumisvaltion alueelle. Tällainen mediapalvelun tarjoaja pyrkii kierrättämään sen jäsenvaltion mediapalvelua kos-

kevia säännöksiä, jonne se suuntaa tarjontansa. Jäsenvaltiolle annetaan mahdollisuus puuttua tällaiseen menettelyyn tapauskohtaisesti. Ehdotus on perusteltu, mutta elinkeinonharjoittajan oikeusturvaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Keskuskauppakamarin lausunto 17.8.2005

Direktiivin soveltamisala

Lausunnossa todettiin, että direktiivin soveltamisalaa ei Keskuskauppakamarin käsityksen mukaan tulisi laajentaa perinteisen televisiotoiminnan ulkopuolelle. Tilauspohjaiset sisältöpalvelut ja muut vuorovaikutteiset palvelut poikkeavat luonteeltaan olennaisesti nykyisin direktiivin kattamista palveluista. Telesiodirektiivin soveltamisalan laajentaminen lisäisi tarpeettomasti tällaisten sisältöpalveluiden sääntelyä.

Ohjelmien ja mainonnan sisällön sääntely

Televisiomainontaa koskevaa EU-tason sääntelyä tulisi vähentää. Erityisesti tulisi luopua televisiomainontaa koskevista määrällisistä rajoituksista. Yleinen mainontaa koskeva lainsäädäntö tarjoaa riittävät keinot puuttua kuluttajien kannalta sopimattomaan mainontaan.

Tuotesijoittelua koskevaan uudistukseen tulisi Suomen kannanotossa suhtautua myönteisesti. Tuotesijoittelua on sinänsä pidettävä hyväksyttävänä. Tuotesijoittelun selkiyttämiseksi katselijoille on tarpeen antaa riittävästi tietoa ohjelman mahdollisen mainostajan tuotesijoittelusta. Tuotesijoittelun salliminen kaventaisi eurooppalaisten tuottajien ja näiden amerikkalaisten kilpailijoiden välisiä eroja.

Suomen kannanotossa tulisi korostaa vaihtoehtoisten sääntelykeinojen kehittämistä ja tuoda esille myönteiset kokemukset muun muassa ikärajojen merkintöjä koskevasta itsesääntelystä.

Median monimuotoisuus

Televisiotoiminnan EU-tason sääntelyyn ei tule sisällyttää median monimuotoisuutta koskevia säännöksiä. Pienten jäsenvaltioiden ja kielialueiden osalta mediaomistuksen rajoittaminen vaarantaa media-alan yritysten kannattavuuden. Mahdollisuus riittävän suurien

yksiköiden muodostamiseen luo edellytyksiä kannattavalle toiminnalle. Mediaomistuksen rajoittaminen heikentäisi eurooppalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja tekisi niistä globaaleille toimijoille houkuttelevan ostokohteen.

8.8 Postipalveludirektiivin muuttaminen

Komissio on 18.10.2006 antanut ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi, direktiivin 97/67/EY muuttamisesta sillä osin kuin se koskee yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden täysimääräistä toteuttamista.

Komission ehdotuksen tavoitteena on toteuttaa postipalvelujen sisämarkkinat poistamalla postialalta yksin- ja erityisoikeudet sekä takaamalla yleispalvelun yhtenäinen taso kaikille käyttäjille kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Tarkoituksena on vahvistaa yhdenmukaiset periaatteet postipalvelujen sääntelemiseksi avoimessa markkinaympäristössä, jotta voidaan vähentää muita sisämarkkinoiden toiminnan esteitä.

Asia on ollut liikenne- ja viestintäministeriön toimesta lausuntokierroksella marraskuussa 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 17.11.2006

Lausunnossaan Keskuskauppakamari piti ehdotusta postipalvelujen täysimääräisestä avaamisesta avoimelle kilpailulle vuoden 2009 alkuun mennessä kannatettavana.

Kilpailunrajoitusten poistamisesta on odotettavissa myönteisiä vaikutuksia postipalvelujen hintoihin, laatuun ja toiminnan tehokkuuteen kaikissa EU:n jäsenmaissa. Keskuskauppakamari korostaa huolella valmistellun sääntelyn merkitystä tehokkaalle ja toimivalle kilpailulle. Tämä tarkoittaa osaltaan sitä, että posti-toiminnan sääntelyä uudistettaessa tulee harkita, missä määrin voitaisiin lisätä sääntelyn joustavuutta. Ehdotus ei kaikilta osin täytä tätä vaatimusta. Ylimääräistä sääntelyä, joka estää tehokasta ja toimivaa kilpailua, tulee välttää.

Keskuskauppakamari katsoo, ettei sillä ole tässä vaiheessa valmistelua tarkempaa kommentoitavaa ehdotuksen

8.9 Palvelujen suorituspaikka

Komissio on tehnyt ehdotuksen direktiivin palvelujen suorituspaikasta muuttamiseksi (KOM (2005) 334 lopullinen). Muutosesitykset eivät merkitsisi suuria muutoksia voimassa olevaan tilaan. Esimerkiksi kuluttajille myytävät palvelut verotettaisiin edelleen pääsäännön mukaan myyjän maassa, eikä palvelun kulutusmaassa.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiasta lausunnon 17.5.2006. Neuvosto on käsitellyt asiaa 7.6.2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 2.9.2005

Keskuskauppakamari antoi asiassa lausuntonsa valtiovarainministeriölle. Lausunnossa kannatettiin mm. yhden luukun periaatteen käyttöä. Muutosten voimaantulopäivää 1.7.2006 pidettiin ongelmallisena, koska tuolloin yritysten henkilöstöstä huomattava osa on Suomessa jo kesälomalla.

8.10 Maksupalvelut sisämarkkinoilla

Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt 1.12.2005 ehdotuksen direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (KOM (2005) 603).

Direktiivin tarkoituksena on harmonisoida lähes täydellisesti maksupalveluihin sekä palvelun tarjoajan ja käyttäjän suhteeseen sovellettava lainsäädäntö. Tarkoituksena olisi siinä tämän avulla helpottaa maksujen suorittamista valtiosta toiseen.

Neuvosto on käsitellyt asiaa 28.11.2006. Valtiovarainministeriö on pyytänyt asiasta Suomessa lausuntoja tammikuussa 2006.

Valtioneuvosto on antanut asiasta kirjelmän eduskunnan käsiteltäväksi, ja asia on lähetetty talousvaliokunnan käsiteltäväksi. Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 20/2006⁷³) on valmistunut 14.6.2006.

⁷³

<http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/vepshref.scr?{KEY}=TaVL+20/2006&{ID}=U+18/2006&{EXTRA}=LAUSUNTO&{PVM}=14.06.2006>

Keskuskauppakamarin lausunto 25.1.2006

Lausunnossa todettiin, että maksupalveluita koskeva direktiiviehdotus asettaisi mobiilimaksuja koskevien palvelujen tarjoajille sellaisia vaatimuksia, jotka käytännössä estävät palvelujen tarjoamisen jatkamisen ja kehittämisen. Direktiiviin on syytä kirjoittaa säännökset, jotka mahdollistavat tavanomaisten palveluiden ja tuotteiden hankinnat mobiilimaksuilla ilman palvelujen tarjoajaa koskevia raskaita velvoitteita. Säännöksiin voitaisiin ottaa yläraja, jota suurempia maksutapahtumia ei voitaisi pitää kevyemmän sääntelyn piiriin kuuluvina.

8.11 Kansainvälinen verkkovierailu

Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt 12.7.2006 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkovierailuista yleisissä matkaviestinverkoissa yhteisön alueella ja sähköisten viestintäverkkojen ja – palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY muuttamisesta KOM (2006) 382 lopullinen.

Asetusehdotuksen tavoitteena on varmistaa, etteivät yleisten matkaviestinverkkojen käyttäjät yhteisön alueella matkustaessaan joudu maksamaan kansainvälisistä verkkovierailupalveluista kohtuuttomia hintoja. Tavoitteena on siten saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja ja turvata matkaviestinoperaattoreiden välinen kilpailu.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut asiassa lausuntonsa 26.10.2006. Neuvosto on käsitellyt asiaa joulukuussa 2006. Valmistelua jatketaan Saksan puheenjohtajakaudella.

8.12 Sosiaalipolitiikka: globalisaatorahasto

Euroopan yhteisöjen komissio teki 1.3.2006 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan globalisaatorahaston perustamisesta KOM (2006) 91.

Euroopan globalisaatorahasto on väline, jonka kautta autetaan maailmankaupan suurien rakenteellisten muutosten vuoksi työttömiksi jääneitä työntekijöitä auttamalla heitä pääsemään takaisin työmarkkinoille.

Euroopan parlamentti hyväksyi ehdotetun asetuksen istunnossaan 19.12.2006. Parlamentti ja neuvosto allekirjoittivat ehdotuksen 20.12.2006.

8.13 Maksajan tiedot

Euroopan yhteisöjen komissio teki 26.7.2005 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksajaa koskevien tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana (KOM (2005) 343).

Ehdotuksessa säädetään maksajaa koskevien tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana siten, että kyseiset perustiedot ovat heti asianomaisten viranomaisten saatavilla ja niitä voidaan hyödyntää rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa.

Ehdotus on hyväksytty ja asetus asiasta on annettu 15.11.2006.

8.14 Pankkitalletusten takavarikointi

Euroopan yhteisöjen komissio on julkaissut vihreän kirjan koskien tuomioiden täytäntöönpanon tehostamista Euroopan unionissa pankkitalletusten takavarikoinnin osalta (KOM (2006) 618 lopullinen).

Vihreällä kirjalla oli tarkoitus käynnistää sidosryhmien laaja kuuleminen siitä, miten rahallisten vaateiden täytäntöönpanoa voitaisiin parantaa Euroopassa. Vihreässä kirjassa kuvailaan nykytilanteen ongelmia ja ehdotetaan yhtenä mahdollisena ratkaisuna eurooppalaisen pankkitalletusten takavarikointijärjestelmän luomista.

Suomessa asiaa hoitaa lainsäädäntöneuvos Tatu Leppänen oikeusministeriöstä. Asiasta pyydettiin lausuntoja loppuvuodesta 2006.

Keskuskauppakamarin lausunto 8.12.2006

Keskuskauppakamari kannattaa eurooppalaisen pankkitalletusten takavarikointijärjestelmän luomista. Ehdotuksen toteuttaminen tehostaisi suomalaisten velkojien mahdollisuuksia periä saataviaan tilanteissa, joissa velallinen on pyrkinyt välttämään täytäntöönpanoa siirtämällä varoja ulkomaille velkojan ulottumattomiin.

8.15 Audiovisuaaliset mediapalvelut

Neuvoston direktiiviä 89/552/ETY (annettu 3.10.1989, EYVL L 298, 17.10.1989) Audiovisuaaliset mediapalvelut ehdotetaan muutettavaksi.

Direktiivin tarkistamisen tavoitteena on päivittää nykyinen direktiivi vastaamaan alan teknikassa tapahtuneita muutoksia. Tarkoituksena on luoda mahdollisimman hyvät edellytykset voimassa olevien ja uusien audiovisuaalisten mediapalveluiden kehittymiselle EU:ssa. Muutosehdotus sisältää muun muassa tuotesijoittelua koskevia säännöksiä ja mainostaukojen rajoittamista koskevia säännöksiä.

Asia on ollut Euroopan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä. Parlamentti on hyväksynyt tekstit 13.12.2006. Neuvoston odotetaan äänestävän yhteisestä kannasta lähiaikoina, jonka jälkeen asia palaa parlamenttiin.

Direktiiviesityksen mukaan tuotesijoittelu on pääsääntöisesti kielletty. Elokuviissa, urheilulähetyksissä sekä televisioelokuviissa ja –sarjoissa tuotesijoittelu olisi kuitenkin sallittua. Yksittäinen jäsenvaltio voi kuitenkin kieltää tuotesijoittelun näiltäkin osin.

Jos ohjelma sisältää tuotesijoittelua, katsojille on ilmoitettava siitä selvästi. Ehdotuksen mukaan ilmoitus tulee olla ohjelman alussa ja lopussa. Parlamentti haluaa, että myös ohjelman aikana tulisi 20 minuutin välein informoida katsojia ”jonkinlaisella merkillä”, että ohjelmassa on tuotesijoittelua.

9 EU-valmistelu eduskunnassa

Valtioneuvosto on lähettänyt mm. seuraavat kirjelmät eduskunnalle ennakkokäsittelyä varten.

[U 66/2006](#) (tieinfrastruktuurin turvallisuusjohtamisdirektiivi)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tieinfrastruktuurin turvallisuusjohtamisesta. Komission 5 päivänä lokakuuta 2006 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tieinfrastruktuurin turvallisuusjohtamisesta.

[U 61/2006 \(sijoitusrahasto\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission direktiiviksi sijoitusrahastojen osalta. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 5 päivänä syyskuuta 2006 tekemä ehdotus komission direktiiviksi arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/611/ETY täytäntöönpanosta tiettyjen määritelmien selventämisen osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 59/2006 \(omistajavalvonta\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi omistajavalvonnan osalta. Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivin 92/49/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2002/83/EY, 2004/39/EY, 2005/68/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta koskien osakehankintojen ja osakeomistuksen lisäämisen valvontaan sovellettavia menettelytapasääntöjä ja arviointiperusteita rahoitussektorilla ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 57/2006 \(esite\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission asetukseksi esitteiden osalta. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 8 päivänä syyskuuta 2006 antama ehdotus komission asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamisen ja mainonnan osalta annetun komission asetuksen N:o 809/2004 muuttamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 51/2006 \(esite\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission asetukseksi esitteiden osalta. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 14 päivänä elokuuta 2006 tekemä ehdotus komission asetukseksi komission asetuksen (EY) N:o 809/2004 Euroo-

pan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/71/EY täytäntöönpanosta esitteiden sisältämien tietojen, esitteiden muodon, viittauksina esitettävien tietojen, julkistamisen ja mainonnan osalta muuttamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 38/2006 \(rahoitusvälineiden markkinat\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta tietojen kirjaamista koskevien sijoituspalveluyritysten velvoitteiden, liiketoimista ilmoittamisen, markkinoiden avoimuuden, rahoitusvälineiden kaupankäynnin kohteeksi ottamisen sekä kyseisessä direktiivissä määriteltujen käsitteiden osalta. Komission 6 päivänä helmikuuta 2006 tekemä ehdotus komission asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta tietojen kirjaamista koskevien sijoituspalveluyritysten velvoitteiden, liiketoimista ilmoittamisen, markkinoiden avoimuuden, rahoitusvälineiden kaupankäynnin kohteeksi ottamisen sekä kyseisessä direktiivissä määriteltujen käsitteiden osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 37/2006 \(avoimuusvaatimus ja tiedonantovaatimus\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission direktiiviksi yksityiskohtaisista säännöistä direktiivin 2004/109/EY tiettyjen tietojen avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 24 päivänä toukokuuta 2006 tekemä ehdotus komission direktiiviksi yksityiskohtaisista säännöistä direktiivin 2004/109/EY mukaisten tiettyjen säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskevien tietojen avoimuusvaatimusten ja tiedonantovelvollisuuden yhdenmukaistamisesta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

[U 36/2006 \(rahoitusvälineiden markkinat\)](#)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta komission direktiiviksi rahoitusvälineiden markkinoista. Komission edustajan Euroopan arvopaperikomitealle 6 päivänä helmikuuta 2006 tekemä ehdotus komission direktiiviksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä

koskevien vaatimusten, toiminnan harjoittamisen edellytysten ja kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta ja ehdotuksesta laadittu muistio.

U 31/2006 (tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisaika)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisajasta. Komission 15 päivänä toukokuuta 2006 tekemä ehdotus direktiivin 2002/38/EY muuttamisesta radio- ja televisiolähetyspalveluihin ja tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen soveltamisajan osalta ja komission kertomus neuvostolle neuvoston direktiivistä 2002/38/EY, joka annettiin 7 päivänä toukokuuta 2002 direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta radio- ja televisiolähetyspalveluihin ja tiettyihin sähköisesti suoritettaviin palveluihin sovellettavien arvonlisäverojärjestelyjen osalta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 52/2005 (tunnistamistietojen tallentaminen)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta. Euroopan yhteisöjen komission 21 päivänä syyskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisten sähköisten viestintäpalvelujen yhteydessä käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta.

U 44/2005 (yhteisön autonomiset tariffikiintiöt, maatalous- ja teollisuustuotteet)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi yhteisön autonomisista tariffikiintiöistä. Euroopan yhteisöjen komission 23 päivänä marraskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan unionin neuvoston asetukseksi tiettyjä maatalous- ja teollisuustuotteita koskevien yhteisön autonomisten tariffikiintiöiden avaamisesta ja hallinnoinnista annetun asetuksen (EY) N:o 2505/96 muuttamisesta (kokousasiakirja DS 666/05) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 43/2005 (yhteisöjen tullisuspensiot; teollisuus-, maatalous- ja kalastustuotteet)

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi yhteisöjen tullisuspensioista. Euroopan yhteisöjen komission 23 päivänä marraskuuta 2005 tekemä ehdotus Euroopan unionin neuvoston asetukseksi tiettyihin teollisuus-, maatalous- ja kalastustuotteisiin sovellettavien yhteisen tullitariffin autonomisten tullien väliaikaisesta suspendoimisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1255/96 muuttamisesta (kokousasiakirja DS 650/05) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

U 28/2005 (arvonlisävero)

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista neuvoston direktiiveiksi ja asetukseksi arvonlisäverovelvollisten velvoitteiden yksinkertaistamisesta. Komission 29 päivänä loka-kuuta 2004 tekemät ehdotukset neuvoston direktiiveiksi ja asetukseksi.

XI ASIAHAKEMISTO

A

aikaosuusjärjestelmä	61
alkoholilain muuttaminen	49
alue- ja rakennepoliittinen strategia	43
arvonlisävero.....	73, 74, 84
arvonlisäverotus.....	73
asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.....	21
avoimuusdirektiivi.....	53
avoimuusvaatimus	53, 83

C

CERT	13
CFR-Net.....	60
Corporate Governance	47, 62-65, 73

E

emissio.....	52
energiatehokkuus.....	57
energiatehokkuusdirektiivi.....	57
esineoikeus	40
esite	51, 52, 83
esitevastuu.....	30, 51, 52
EU:n puitepäätös tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä.....	37
EU:ssa vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita	60
Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistäminen	60
eurooppalainen maksusuoritusmääräysmenettely	76
eurooppalainen patenttijärjestelmä.....	66
eurooppaosuuskunta	22, 23
EU-valmistelu eduskunnassa.....	82

H

hallinto-oikeus	37
hallitusohjelma ... 1, 12, 16, 20, 21, 23, 24, 29, 33, 36, 38, 39, 40	
hankintalaki	12
henkilö-, perhe- ja perintöoikeus.....	38
holhoustoimilaki	38
HTM	3, 4, 41

I

IAS-/IFRS-standardien hyväksyntä	73
IAS-asetus	2
IAS-standardi.....	2
IFRS-tilinpäätös	54
ilmasto	1, 57, 75, 79
ilmastostrategia	75
immateriaalioikeudet	39
investointituki	10, 11

J

julkiset hankinnat.....	11
julkiset ostotarjoukset	53
julkisuus ja tietosuoja	37

K

kahdeksas yhtiöoikeudellinen direktiivi.....	70
kansainvälinen verkkovierailu.....	81
kansalaisuus.....	42
kansallinen alue- ja rakennepoliittinen strategia.....	43
kansallinen laajakaistastrategia.....	14
kauppa- ja teollisuusministeriö	2
kaupparekisterilaki.....	8
kehittämistuki.....	10
KHT	3, 4
kilpailuasiat.....	62
kirjanpito	2, 3, 70
kirjelmät eduskunnalle.....	82
komennusmiestyöryhmä	55
Komission suositus johdon palkkioista	63
Komission suositus yhtiön johdon riippumattomuudesta	63
Komission vihreä kirja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimuksista sekä julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia koskevasta yhteisön oikeudesta.....	75
korkeakoulueksintölaiki	7
kuljetusvälineiden velkakiinnitys.....	40
kuluttajaneuvonnan kehittäminen.....	25
kuluttajansuoja ... 18, 24-26, 30-32, 60, 61, 81	
kuluttajariitatyöryhmä	24
kuluttajavalituslautakunnan uudistaminen..	24
kulutusluottodirektiivin uudistaminen.....	60
kunnalliset liikelaitokset	46

kunta- ja palvelurakenneuudistus	46
kuntakonsernit.....	46
kääntäjät	41

L

laajakaistastrategia	14, 15
lapsipornografian levittämisen estotoimet... 15	
liikelaitokset.....	46
liikenne- ja viestintäministeriö ... 14-17, 19, 46, 79, 80	
liikennepolitiikka	17
liiketoimintakiellon valvonta.....	35
luottotietolainsäädännön uudistaminen.....	37

M

maankäyttö ja rakentaminen.....	57
maksajan tiedot.....	82
maksukyvyttömyyslainsäädäntö	32, 33, 35
maksupalvelut sisämarkkinoilla.....	81
maksusuoritusmääräysmenettely	76
mallioikeus	8
mallioikeusdirektiivi	66
myynninedistäminen sisämarkkinoilla.....	61

O

oikeusministeriö	20
oikeusturva.....	21, 27, 42, 58, 68, 80
one share one vote	65

P

paikallinen turvallisuustyö	43
palveludirektiivi.....	77, 80
palvelujen suorituspaikka.....	81
paremman sääntelyn toimintaohjelma .. 20, 21	
patenttilaki.....	67
perhe- ja perintöoikeus	38
perhevapaista aiheutuvat kustannukset.....	48
perintöoikeus.....	38
perusoikeudet	42
poikkeusolojen vakuutustakuu	49
politiikkaohjelmat.....	1
prosessioikeus	28

R

rahoitus- ja vakuutusmarkkinat	51
rahoitusvälineiden markkinat	53, 83
rakennusten energiatehokkuusdirektiivi.....	57
ratalaki	19
rikosoikeus	36
Rooma I	28
Rooma II	28

ryhmäkänne.....	24, 25, 28-32
ryhmävalitus	24, 25, 30, 31

S

saatavien siirto kansainvälisessä kaupassa	27
siirtohinnoittelu	55
sisäasiainministeriö	2, 42, 43, 46
sopimattomat kaupalliset menettelyt	26
sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista	28
sopimusoikeus.....	24, 60
sopimusvelvoitteisiin sovellettava laki	28
sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista. 28	
sosiaali- ja terveysministeriö	2, 48, 49
standardisointilaki	9
sähköinen kaupankäynti	26
sähköinen kiinteistön kauppa	40
sähköisen viestinnän tietosuoja laki	14
sähköisen viestinnän tunnistamistietojen tallentaminen	13
sähköiset tienkäyttömaksut	19
SÄVY-hanke	2

T

taksiliikennelaki	17
tariffikiintiöt	84
tavaramerkit.....	6
tavaramerkkilaki	5
tekijänoikeudet	5, 66
televiestintä	13
televisiodirektiivi	79, 80
teollisoikeudellisen asiamiesjärjestelmän kehittäminen	7
teollisoikeudet.....	5, 66
tiedonantovaatimus	83
tienkäyttömaksut	19
tietosuoja lainsäädännön kehittäminen	38
tietoturvamaksu	13
tietoturvastrategia	17
tietoverkkorikollisuus	36
TILA.....	5
tilinpäätösdirektiivi	2, 65, 72, 73
tilintarkastus	2-5, 23, 70-73
tilintarkastuslaki	3, 4
timeshare-direktiivi	61
tulliselvitysrikokset.....	37
tullisuspensiot.....	84
tunnistamistietojen käsittely.....	14
tunnistamistietojen tallentaminen	13, 84
tunnusmerkkityöryhmän muistio.....	5
tutkimuksen 7. puiteohjelma.....	78
työaikadirektiivin tarkistaminen.....	69
työoikeudet	69

